

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Afgangs- og Aarsprøver

i

Herlufsholms lærde Skole

i Juli 1864.

- I. Er Stileprøven i fremmede Sprog nødvendig ved Afgangsexamen?
Af Prof. Rector C. Listov.
- I. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten i Skoleaaret
1863—64. Af Samme.

Nestved.

Trykt hos A. P. Bang.

**Er Stileproven i fremmede Sprog nødvendig
ved Afgangsexamen?**

Et Skolespørgsmaal.

Af

Chr. Listov.

Den offentlige Prøve, der af Staten er sat som Betingelse for at vinde det academiske Borgerbrev, har i Tidernes Løb mange Gange maattet skifte Indhold og Skikkelse. Navnlig gjælder dette den **skriftlige** Deel. I Slutningen af forrige Aarhundrede lod man sig nøie med eet skriftligt Arbeide, den latinske Stil. Men saa livligt som Sandsen for Skolernes Formaal og Gjerning begyndte at ytre sig i Halvfemserne, var det at vente, at det nye Aarhundrede ikke vilde blive staaende ved hvad det havde taget i Arv fra Fortiden; i Bestemmelserne om den Prøve, som Metropolitanskolen i 1801 fik Lov til at afholde istedenfor Examen artium ved Universitetet, dukker for første Gang en dansk Stil op som Fordring ved Siden af det saakaldte specimen stili Latini. Aaret efter blev det ogsaa tilladt Odense Cathedralskole selv at holde Afgangsexamen med sine Dimittender, og her fik da den skriftlige Prøve en betydelig Udvidelse: den kom til at bestaae deels „i nogle philologiske og Oversættelsesopgaver, en latinsk Prøvestil og en dansk Udarbeidelse over et forelagt Thema“, deels „i Spørgsmaal, hvoraf to i hvert en-

kelt Lærefag udvælges af Skoleraadet og under vedbørlig Opsigt udarbejdes ligesom hine Opgaver“. Nogle Aar senere, ved Forordn. af 22. Marts 1805, indrettedes for alle Landets Dimittender en heel ny Universitetsexamen, der ikke blot skulde godtgjøre, hvorledes de unge Studerende havde anvendt deres Tid i Skolerne, men ogsaa kunne afgive et tilstrækkeligt Beviis paa deres Modenhed til at benytte den academiske Underviisning og ved Hjælp af denne at gjøre større Fremskridt paa Videnskabernes Bane (Colleg. Tid. 1805 S. 210). Som **Modenhedsprøve** maatte den have Vægten lagt fortrinsviis paa det Skriftlige, og det var ogsaa skeet saa grundigt, at Forordningen krævede 16 Udarbejdelser af Enhver, der mødte til Examen, een i Modersmaalet over en fri Opgave, en latinsk Stil og en Version, en tydsk og en fransk Stil, 4 matematiske Arbejder, 2 Religionsafhandlinger, 1 bibelhistorisk og 4 historiske (hvoraf to paa Latin). Men en saadan stilistisk Productivitet, der skulde udfoldes i det korte Tidsrum af 4 Dage, kunde ikke andet end blive overvældende for de ungdommelige Kræfter, og Professorerne, som havde Gjennemsynet at besørge, maatte ogsaa paa deres Side føle Trykket af den store Masse skrevne Sager; Antallet indskrænkedes derfor først i 1812 til 11 og ved Resolution af 7. August 1818 til 9, og samtidig hermed traadte istedenfor tydsk og fransk Stil en skriftlig Oversættelse paa Dansk fra hvert af disse Sprog. Denne Form bestod til 1832. Imidlertid følte „Uleilighederne ved de mange skriftlige Udarbejdelser“ endnu stærkt af Universitetets Professorer, og da desuden Directionen for Universitetet og de lærde Skoler var af den Formening, at „den mundtlige Examination i det Hele taget kunde føre til en sik-

rere Dom om Dimittendernes Kundskaber end den skriftlige Prøve, idet man af deres Alder ikke kunde vente den Modenhed og Sikkerhed, at de ved Besvarelsen af en Opgave ikke mangen Gang behøvede et veiledende Vink“, blev ved kgl. Resolution i 1832 den skriftlige Prøve indskrænket til to Udarbejdelser i Modersmaalet (over et Emne af Historien og af Religionslæren), en latinsk Stiil og en latinsk Version. Om den skriftlige Prøve i Tydsk og Fransk hedder det i Motiverne, at da den kun har bestaaet i at oversætte et opgivet Stykke af en tydsk eller fransk Forfatter, og det Samme finder Sted ved den mundtlige Overhøring, hvor Examinanden tillige kan prøves i Grammatik, skjønnede Directionen ikke rettere, end at det Skriftlige her ganske kunde bortfalde.

Ved den provisoriske Plan af 25. Juli 1845 for Metropolitanskolen, Odense og Kolding Skoler kommer den tydske Stiil atter til Ære. Efter denne Plans Bestemmelser for Underviisningen maae Disciplene nemlig ved Udgangen af 6te Classe have opnaaet Færdighed i at oversætte fra Tydsk, kunne correct skrive Sproget og være bekendte med det Væsentligste af den tydske Literaturs Historie. Om Formen for den skriftlige Prøve i Tydsk udtrykke Motiverne (Ny Coll. Tid. 1845 S. 731) sig ikke ganske tydeligt saaledes, at Disciplen maa nogenlunde correct kunne skrive en Afhandling (Planen selv nævner derimod som Fordring ved Afgangsexamen en tydsk Stiil); siden tilføies der S. 734: Hvor ønskeligt det end vilde være, at Disciplene ved Skolens Underviisning bragtes til at tale Sproget, maatte dette dog opgives som en Følge af, at der hertil hører en Øvelse, som det ikke kan paalægges Skolen at forskaaffe.

Endelig er det ved den nu gjældende Underviisningsplan fra 1850 forlangt, at Disciplene, der have gennemgaaet 6te Classe, skulle uden grove Feil kunne udtrykke sig skriftlig i det tyske Sprog med Benyttelse af det Almindeligste af Ordforraadet; ved Siden af den mundtlige Oversættelse af Steder i to ikke læste tyske Forfattere, en prosaisk og en poetisk, kræves derfor som skriftlig Prøve en let tydsk Stiil. Herom hedder det i Motiverne (Departementstid. 1850 S. 704): „Ministeriet har antaget det for sikkert, at Disciplene i Tydsk efter Underviisning i 6 Aar maae have kunnet opnaae ikke blot den fornødne Færdighed i at forstaae Sproget, men ogsaa et saadant Ordforraad og saadan grammatikalsk Fasthed, at de kunne skrive en Stiil uden grove Feil. Denne sidste Deel af Proven er derfor ikke eftergivet, hvorpaa nogle Rectorer havde andraget; kun er Fordringen ikke udtrykt saa stærkt som i den provisoriske Plan.“

Er det Hensigten med den offentlige Examen, at der skal afsiges en Dom ikke blot om den Sum af positive Kundskaber, som den unge Student bringer med sig ved sin Overgang til Universitetet, men meget mere om hans Evne til at anvende sin Capital med Selvstændighed og Frihed, maa den skriftlige Prøve indtage en fremragende Plads. Den foregaaer uafhængig af ethvert Fingerpeg, ethvert tilrettevisende Spørgsmaal; det er her ikke overladt en Andens Haand at fastgjøre Ariadnetraaden. Men den er ogsaa mere end den mundtlige Prøve løst fra Øieblikkets Tilfældighed og spredende Indflydelse; man har Ro ved en skriftlig Udarbeidelse til at bese Spørgs-

maalet fra alle Sider, til at hente frem af sit Forraad hvad Emnet kræver, til at vælge og forkaste med Skjøn-
somhed og give Arbeidet Præg af den Individualitet, der
skal bære Ansvar for det. Naturligviis finder dette for-
nemmelig Sted ved Afhandlingen, hvor saavel Tan-
kerne som deres Gruppering og Indklædning tilhøre Een
og Samme, men ogsaa i den skriftlige Oversættelse af
forelagte Stykker fra fremmede Sprog bliver der Lei-
lighed til i langt høiere Grad end ved den mundtlige
Overhøring at lade Eiendommeligheden faae sin Ret; at
netop de Udtryk ere fremkomne som Gjengivelse af den
Tanke, kan give et godt Vidnesbyrd om Modenhed og Takt,
Omsigt og Styrke i Tænkningen.

Klarest fremtræder det aandelige Indhold gennem
Modersmaalet, det naturlige Middel, ved hvilket vor
Tanke bliver til vor bevidste Eiendom. Da det i 1832
blev anseet for nødvendigt at indskrænke Antallet af de
skriftlige Examensarbejder, fastholdt man en dobbelt Prøve
i Modersmaalet, en historisk Afhandling og en Religions-
udarbejdelse. Hvad der ledede hertil, var sikkert den Be-
tragtning, at Fremstillingens Kunst, der gennem Moders-
maalet skal bære Vidne om, hvorvidt Tilegnelsen af Stof-
fet har været levende og sat Frugt, bør have Leilighed
til at udfolde sig i de to Hovedretninger: den fortællende
Stil og Begrebsudviklingen. Den provisoriske Plan af
1845 og Bekjendtgjørelsen af 1850 forlange derimod kun
en enkelt Opgave besvaret i Modersmaalet (hvorved der
bliver at see paa Kandidatens Eyne til Selvtænkning og
Færdighed i en god, klar og reen Fremstilling), men
have til Gjengjæld stillet den tyske Stil som Led af
Afgangsprøven.

Stilus est optimus et praestantissimus dicendi magister, siger Crassus hos Cicero. Men Skriveøvelserne tjene ikke blot Ordets Kunst i Modersmaalet; de have ogsaa deres store Betydning, hvor det gjælder at lære et fremmed Sprog. Stiløvelsens Hensigt paa Underviisningens første Trin er at bringe Formerne af Boiningslæren til sikker og levende Besiddelse. Idet Disciplen gennem de ham opgivne Exempler nødes til at anvende disse Boiningsformer i forskellige Forbindelser, bliver han fortrolig med dem, finder sig da uden Vanskelighed tilrette imellem dem, naar de uventet møde ham ved Læsningen, og vænnes til at modtage et særligt Indtryk af hver enkelt; hvad der i hans Schema stod opstillet lig en død Gjenstand, som Hukommelsen skulde bære paa, faaer Liv, idet han selv begynder at operere dermed. Denne Selvvirksomhed, saa ringe den i og for sig synes, har for Drengen noget paa eengang Aandsvækkende og Tilfredsstillende. I Modersmaalet har han besiddet Forestillingernes Udtryk umiddelbart; ved selv at tumle med det fremmede Sprog, ordnende og gjengivende, kommer han lidt efter lidt til Bevidsthed om, hvorledes et Sprogs Bestanddele forme sig forskjelligt efter de forskjellige Forhold, hvori de fremtræde i Sætningerne. Efterhaanden som Underviisningen skrider frem, udvides Synskredsen. Mere kommer med af Syntaxen, Talemaader stille sig ved Siden af Gloserne, Stileskrivningen øver ham i at kalde sig til Minde hvad han har læst eller hørt og anbringe det med Selvstændighed. Det bliver ham klart, at Sprogene ikke benytte de samme Midler til at udtrykke den samme Forestilling, men at hvert Tungemaal har sin egen grammatiske Lovbog, baade hvad Constructioner og

Ordstilling og Sætningsslyngninger angaaer. Han seer Sprogstoffet forgrene sig ud fra Ordrødderne og de oprindelige Stammer, bliver opmærksom paa Analogiens Magt, lærer ogsaa gjennem den stadige Anvendelse af Sproget med større Sikkerhed at gribe Forholdet mellem Grundbetydning og de afledede Bemærkelser. Og da der ved alt dette fordres en selvstændig Reproduction, ikke alene en Hukommelsesvirksomhed, bliver tillige Villieskraften udviklet, Arbeidsevnen og Arbeidsvanen øvet; thi den aandelige Syssel, hvorom her er Tale, gaaer jo ikke ud paa en blot mekanisk Sammenlægning af endeel færdigskaarne Mosaikstykker.

Vi tillægge saaledes Stiløvelserne en ingenlunde ringe Betydning for den aandelige Uddannelse; men derfor maa det ligefuldt holdes fast, at vi i disse Øvelser have ikke et Formaal, men kun et Middel til at befæste og livliggjøre Sprogkundskaben. Det er Forberedelser, der skulle sætte Disciplen istand til bedre at forstaae de fremmede Maal og derigjennem at blive fortrolig med de Forfattere, for hvem disse ere Modersmaal. Stilskrivningen er en Skoleøvelse og en vigtig Skoleøvelse; det er Skolens Sag at sørge for, at den bliver forsvarlig udført der, hvor den har sin Plads. Dog deraf følger paa ingen Maade, at den har Ret til at fordre sig en Plads anvist ved den Examen, der afslutter det hele Skolecursus, forudsat man indrømmer os, at Meningen med denne Examen ikke er at fremlægge et Prøvekort over de forskjellige Øvelser, der ere anstillede i Aarenes Løb, men at undersøge, hvad Frugt og Udbytte de have bragt. Har da Stiløvelsen gjort sin Tjeneste som Støtte for Fremgangen i det fremmede Sprog saavel som for den

aandelige Udvikling overhoved, maa den finde sig i at træde tilbage, naar andre berettigede Hensyn gjøre sig gjældende med Fordring paa Tid og Kraft. Her er det jeg lægger Vægten paa Forfatterlæsningen. Efter min Formening bør Disciplen paa de hoiere Trin af Sprogstudiet uhindret af Tanken om Stil og grammatiske Exercitser kunne give sig hen til Indtrykkene af den fremmede Literatur, have Leilighed til at læse Meget og fordybe sig i Indholdet, for da gjennem Modersmaalet at lægge for Dagen, at han har modtaget en virkelig Beaadelse og Berigelse af det, han har læst.

Det tør vel nutildags betragtes som almindelig anerkjendt, at Skolen ikke har til Opgave at bringe noget fremmed Sprog, selv ikke det, der faaer den største Vægt og de fleste Timer, til en saadan Besiddelse, at det bliver som Modersmaal — et let, naturligt Meddelelsesmiddel — for Disciplen. Dette var Latinens Rolle i gamle Dage; Livet har stillet andre Krav. Men saa svære Anfægtelser de classiske Sprog end have maattet udholde fra forskjellige Sider, ville de dog vedblive at hævde deres Plads ved Siden af Historien som Hovedbestanddele af den Aandsdannelse, den lærde Skole tilbyder, saavist som det fornemmelig tilkommer denne at sysselsætte sig med Menneskelivet og dets historiske Udvikling. I de classiske Sprog og Literaturer have vi netop med primitive Livsytringer af Menneskeaaften at gjøre. Og vel har nu den græske Literatur uimodsigelig Aandens og Oprindelighedens Prioritet, men alligevel kan det ikke være tvivlsomt, hvilket af de classiske Sprog vi maae give Forrangen i Skolen, naar vi huske paa, at Romerstaten, dens Institutioner og Sprog danne den Grund,

hvoraf hele den nyere europæiske Cultur er fremvoxet. Men for os er det latinske et svært Sprog, ikke blot paa Grund af dets Formrigdom og syntactiske Eiendommeligheder, men fordi det er et gammelt Sprog. De moderne Sprog have trods al Forskjellighed i Oprindelse og Bygning Meget tilfælles. Folkelag, der tilhøre samme Tid og staae i indbyrdes Berøring, komme nemlig uvilkaarlig til at bevæge sig i eensartede Forestillingskredse, hvoraf følger, at Benævnelser og Udtryk, Vendinger, selv mangfoldige Talemaader i deres Sprog kunne dække hinanden. Men hvorlidt dette er Tilfældet, naar Sammenligningen anstilles mellem et gammelt og et nyere Sprog, falder af sig selv i Øinene. Vi behøve ikke her at holde os til de Grupper af Gjenstande og Indretninger, Begreber og Forestillinger, som kun den nye Tid eller det christelige Liv kunde give Navn, ei heller til Forhold, der udelukkende tilhøre den gamle Verden. Men tage vi kun exempelviis saadanne danske Udtryk som **skulle, tjene, Egenskab, Øiemed, Smag** (og de kunne forøges i det Utallige) eller de latinske **officium, ratio, gratia, sacer, affici, interest** o. s. v., vil Enhver, der har Kjendskab til begge Sprog, bemærke, hvor umuligt det er med et enkelt Ord at oversætte dem fuldstændigt, fordi Grundbetydningen spreder sig i forskjellige afledede, der hver kræver sin Betegnelse i det andet Sprog. Det Samme gjælder om Talemaader, Ordstilling og Sætningsforbindelser. Latinen fordrer derfor Øvelse — megen Øvelse — i Stil, om Disciplen skal opnaae den fornødne Fasthed og Færdighed i Sproget. Men denne Fordring troer jeg ogsaa tilborlig fyldestgjort, naar Stileskrivningen drives med Alvor og Kraft i hele 4 Aar, altsaa til Udgangen

af 6te Classe, selvfølgelig i Forening med mundtlige Øvelser, med Memorering og jævnlig Gjentakelse af Grammatikens Hovedpartier. I øverste Classe, hvor et friere og fyldigere Studium af Literaturen hører hjemme, vil der da, naar Stiløvelserne bortfalde, aabnes Leilighed til at gjøre Disciplen bekendt med de romerske Forfattere i større Omfang end nu; ved forøget cursorisk Læsning vilde den alt vundne Færdighed blive benyttet og udvidet paa en frugtbringende Maade. Udbyttet skulde vise sig ved Cursets Slutning gjennem to skriftlige Oversættelser (af et poetisk og et prosaisk Stykke), som kun da skulde kjendes tilfredsstillende, naar de lode Modersmaalet verderfares den fulde Ret.

Kan jeg, efter hvad jeg her har udtalt, ikke finde det nødvendigt at fortsætte Stileskrivningen i det latinske Sprog lige til Skolen afslutter det som Underviisningsfag, er en saadan Nødvendighed efter min Mening endnu mindre tilstede for de Sprog, der have deres Plads i anden Række. I Fransk og Græsk anvende vi Skriveøvelser i den Classe, hvor Disciplen først træffer paa dem som Lærefag, for at hjælpe ham til større Sikkerhed saavel i Formerne som i Stavemaaden; den videre Fremgang overlade vi til Læsningen. Ogsaa for disse Sprogs Vedkommende vilde det være hensigtsmæssigt at lade Disciplen vise ved Afgangsprøven, hvorledes han finder sig tilrette paa egen Haand, og altsaa forelægge ham et passende ulæst Stykke til at gjengive skriftlig paa Dansk. Men nu det tydske Sprog? Efter vor nuværende Skoleplan gjør det Tjeneste i Underclasserne som Hjælpemiddel til at indøve de grammatiske Forhold og Betegnelser, Noget hvortil det er vel skikket baade som

formrigt Sprog og fordi det ikke staaer vort eget saa fjernt. Her bidrage da Stiiløvelserne til at indprente Bøiningslærens Elementer gennem de simpleste Sætningsformer, særlig for det tyske, middelbart ogsaa for andre Sprog. Men saasnart den latinske Stiil er traadt til og har faaet Fodfæste, ophører Tydskens Adkomst til fortrinsviis at være Skolens sproglige Dannelsesmiddel. Stiiløvelsens Virkning er jo ikke væsentlig forskjellig, naar den anvendes paa et levende og paa et dødt Sprog, kun at den i første Tilfælde — efter hvad ovenfor er bemærket — i Reglen er mindre frugtbar for Udvikling af Tænkeevnen end i sidste. Hensigten med at fortsætte den tyske Stiil kunde da kun være at bringe Kundskaben netop i dette Sprog til en større Sikkerhed og Anvendelighed, end der naaes i Fransk (eller Græsk), ja vel endog at gjøre det lettere for Disciplen i sin Tid at kunne tale det. Jeg kan ikke see andet end at vi her ere komne paa en Afvei. Den lærde Skole finder sig i at være stærkt begrændset paa de sproglige Enemærker for ikke at overvælde sine Disciple (jeg skal her blot berøre, hvorledes Svensk og Oldnordisk og Engelsk maae tage tiltakke med et tarveligt Gjæstekammer i Skolens Huus); men denne begrændsede Stilling indeholder, synes mig, en alvorlig Opfordring til ikke at tillade Tydskens at trænge sig op gennem 6 af Skolens Classer med Ret til en Øvelse, der koster megen Tid og megen Flid. Og noget særligt Hensyn behøver Skolen dog vel ikke at tage til de Disciple, der i Tiden kunde føle Trang til at udtrykke sig flydende paa Tydsk. I de tre yngste Classer har den tyske Stiil en naturlig Plads, i de øvrige burde Sproget stilles lige med Fransk. At Disciplen har lært Tydsk,

men at han ogsaa gjennem Underviisningen har lært at skjelne mellem Modersmaalets og det fremmede Sprogs Love, skulde godtgjøres ved en skriftlig Oversættelse paa Dansk i Forbindelse med den mundtlige Prøve ved Afgangsexamen.

Ovenstaaende Bemærkninger ere ikke skrevne for atter at bringe Spørgsmaalet om en Reform i Underviisningsvæsenet paa Dagsordenen. Øieblikket er for alvorligt til at Skolens Forhold skulle drages frem som Gjenstand for almindelig Drøftelse, og vor Skoleplan trænger sikkert heller ikke til saa særdeles gennemgribende Forandringer. Men Hensigten med disse Linier var at bidrage til en Belysning af den skriftlige Proves Betydning, at føre Ordet for Modersmaalets Krav, der ikke synes mig ganske tilfredsstillende ved den nuværende Ordning af Afgangsexamen, og navnlig at gjøre opmærksom paa Tydskens betænkelige Overvægt i Sprogunderviisningen, for derved om muligt at faae en Bestemmelse ophævet, der ikke kan andet end øve et føleligt Tryk paa Skolens Mellemlasser.

Efterretninger

om

Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt

fra Juli 1863 til Juni 1864,

meddeelte af

Chr. Listov.

Examina.

Afgangsexamen i Aaret 1863. De skriftlige Arbejder udførtes i den fastsatte Orden den 23de, 25de og 26de Juni efter Opgaverne, som Ministeriet havde udsendt. Da Underviisningsinspecteuren ikke denne Gang saa sig istand til at overvære Afgangsprøven paa Herlufsholm, afholdtes dens mundtlige Deel i Forbindelse med Aarsprøven fra 10de til 16de Juli (Hebraisk den 20de); med Skolens Lærere deeltog efter Indbydelse følgende Videnskabsmænd i Bedømmelsen: Pastor Kragerop i Dansk, Pastor Buchholtz i Historie, Cand. polyt. Godseier J. de Neergaard i Mathematik og Naturlære, practiserende Læge D. Bølling i Naturhistorie, Pastor A. Listov i Latin og Fransk, Pastor Balle i Tydsk, Pastor Brandt i Geographi, Pastor Tillisch i Religion.

Til Iste Deel indstillede sig 12 Disciple af VI Classe; 2 af dem gik ud ved Sommerferiens Begyndelse, de 10 opflyttedes i VII Classe.

Til 2den Deel af Prøven stillede sig 13 Disciple, som havde tilbragt 2 Aar i øverste Classe; 6 erholdt første Charakter, 7 anden. Deres Navne og Fagcharakterer ville sees af omstaaende Liste.

Afgangsexamens 1ste Deel 1861.

2den Deel 1863.

De Dimitteredes Navne.	Afgangsexamens 1ste Deel 1861.				2den Deel 1863.								Hoved- charakter.	Hebraisk.	
	Tydkk.	Fransk.	Geographi.	Naturhist.	Dansk.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Græsk.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geom. Disc.			Naturlære.
Adam Erik Christian Bülow	G.	M ₉₉ .	U ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	Første Char.	—
Andreas Balthasar Hall.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	Første Char.	—
Henrik Elias Ovesen	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	Første Char.	—
Søren Christopher Kabell.	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	G.	Første Char.	G.
Thor Guldbrand Heramb	M ₉₉ .	T ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	G.	G.	T ₉₉ .	T ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	G.	G.	M ₉₉ .	Anden Char.	—
Hans Albert Kierrumgaard.	G.	G.	M ₉₉ .	G.	G.	G.	T ₉₉ .	T ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	U ₉₉ .	U ₉₉ .	G.	Anden Char.	—
Peder Erasm. Christ. Kaalund	G.	G.	U ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	U ₉₉ .	G.	G.	G.	Første Char.	G.
Carl Emil Beyer.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	T ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	Anden Char.	—
Axel Gudmund Kemp	M ₉₉ .	G.	G.	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	Anden Char.	G.
Oscar Rosenørn Langg.	M ₉₉ .	U ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	G.	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	G.	Første Char.	—
Preben Hoskiær	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	G.	M ₉₉ .	T ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	T ₉₉ .	G.	Anden Char.	—
Peter Oluf Brøndsted.	M ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	G.	T ₉₉ .	T ₉₉ .	T ₉₉ .	G.	T ₉₉ .	M ₉₉ .	T ₉₉ .	G.	Anden Char.	—
Jørgen Bech Meincke	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	U ₉₉ .	M ₉₉ .	T ₉₉ .	G.	M ₉₉ .	M ₉₉ .	M ₉₉ .	Mdl.	Mdl.	T ₉₉ .	Anden Char.	—

Til de skriftlige Arbejder modtog Skolen følgende Opgaver.

Afgangsexamens 1ste Deel.

Tydsk Stil.

Allerede Ludvig den trettende byggede et Slot i Versailles; men det var kun et lidet, prydløst Jagtslot, hvor Kongen, der var en lidenskabelig Jagtelsker, aarlig pleiede at opholde sig en kort Tid for at hengive sig til denne Fornøjelse; den egentlige Residents var i Paris eller St. Germain. Under Ludvig den 14des Mindreaarighed stod dette lille Slot i Versailles aldeles forladt; heller ikke i de første Aar af hans Selvregjering finder man noget Spor af, at han har ydet det nogen fortrinlig Opmærksomhed. Først fra Aar 1660 af begyndte de store og kostbare Arbejder, hvorved Ludvig den trettendes beskedne Jagtslot omdannedes til det prægigste Kongesæde i Europa, svarende til Frankrigs Magt og Ludvig den 14des Pragtsyge og til de høie Forestillinger, som han nærede om den kongelige Værdighed. Residentsen, der havde vexlet imellem Paris og St. Germain, forlagdes ganske til Versailles. Urolighederne i Paris under Kongens Mindreaarighed havde indgivet ham en Uvillie imod denne Stad, fra hvilken han engang havde maattet flygte hemmeligt, og han troede, at det stemmede bedst med det uindskrænkede Herredømme, hvori han satte Kongedømmets Væsen, at Herskeren holdt sig fjernet fra den store Hob. I St. Germain kunde han (saaledes fortæller man i det Ringeste) ikke taale Synet af det ikke langt bortliggende Abbedie St. Denis, hvor de franske Konger begravedes.

prydløs, schmucklos. Mindreaarighed, Minderjährigkeit. yde, widmen. svare til, entsprechen. nære, hegen.

Afgangsexamens 2den Deel.

Udarbejdelse i Modersmaalet.

Hvilke Pligter har Mennesket med Hensyn til Dyrene?

Latinsk Stil.

Platææ, der hørte til Boeotiens anseete Stæder, kan tjene til Exempel paa, hvor store Lykkens Omskiftninger mange græske Byer have lidt ved Fremmedes Vaaben og endnu mere ved Grækernes indre Stridigheder og Krige. Da Platæenserne trængtes af Thebanerne, der stræbte at bringe alle Boeotiens Stæder under deres Herredømme, sluttede de omtrent tredive Aar før den første Perserkrig Forbund med Athenienserne, og med hvor stor Troskab de bevarede dette, sees af den følgende Tids Historie. I Slaget ved Marathon er det bekjendt, at Platæenserne ene af alle Grækerne ydede Athenienserne Hjælp, medens de øvrige nølede af Frygt eller af andre Grunde. Da Xerxes angreb Grækenland, besteg en Deel af Platæenserne, som selv, fordi de boede inde i Landet, ingen Skibe havde, Athenienserens Skibe og fægtede paa dem ved Artemisium. Da dernæst Xerxes havde indtaget og opbrændt deres By, dæltog sex Hundrede af dem i det Slag, som har gjort Platææs Navn berømt ved Mardonius's og Persernes Nederlag. I Begyndelsen af den peloponnesiske Krig bleve Platæenserne, fordi de holdt sig til Athenienserens Parti, beleirede af Lakedæmonierne og, da de i to Aar havde udholdt Beleiringen, ved Hunger nødte til at overgive sig; mange af dem bleve henrettede, Byen nedrevet; dem, der vare blevne tilovers, gave Athenienserne, til hvem de vare flygtede, Borgerret hos sig. Efterat fyrretyve Aar vare hengaaede, blev Platææ gjenopbygget efter den Fred, der har faaet Navn af Antalkidas; men da Platæenserne i den Krig, der kort efter opstod imellem Lakedæmonierne og Thebanerne, deels frivillig deels tvungne havde sluttet sig til Lakedæmonierne, indtog Thebanerne Byen og ødelagde den aldeles. Da den havde ligget øde i meer end halvtredsindstyve Aar, blev den gjenopreist efter Alexander den Stores Død.

Omskiftning, vicissitudo. trænges, premor. „boer inde i Landet“ udtrykkes ved Adjectivet mediterraneus (boende inde i Landet). deeltager, intersum. gjenopreiser, restituo.

Oversættelse fra Latin.

In medio ardore belli Punici secundi, quum, exhausto ærario privatorumque fortunis attritis, ne species quidem luxuriæ ferenda

videretur, M. Oppius, tribunus plebis, legem tulerat, ne qua mulier plus semunciam auri haberet nec vestimento versicolori uteretur neu iuncto vehiculo in urbe aut propius inde mille passus nisi sacrorum publicorum causa uteretur. Aliquot annis post belli finem, L. Valerio Flacco et M. Porcio Catone consulibus, M. Fundanius et L. Valerius, tribuni plebis, ad plebem tulerunt de lege Oppia abroganda, eamque rem quum multi nobiles homines adiuva-
bant, tum matronæ vehementissime perfici cupiebant; itaque vias urbis aditusque in forum obsidebant viros descendentes ad forum orantes ut, florente republica, crescente in dies privata omnium fortuna, matronis quoque pristinum ornatum reddi paterentur. Sed resistebant tribunis legemque Oppiam defendebant præter alios collegæ duo et consul M. Cato, homo in omni vita severissimus. Eius oratio, qua tribunos legem abrogare studentes et cives et matronas increpuit, apud Livium in libro tricesimo quarto annalium refertur, ex qua libet brevem locum excerpere: Sæpe me querentem de feminarum, sæpe de virorum, nec de privatorum modo, sed etiam magistratum sumptibus audistis, diversisque duobus vitiis, avaritia et luxuria, civitatem laborare, quæ pestes omnia magna imperia everterunt. Quo melior lætiorque in dies fortuna reipublicæ est quoque magis imperium crescit et iam in Græciam Asiamque transcendimus, omnibus libidinum illecebris repletas, et regias etiam attractamus gazas, eo plus horreo, ne illæ magis res nos ceperint quam nos illas. Iam nimis multos audio Corinthi et Athenarum ornamenta laudantes et antefixa fictilia deorum Romanorum ridentes. Ego hos malo propitios deos, et ita spero futuros, si in suis manere sedibus patiemur.

iunctum vehiculum, forspændt Vogn. propius mille passus = propius quam m. p. antefixa, af ante figo, Tempelprydelse (paa Bygningens ydre Sider, Tag, Gavle o. s. v.). Fictilis, af Leer, af Pottemagerarbeide, Teglbænderarbeide.

Arithmetik.

Naar man til to ubekjendte Tals Produkt lægger deres Sum, faaer man et bekjendt Tal a, og naar man fra deres Produkt trækker Summen, faaes et andet bekjendt Tal b. Hvorledes udtrykkes

de to ubekjendte Tal ved a og b ? Hvorledes maa a afhænge af b , for at de ubekjendte Tal skulle blive ligestore, og hvor store blive de i saa Tilfælde?

Geometri.

Af en Trekant kjender man den ene Høide h og de to Vinkler A og B , der ligge ved Grundlinien. Trekantens Sider og Areal skulle udtrykkes ved h , A og B i Formler bequemme for Logarithmeregning, og beregnes for $h = 10$ Alen, $A = 30^\circ$, $B = 63^\circ 28' 45''$.

Aarsprøven 1863 afholdtes efter det Schema, som findes trykt i Indbydelsesskriftet for ifjor. Da den var sluttet, opflyttedes fra 6te Classe 10 af 13 Disciple (een havde ikke stillet sig til Afgangsprøven, 2 udmeldtes), fra 5te Classe 15 af 18, fra 4de 13 af 18 (3 bleve udmeldte), fra 3die Classe 11 af 14, fra 2den alle 14, fra 1ste alle 7.

I Februar Maaned blev Halvaarsprøven afholdt. Dens skriftlige Deel (d. 13de, 15de og 16de) bestod af Stile og Udarbejdelser i samme Fag som de foregaaende Aar; mundtlig (d. 22de til 24de, for eet Fags Vedkommende tillige den 26de Formd.) overhørtes VII Classe i Græsk, Historie og Naturlære, VI i Græsk, Fransk, Naturhistorie, V i Græsk og Naturhistorie, IV i Græsk og Historie, III i Latin, Religion og Bibelhistorie, II i Fransk og Geographi, I i Dansk, Tydsk og Historie.

Lærerpersonalet.

I den ledige philologiske Adjunctplads constitueredes fra indeværende Skoleaars Begyndelse Cand. philolog. C. A. L. Heise.

Adjunct og Viceinspecteur C. Nielsen, Lieutenant i Krigsreserven, blev i August f. A. indkaldt til militære Øvelser og derefter beordret til Tjeneste ved Hæren. Hans Underviisningstimer i dette Skoleaar ere besørgede af Cand. theol. Hestbech (i August og September), fra October til Juul af Stud. mag. J. Bloch og siden Nytaar af Cand. theol. J. Schousboe.

Disciplene.

Efter den offentlige Prøve i 1863 afgik ved Dimission til Universitetet:

A. E. C. Bülow, A. B. Hall, H. E. Ovesen, S. C. Kabell, T. G. Heramb, H. A. Kierrumgaard, P. E. C. Kaalund, C. E. Beyer, A. G. Kemp, O. R. Lanng, P. Hoskiær, P. O. Brøndsted, J. B. Meincke.

Fremdeles udgik ved Skoleaarets Slutning:

C. G. Brøndsted (for at dimitteres privat), N. Nissen (forlod Studeringerne), A. C. Kaae (til en Skole i Kbhavn), C. C. Schrøder (forlod Studeringerne), J. Rink (til Roeskilde Skole).

Ved Begyndelsen af Skoleaaret 1863—64 havde Herlufsholm sit fulde Elevtal 105 og desuden 5 skolesøgende

Disciple (1, Søn af Stiftelsens Godsforvalter, i sine Forældres Huus, 4 i Huset hos Overl. Neergaard). — I November udmeldtes J. H. Monrad (da hans Forældre flyttede til Kbhavn), i Juleferien E. Gjedsted, L. Serène d'Acqueria og S. Hansen, hvorved der blev Plads paa Opdragelsesanstalten for Hr. Neergaards Pensionærer H. Keutsch, H. Westergaard, J. Schneider og K. Post. Endnu udtraadte fra 1ste April J. Kallenbach og i Slutningen af Mai A. Beyer.

Skolen tæller for nærværende Tid, i Juni, 104 Disciple (deraf 1 skolesøgende), som her opføres efter den Plads, de indtage i Classerne ifølge Sammentællingen for Mai Maaned. De ifjor optagne ere betegnede med *; Faderens Stand er anført i Parenthes.

Dimittenderne.

1. Carl C. J. Boethe Dumreicher (Forvalter D., Bregentved).
2. V. F. Sophus M. B. Hennings (Forstraad H. i Roeskilde).
3. Peder B. Scavenius (Kammerherre S. til Gjorslev og Klintholm, Cmd. af Db.)
4. Carl C. G. Baastrup (Proprietair B., Nørreskovgaard).
5. Herman B. Th. Münter (Pastor M. i Karrebek).
6. P. Adolph R. B. Gad (Justitsraad G., Byfoged i Sæby, R. af Db.)
7. Hans A. Hansen (Procurator H., Sødinggaard i Fyen).
8. Vilhelm A. Weldingh (afd. Major W. ved 3die Linie-Infant.-Bataillon).

9. Nicolai C. Bartholdy (Procurator B. i Kolding).
10. F. Vilhelm Bentzien (afd. Provst B. i Asminderød).

VII Classe B.

1. Simon P. Rasmussen (Provst R., Steenstrup i Fyen).
2. J. J. Frederik Meyer (Cancelliraad M., Amtsforvalter i Maribo).
3. Christian V. Rasmussen (Skolelærer R. i Lide-mark).
4. Peter C. Feddersen (afd. Kammerherre F., Petersgaard).
5. Jens H. Aagaard (afd. Pastor A. i Skive).
6. Jørgen C. Melchior (Skolebestyrer M. i Kbhavn).
7. Ferdinand F. C. Bauditz (Oberstl. B., Command. for 6te Dragonreg., R. af Db. og Dbmd.)
8. F. Vilhelm Bagger (Pastor B. til Brahetrolleborg i Fyen).
9. Joseph P. Errboe (Skibscapitain E. paa Ærø; Pleiefader: Consul Petersen i Ærøeskjøbing).
10. William B. Petersen (afd. Propr. P. til Laagegaard i Jylland).

VI. Classe.

1. J. Sophus A. Bagger (Propr. B. til Friheden).
2. H. C. Wolfgang Hertel (Pastor H. i Haarslöv).
3. Christian J. G. Smith (Pastor S., Egense i Fyen).
4. Frederik O. N. Bülow (Godsforvalter B., Einsidelsborg i Fyen).
5. Christian B. Scheel (Kammerherre, Greve S., R. af Db. og Dbm., Kbhavn).

6. O. Emmerik V. Brasen (Provst B. i Skjelskør, R. af Db.)
7. Christian J. P. Stricker (Major S., Commd. for II. Inf.-Regiment, R. af Db. og Dbmd.)
8. Thorvald J. Møller (afd. Grosserer M. i Kbhavn).
9. Henry C. Gad, Broder til Nr. 6 i VIIA.
10. G. Jørgen H. C. Rosenkrantz (Kammerherre, Baron R., Amtmand i Thisted, R. af Db. og Dbm.)
11. J. Bailli Knudtzon (Grosserer K. i Kbhavn).
12. C. A. Ulysses Lüttichau (afd. Kammerherre, Hofjægermester v. L. til Stamhuset Thiele).
13. Gustav H. V. Feddersen, Broder til Nr. 4 i VIIB.
14. Hans Steenbuch (Læge S., Holsteinborg).
15. Oscar A. E. Hansen (Colonibestyrer H., Omenak i Grønland).
16. Matthias Andersen (Pastor A. i Nordrup).

V. Classe.

1. Johannes J. A. Birch (Slagtermester B. i Kallundborg).
2. M. Theodor N. Hertel, Broder til Nr. 2 i VI Cl.
3. Carl H. J. Permin (Godsforvalter P., Bregentved).
4. Axel N. J. Huus (Pastor H. i Kjong).
5. Cato S. Hanssen (afd. Raadmand H. i Sønderborg).
6. J. Frederik Lagoni (Agent L. i Faaborg).
7. Otto J. B. Scavenius (afd. Hofjægermester S. til Basnæs).
8. Carl V. Kraft (afd. Procurator K. i Kjøbenhavn).
9. Carl F. V. Frost (Bataillonschirurg F., Districtslæge i Præstø).

10. Johannes V. R. Wissing (Pastor W., Dronninglund i Jylland).
11. Carl C. F. F. Kuhlman (Districtslæge K. i Skanderborg).
12. Holger F. M. Nagel (Kjøbmand N. i Skjelskør).
13. G. William O. R. van Brakle (Præsidentskabssecretair van B. paa St. Thomas).
14. Johannes Bloch (Provst Lic. th. B. i Snoldelev).
15. Frederik L. S. Evers (Godsforvalter E. paa Wedellsborg i Fyen).

IV. Classe.

1. J. Axel V. Ipsen (Apotheker I. i Holbek).
2. Axel Holst (Kamrd. H., Toldforvalter i Bandholm).
- *3. Einar Sehested (Hofjægermester S. til Stamhuset Broholm i Fyen, R. af Db.)
4. C. Christian S. Henriksen (Kasserer H. ved Københavns Gasværk).
- [5. O. Frederik R. Kjer (Cancelliraad K., Godsforvalter paa Herlufsholm) i sine Forældres Huus.]
6. Holger Brøndsted (Justitsraad B., København).
7. G. Frederik Gottlieb (Kjøbmand G. i Nestved).
8. Mogens C. Juel-Wind-Frijs (Kammerherre, Greve J-W-F. til Grevskabet Frijsenborg).
9. Ferdinand L. Giellerup (afd. Pastor G. til Landet og Ryde paa Laaland).
10. Michael Brøndsted, Broder til Nr. 6.
11. F. William Engholm (afd. Forp. E. paa Saltø).
12. C. Christian Seemann (Justitsraad S., Toldinspecteur i Nyborg, R. af Db.)
13. Frederik V. H. Perret-Gentil (Huushovmester P.-G., Bregentyed).

III. Classe.

1. Joachim M. Permin, Broder til Nr. 3 i V Cl.
2. P. Frederik Bayer (Apotheker B. i Kallundborg).
3. J. P. Georg Johansen (afd. Pastor J. til Tisted og Binderup i Jylland).
- *4. Knud Sehested, Broder til Nr. 3 i IV Cl.
5. Laurits P. V. Engelbreth (Forpagter E., Nørregaard paa Laaland).
6. Alfred H. Andersen (Forvalter A. paa Broxøe).
7. Johannes P. Staun (Propr. S., Englerup Mølle).
8. Otto J. Bagger, Broder til Nr. 1 i VI Cl.
9. Andreas J. S. Evers, Broder til Nr. 15 i V Cl.
10. Cai D. H. Brandt (afd. Pastor B. til Børglum i Jylland).
11. Frederik V. Post (Hofjægermester P. til Broxøe, R. af Dbr.)
12. Axel F. J. Prætorius (Kjøbmand P. paa St. Thomas).
13. Viggo O. R. Nielsen (Skolelærer N. i Braaby).
14. C. Frederik M. Mohr (Procurator M. i Kallundbg.)
15. F. Rudolph Warming (Coffardicapitain W. i Helsingør).
16. Flemming F. C. S. Holck-Winterfeldt (Kammerherre Greve H.-W. til Rosendal).
17. Gerner S. Wolff (Justitsraad W. til Engelholm, R. af Dbr.)

II. Classe.

1. Frants Halberg (Cancelliraad H., Herredsfoged i Frøs og Kalvslund Herreder i Slesvig).
- *2. H. M. Albert Ræder (afd. Oberst R. i Infanteriet).

3. Peter F. Buchwald (Jægermester B. til Øbjerggaard).
- *4. Valdemar Christensen (Pastor C. i Svallerup).
- *5. Carl A. Borries (Forpagter B. paa Søholm).
- *6. Albert S. C. Mylius (Kammerherre M. til Stamhuset Rønningesøgaard i Fyen).
7. Carl V. Prætorius, Broder til Nr. 12 i III Cl.
8. Frederik C. S. Stensler (afd. Forpagter S. paa Gisselfeld).
- *9. Frederik G. R. Steenstrup (Pastor S. i Bødstrup paa Langeland).
- *10. Einar W. V. J. E. Mylius, Broder til Nr. 6.
11. Vilhelm A. C. Kranold (Etatsraad K., Generaldecisor i det slesvigske Ministerium, R. og Dbm.)

I. Classe.

- *1. Albert L. Nielsen (Pastor N. i Glumsø).
- *2. Knud T. Post, Broder til Nr. 11 i III Cl.
- *3. Otto G. R. Steenstrup, Broder til Nr. 9 i II Cl.
- *4. F. Theodor Mørck (Grosserer M. i Kbhavn).
- *5. Th. I. Paul F. Plum (Pastor P. i Taarnby).
- *6. J. Christian Hedemann (Overlæge H., R. af Dbr. og St. Olafs Orden).
- *7. Ludvig C. B.-S. Kabell (Pastor K. i Nestelse).
- *8. P. Christian F. Petræus (Cancelliraad P., By- og Herredsfoged i Nestved).
- *9. Helenio Th. F. R. Ryberg (afd. Toldassistent R. i Rathmannsdorf i Slesvig).
- *10. Harald H. Keutsch (afd. Oberstlttn. K., Stadshauptmand og Brandmajor paa St. Croix).

- *11. Holger J. Westergaard (Premierlieutenant W., Fuldmægtig i Krigsministeriet, R. af Dbr.)
- *12. Joost J. Schneider (afd. Proprietair S. til Sophiendal; Stiffader: Landskabsmaler Richardt).

Det aarlige Contingent for en Discipel paa Herlufsholm er 240 Rdl. som Vederlag for Underviisning, Bolig, Kost, Vask, Belysning og Brændsel, i Sygdomstilfælde Lægehjælp og Medicin.

Nye Disciple optages ikke i Skoleaarets Løb. Anmeldelser om Aspiranter til de Pladser, der blive ledige ved Slutningen af Skoleaaret, indsendes til Stiftelsens Forstander, Hs. Excell. Geheimeraad Hall inden Ugangen af Mai Maaned; foruden Drengens fulde Navn og Fødselsdatum maa deri opgives, hvad han har læst og hvilken Classe han forberedes til.

Concurrenceprøven er for de iaar indmeldte Aspiranter berammet til førstkommende 27. og 28. Juni.

Opdragelsesanstalten.

Fra Begyndelsen af indeværende Skoleaar er Frøken L. Steenberg af Forstanderen beskikket til Oldfrue paa Herlufsholm.

Viceinspecteurs Forretninger, som i August og Septbr. interimistisk vare besørgede af to af Skolens Lærere, overdroges i October til Stud. magist. J. Bloch. Personlige Forhold kaldte ham imidlertid alt ved Aarets

Slutning tilbage til Kjøbenhavn, hvorfor Cand. theol. J. Schousboe fra Januar d. A. er indtraadt som Vicar for Adj. Nielsen, saalænge denne gjør Tjeneste i Hæren.

Da Adjunct Hoff i Vinter med Forstanderens Samtykke har taget Bolig i Nestved, er den af ham beklædte Post som inspectionshavende Lærer ved Opdragelsesanstalten siden Nytaar overtagen af Adjunct Heise.

Disciplenes Fugleskydning fandt Sted ifjor den 29de August. Vinterfesterne ere selvfølgelig bortfaldne i dette Skoleaar. Paa Herluf Trolles Fødselsdag den 14de Januar holdtes Morgenlovsang i Kirken som de foregaaende Aar, ved Middagsbordet vare alle Stiftelsens Embedsmænd samlede med Skolen; et Juletræ med Deviser og forskjellige Smaating for Disciplene stod pyntet om Aftenen i Gymnastiksalen. (Den Sum, der ellers er bestemt til et Festbal, blev indsendt til Børscomiteen for at anvendes til Bedste for vore Soldater i Felten). Til Understøttelse for de nødlidende Slesvigere afholdtes den 8de Mai en Concert i Herlufsholms Kirke, ved hvilken endeel af Disciplene assisterede.

Vore Sommertoure have vi foretaget paa sædvanlig Viis, en Fodtour den 22de Mai til Kalbyriis, og den 18de Juni en smuk Kjøretour til Bækkeskov og Lindersvolds Dyrehave.

Afd. Greve Knuth vedtog som Forstander i 1852, at de Disciple, der ved Aarsprøven havde erholdt Ug. i Hovedcharakter, skulde have en Flidsbelønning til Julen. Der har gjerne hvert Aar været een eller et Par saadanne

Præmier at uddele; sædvanlig anvendes æsthetiske eller historiske Skrifter, Billedværker og desl. til en Værdi af 8—10 Rdl. Jeg skal her eksempelvis anføre følgende: Holbergs Comedier, Poul Møllers Skrifter, Dorphs Æschylos og Sofokles, Wilsters Euripides, Grundtvigs Optrin af Kæmpelivet, Billes Reise, Fabricius' Danmarks Historie, Erslevs danske Stat, Schouws Naturskildringer, Tschudi Dyrelivet i Alperne, Worsaaes nordiske Oldsager; ogsaa Bergs græske og Borrings franske Lexika ere benyttede som Præmie.

Underviisningen.

I indeværende Skoleaar have Fagene været saaledes fordeelte mellem Lærerne:

Ugentlig.

Rector Latinsk Forfatterlæsning i VIIAB, skriftlig Latin i VIIA, Homer (og Myth.) i VI og V	12 Timer.
Overl. Dahl Historie i VII—III, Geographi i VI—III	23 —
Overl. Leth Dansk i IV, Mathematik i IV og III, Naturlære i II og I	12 —
Overl. Kielsen Græsk i VIIAB, skriftlig Latin i VIIB, Latin i VI og V	26 —
Overl. Neergaard Hebraisk i VII A og B, Naturhistorie i VI-I, Geographi i II og I	23 —
Adj. Mossin Mathematik i VII—V, Naturlære i VII A og B	23 —

	Ugentlig.
Adj. Lund Dansk i VII—V, Fransk i VI, V og II, Historie i II, Religion i II og I	23 Timer.
Adj. Hoff Svensk i VIIB, Tydsk i VI—II, Græsk i IV, Historie i I	24 —
Adj. Damborg Religion i VII—III, Fransk i IV og III, Dansk i III, Regning i II og I	24 —
Cst. Adj. Heise Oldnordisk i VII, græsk Prosa i VI og V, Latin i IV og III	26 —
Cand. Schousboe (i første Halvaar Cand. Hestbech og Stud. magist. Bloch) Dansk i II og I, Tydsk i I	15 —
Tegnel. Bertelsen Skrivning i IV—I, Tegning i III—I	17 —
Krigsass. Meier Riffelskydning i VIIA og B, Gymnastik samt Svømning i alle Classer, deelte i 5 Hold	10 —
Musikl. V. Brandt Sang i alle Classer . . .	7 —

Oldnordisk er stillet som frit Fag i VII Classe. Af VIIA have enkelte, af VIIB de fleste Disciple benyttet Skolens Veiledning heri.

I Sangunderviisningen deeltage alle de, der have Stemme, classeviis een Time om Ugen; Løverdags Eftermiddag Kl. 5—6 holdes Fællessang, hvorved samtlige Disciple ere tilstede.

I særskilte Timer (18 ugentlig) giver Stiftelsens Musiklærer, Hr. R. Brandt, Underviisning i Instrumentalmusik til de Disciple, der ytre Lyst og Anlæg i denne Retning.

Fagenes ugentlige Timetal i de forskjellige Classer sees af omstaaende Tabel.

	VII.		VI.	V.	IV.	III.	II.	I.
	A.	B.						
Dansk	- 2 -		2	2	2	3	5	5
Svensk	- - 1		—	—	—	—	—	—
(Oldnordisk	- 2 -	)	—	—	—	—	—	—
Tydsks	- - -		3	3	2	2	5	5
Fransk	- - -		3	2	2	3	5	—
Latin	4 5 4		8	8	8	9	—	—
Græsk	1 5 -		5	5	5	—	—	—
(Hebraisk	1 2 1)		—	—	—	—	—	—
Religion og Bibelh.	- 2 -		2	2	2	2	2	3
Geographi	- - -		2	1	1	2	2	3
Historie	3 - 3		2	3	3	3	2	3
Mathematik	5 - 5		3	4	4	4	—	—
Regning	- - -		—	—	—	—	3	3
Naturlære	3 - 3		—	—	—	—	1	1
Naturhistorie	- - -		3	2	2	2	3	2
Skrivning	- - -		—	—	1	2	3	4
Tegning	- - -		—	—	—	1	2	4
Sang	- 2 -	}	3	2	2	2	2	2
Gymnastik	- 2 -			2	2	2	2	2
Summa	34. 34.		36.	36.	36.	37.	37.	37.
	(3) (3)							

Øvelser i Riffelskydning have været anstillede i Efteraaret og Foraaret med begge Afdelinger af øverste Classe; Øvelserne forestaaes af Skolens Gymnastiklærer. Af VIIA har hver Discipel gjort c. 90 Skud (paa 100—200 Alen), af VIIB hver 75 Skud paa 50, 100 og 150 Alens Afstand.

Oversigt

over hvad der er læst i Skoleaaret 1863—64
(med tilhørende skriftlige Øvelser).

Dansk (Svensk; Oldnordisk).

VII. Cl. Den danske Literaturhistorie fra Holbergs Død indtil Nutiden er gennemgaaet og oplyst ved Oplæsning af Forfattere, henhørende til den Tid. Classen har skrevet 12 Stile i Aarets Løb.

Svensk (VIIB). Af Hammerichs Læsestykker: Grimstahamns nybygge og de fleste andre Stykker af Afsnit I oplæste og oversatte; endvidere læst op deels af Læreren, deels af Disciplene: de fleste Stykker af Geijer, Fryxell, Linné, Tegner og Runeberg samt Noget af Bellman tilligemed disse Forfatteres Biographier. Desuden oplæst for Classen det Meste af Frithjofs Saga og Fänrik Ståls sägner.

(Oldnordisk). Siden Midten af October Maa- ned er Underviisning i Oldnordisk i 2 ugentlige Timer given til de Disciple af 7de Classe, som ønskede det. Til Læsningen, som har været reent cursorisk, uden Hjemmearbejde, er benyttet Unger Oldnorsk Læsebog, Christiania 1863, Side 1-6; 7-12; 17-47. Det Vigtigste af Bøiningslæren er gennemgaaet efter Iversens islandske Formlære.)

VI. Cl. Der er meddeelt Disciplene et Omrids af den danske Literaturs Historie, samt oplæst for dem Digterværker fra forskjellige Perioder, saaledes Kjæmpeviser, Dramaer af Holberg, Ewald, Oeh-

lenschläger og Ingemann. Classen har skrevet 13 Stile.

- V. Cl. Den nordiske Mythologi er læst efter Dorphs Omrids og Arentzens og Thorsteinssons Mythologi. Endeel Sange af Nordens Guder, samt Baldur hiin Gode og Hakon Jarl af Oehlenschläger ere forelæste Disciplene. Classen har skrevet 15 Stile.
- IV. Cl. Den ene af de to ugentlige Timer har været anvendt til Stil. Classen har skrevet 31 Stile, meest af beskrivende Indhold, dog ogsaa Oversættelser fra Fransk og Tydsk; den anden Time er anvendt til prosaisk og poetisk Læsning, undertiden til Oplæsning for Classen. Reglerne for Retskrivningen og Skilletegnes Brug ere gennemgaaede.
- III. Cl. Holsts prosaiske Læsebog er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Sprogøvelse; andre Bøger ere leilighedsviis benyttede til Oplæsning, dels af Disciplene, dels af Læreren. Nogle Digte af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Born“ ere lærte udenad. Bojesens Sproglære og „Regler for dansk Retskrivning“ af Wolle ere læste. Disciplene have ugentlig skrevet een Stil, paabegyndt paa Classen, fuldendt udenfor Skoletiden; den har bestaaet i at gjengive en Fortælling, omsætte et fortællende Digt i Prosa, oversætte fra Fransk, en enkelt Gang i at beskrive en bekjendt Gjenstand. Ialt 30 Stile.
- II. Cl. Funchs, Røginds og Warburgs danske Læsebog benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling, Samtale

og Analyse. 5 længere Digte ere lærte udenad. Bojesens Sproglære er gennemgaaet indtil Ordstillingen. To ugentlige Timer ere anvendte til skriftlige Øvelser, meest Gjengivelse af en mundtlig Fortælling. 61 Stile.

- I. Cl. Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog er benyttet til Oplæsning, mundtlig Gjenfortælling og andre Sprogøvelser. 6 Digte ere lærte udenad. Bojesens danske Sproglære er, med Forbigaaelse af Anmærkningerne, læst indtil Sætningslæren, og Reglerne indøvede ved Analyse. Der er anvendt 2 Timer ugentlig til Stil, for Størstedelen Dictat eller Nedskrivning af udenadlærte Vers. I det sidste Halvaar har man afvexlet med Indøvelse af eenslydende Ords Stavning og Gjengivelse af en mundtlig Fortælling. 70 Stile.

Latin.

- VII. Cl. Begge Afdelinger: Cicero Cato major, Livius 8de Bog, Tacitus' Annaler I, 31-52, 55-71, Suetonius Julius Cæsar 75-89, Caligula 1-15, Virgils Æneide 4de Bog, Horatius Odernes 3die Bog og 1ste Bog af Brevene; 860 Vers af Ovids Metamorphoser; forskjellige Afsnit af Bojesens romerske Antiquiteter og af Tregders latinske Literaturhistorie.

Foruden det, der er læst iaar, opgive Dimittenderne endnu Følgende: Cicero de officiis, 1ste og 2den Bog, Talerne for Sextus Roscius og mod Catilina, Livius 7de og 24de Bog, Horatius 2den Bog af Oderne og 2den Bog af

Brevene med *Ars poetica*, af *Carmina selecta* (Lucretius, Catull, Tibull, Propertius, Ovid, Juvenal, Martial) 900 Vers.

Uden foregaaende Forberedelse har VIIA læst endeel af Plinius' Breve, nogle Afsnit af Curtius og enkelte Stykker i Henrichsens Opgaver til Oversættelse fra Latin, VIIB endeel af Cornelius Nepos og Livius' 26de Bog og cursorisk omtrent 56 Sider af den ældre og yngre Plinius efter Fibigers *Chrestomathi*.

VIIA har skrevet 26 Hjemmestile, 20 Extemporalstile, 9 Versioner. Af Madvigs Sproglære er særlig gjennemgaaet § 377-387 og § 411-459. — VIIB har skrevet 43 Hjemmestile, 17 Extemporalstile og 10 Versioner. Af Madvigs Sproglære ere enkelte Partier repeterede.

- VI. Cl. Livius' 26de Bog, Ciceros Tale for det maniliske Lovforslag, omtrent 225 Vers af Ovids *Metamorphoser* efter Blochs Udvalg, samt cursorisk Iste Bog af Cæsars galliske Krig til Cap. 43. — Af Madvigs Sproglære er læst §§ 27—173, 208—299, 325—376. — 37 Hjemmestile, 25 Extemporalstile og 10 Versioner ere skrevne.
- V. Cl. Cæsars galliske Krig 5te Bog fra Cap. 38, Ciceros Iste og 2den *catilinariske* Tale, og cursorisk af Cornel. Nepos *Miltiades*, *Themistocles* og *Aristides*. — Af Madvigs Sproglære § 27-44, 46-50, 58-93, 108-172, 208-299, 371-377 og 387-405. — 36 Hjemmestile, 29 Extemporalstile og 5 Versioner.
- IV. Cl. Cornelius Nepos: *Miltiades*, *Themistocles* og Ari-

stides; Cæsars galliske Krig 6te Bog Cap. 1-20. Af Bergs og Møllers Læsebog (Iste Udg.): de fleste danske Exempler fra S. 56-76, med Forbigaaelse af Exemplerne S. 65-66. Af Madvigs Sproglære (4de Udg.) er det Vigtigste af Bøiningslæren læst og repeteret; af Ordføiningslæren det Vigtigste af Iste Afsnits Cap. 1-3; af 2det Afsnit §§ 309, 318-21, 326-331, 343-344, 348-351, 354. — 63 Stile, alle skrevne i Classetimerne, med eller uden Hjælpemidler.

- III. Cl. Bergs og Møllers lat. Læsebog (2den Udg.) forfra til Side 41; i Gjennemsnit er hvert andet Exempel forbigaaet. — Det Vigtigste af Formlæren efter Madvigs Sproglære (4de Udg.) læst og gjentagne Gange repeteret. — 68 Stile, alle skrevne paa Classen, deels med, deels uden Hjælpemidler.

Græsk.

- VII. Cl. Begge Afdelinger: Iliadens 6te og 24de Bog, Tregders Anthologi til S. 65 med Forbigaaelse af adskillige Stykker. Platons Euthyphron og Kriton, Bergs Udvalg af Thukydid's Historie S. 23-45 og S. 61-80, cursorisk Iliadens 7de, 8de og 10de Bog, VIIB desuden cursorisk Odysseens 6te, 7de og 8de Bog.

Dimittenderne opgive: Iliadens Iste, 6te, 9de og 24de Bog, Tregders Anthologi til S. 65 med Forbigaaelse af adskillige Stykker, Herodots 6te Bog, Bergs Udvalg af Thukydid's Historie S. 23-45 og S. 61-80, Pla-

tons Euthyphron, Sokrates' Apologi og Kriton. De have læst det Vigtigste af Athens Antiquiteter efter Bojesen og af Tregders græske Literaturhistorie.

- VI. Cl. Xenophons Anabasis 3die Bog fra Cap. 3 til Slutn.; Herodots 3die Bog Cap. 1-44. Bergs Schema læst og repeteret.

Homers Odyssee 21de Bog og de 260 første Vers af 12te Bog.

Kosmogoni og Theogoni, de 12 store Guder, Luftens og Underverdenens Guder efter Tregders Mythologi; de derhen hørende Stykker af Iliaden og Odysseen ere gjennemlæste og oversatte paa Classen, mythologiske Billedværker ere stadig benyttede.

- V. Cl. Bergs Læsebog for andet Aars Cursus S. 41 til 51, 79-80, 83-85. Xenophons Anabasis 2den Bog Cap. 1-3. Bergs Schema læst og repeteret. Af de uregelmæssige Verber ere kun de medtagne, som forekom ved Læsningen. — Af Homers Odyssee de første 134 Vers af 16de Bog.
- IV. Cl. Bergs Læsebog for første Aars Cursus forfra indtil Verberne paa MI med Forbigaaelse af endeel Exempler; de danske Stykker oversatte paa Græsk dels mundtligt dels ogsaa skriftligt (8 Stile skrevne paa Classen). Det Tilsvarende i Bergs Schema.

Tydk.

- VI. Cl. Hjorts tydske Læsebog S. 594-598 og 548-81. Wilhelm Tell. Cursorisk af Jürs' & Rungs

Deutsche Dichter: 8 større og mindre Digte af Voss („Der siebzigste Geburtstag“), Schiller og Goethe. Oplæst for Classen: Hermann und Dorothea. Lorentzens Stiløvelser St. 72-85, 100 til 102, 107, dels mundtligt dels skriftligt. Simonsens Syntax og det Meste af Formlæren. — 13 Hjemmestile og 15 Extemporalstile; af de første have de 2 været „frie Stile“ (hvergang tre lette Emner til Valg). Meddeelt Classen mundtlig (paa Tydsk) en kort Udsigt over den tydske Literaturs 1ste classiske Periode, navnlig fortalt Indholdet af Niebelungen- og Gudrun-Lied. Maanedlig er af Disciplene opgivet Stykker af tydske Forfattere, som ere læste udenom.

V. Cl. Hjorts Læsebog: S. 389-414. Jürs' & Rungs Deutsche Dichter 21 Digte, hvoraf 13 lærte udenad. Simonsens Formlære §§ 3-28, 78-89, 106-116 og 119. Af Sammes Syntax: Verberne med Gen. og Dat. 12 Hjemmestile og 15 Extemporalstile, hver anden Uge en Time mundtlig Stil, Alt efter Lorentzens Stiløvelser. I den første Halvdeel af Aaret have de fleste af Disciplene (frivilligt) opgivet Stykker af tydske Forfattere, som de have læst udenom.

IV. Cl. Hjorts Læsebog: S. 134-146 og 164-184. Holbechs & Petersens Materialier St. 51-58. Simonsens Formlære: de uregelmæssige Verber, de sammensatte Verber, Kjønnen og Præpositionerne. 35 Stile, hvoraf omtrent en Trediedeel skrevne paa Classen.

- III. Cl. Hjorts Læsebog S. 13-17, 21-40, 50-53 og 56-57. Holbechs & Petersens Materialier St. 35 til 50. Simonsens Formlære § 3-11, 14-22, 24 til 28, 78-89, 98-106. 33 Stile, hvoraf 5 Extemporalstile.
- II. Cl. Rungs Læsebog Side 94—146. 8 Digte lærte udenad. Jürs' & Rungs Materialier St. 35-42, 51-58 og 72. Simonsens Formlære med Undtagelse af de uregelmæssige og sammensatte Verber. 48 Stile, hvoraf omtrent de halve ere skrevne paa Classen (de fleste Dictatstile).
- I. Cl. Rungs Læsebog for de lavere Classer S. 34-61, 103-117. Grammatiske Øvelser ere anstillede i Timen; 4 Smaadigte ere lærte udenad. Jürs' og Rungs Materialier Stykkerne 1-5 og 22-28 mundtlig, tildeels ogsaa skriftlig. Efter Simonsens Formlære er læst: Artiklerne, Substantivernes og Adjectivernes Declination, Talord, Pronominer, Hjælpeverberne og Activ af løben. 2 Timer om Ugen ere brugte til forskellige skriftlige Øvelser, meest Dictat. 58 Stile.

Fransk.

- VI. Cl. Borrings *Études littéraires* (Udg. fra 1855) Pag. 210-389 og 426-437; enkelte Skildringer kun cursorisk. Maanedlig have Disciplene opgivet større Pensa af nyere Forfattere, hvori der er examineret. Ingerslevs Grammatik: Bøiningslæren og en større Deel af Syntaxen.
- V. Cl. Borrings *Études littéraires* (Udg. fra 1855) Pag. 1-20, 62-84, 249-260; cursorisk: Voltaire Char-

les XII, største Delen af Iste Bog. Borrings Stiløvelser, 2den Afdel. 1—11 (de ulige Nr.); Ingerslevs Grammatik: Bøiningslæren.

- IV. Cl. Borrings Læsebog for Mellemclasserne, halvhundrede Sider af „Descriptions“. Borrings Stiløvelser, forskjellige Stykker af Iste Afdeling. Ingerslevs Grammatik: Bøiningslæren med Forbigaaelse af Kjønsreglerne. Nogle Sider af Voltaire: histoire de Charles XII ere læste cursorisk.
- III. Cl. Borrings Læsebog for Mellemclasserne, 36 Sider af „Anecdotes“. Borrings Stiløvelser, adskillige Stykker af første Afdeling. Ingerslevs Grammatik: Bøiningslæren til og med de uregelmæssige Verber med Forbigaaelse af Kjønsreglerne.
- II. Cl. Ahns practiske Læsebog, Iste Cursus: Pag. 1-50 (enkelte Stykker ere forbigaaede) og Pag. 93-95. Classen har skrevet 50 Stile i Underviisningstimerne.

Hebraisk.

- VII. Cl. A. Genesis. Et fuldstændigere Cursus i Grammatiken efter Whitte.
- B. Genesis Cap. 1-8; det Vigtigste af Formlæren efter samme Sproglære.

Religion.

- VII. Cl. Marcus' Evangelium og Galatherbrevet i Grundsproget. Lisco, den christelig-apostoliske Troesbekjendelse med en Deel Forbigaaelser. Fortalt Classen af Kirkens Historie fra Apostlene til Constantin den Store.

- VI. Cl. Lisco: den chr.-apost. Troesbekjendelse §§ 97 til 200 med endeel Forbigaaelser. Herslebs Bibelhistorie.
- V. Cl. Lisco: den christelig-apostoliske Troesbekjendelse §§ 1-96 med en Deel Forbigaaelser. Herslebs Bibelhistorie: det gl. Test. 5—8. Periode, det nye Test., 3. Periode af Jesu Historie.
- IV. Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus. Assens' Lærebog i den bibelske Historie, det gl. Testament S. 48-78, det nye Test. S. 163-190. Psalmer efter Psalmebogen.
- III. Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus, S. 25-56. Assens' Lærebog i den bibelske Historie, det gl. Test. S. 1-47, det nye Test. S. 139 til 163. Psalmer efter Psalmebogen.
- II. Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus: de ti Bud og Synden. Balslevs Bibelhistorie: det gl. og det nye Testament.
- I. Cl. De tre første Dele af Luthers lille Catechismus. Balslevs Bibelh., det nye Test. og indtil Dommerne i det gamle. Flere Psalmer ere lærte efter Psalmebogen.

Geographi.

- VI. Cl. Munthes Geographi omarbeidet af Velschow.
- V. Cl. Samme Bog fra det asiatiske Rusland til Sydamerika.
- IV. Cl. Samme Bog: fra Keiserdømmet Frankrige Europa ud.
- III. Cl. C. V. Rimestad: Lærebog i Geographi Pag. 198 til 310.

- II. Cl. Af Rimestads mindre Lærebog: fra det tyske Forbund indtil Enden.
 I. Cl. Samme Bog: Pag. 1-19, 46-117.

Historie.

- VII. Cl. Dimittenderne: Thriges Lærebog i den gamle Historie, Bohrs Lærebøger i Middelalderens og den nyere Historie, Allens Lærebog i Danmarks Historie.
 B. Thriges Lærebog (1863) Pag. 153 indtil Enden. Bohrs nyere Historie 1789—1830. Allens Lærebog i Danmarks Historie 1789—1839.
- VI. Cl. Allens Lærebog i Danmarks Historie 1766-88. Thrige Lærebog i den gamle Historie forfra til Pag. 153.
- V. Cl. Bohrs nyere Historie Pag. 46-200. Allen Danmarks Historie 1523—1766.
- IV. Cl. Bohrs Middelalderens Historie Pag. 103 indtil Enden og Sammes nyere Historie Pag. 1—22. Allens Danmarks Historie 1103—1648.
- III. Cl. Oldtidens Historie repeteret efter Kofods fragmentariske Historie og en i dette Øiemed udarbejdet Oversigt. Bohrs Middelalderens Historie Pag. 1-96. Allen Danmarks Historie Pag. 1-34.
- II. Cl. Kofods fragmentariske Historie fra „Norden i de ældste Tider“ til 1815.
- I. Cl. Kofods fragmentariske Historie forfra til „Norden i de ældste Tider“.

Mathematik.

- VII. Cl. Dimittenderne opgive: Steens Elementær Arithmetik og Elementær Algebra, med flere Tilføiel-

ser og Forandringer i Fremstillingen, Ramus' Planimetri, Stereometri og Plantrigonometri, med Forbigaaelse af de Afsnit, som ifølge Bekjendtgj. af 8. Novbr. 1858 ikke fordres.

VII B. Efter samme Lærebøger Ligninger, Logarithmer, Planimetri og Plantrigonometri.

VII A har i Aarets Løb udført 29, VII B 34 Hjemmearbejder, bestaaende i Løsningen af flere saavel arithmetiske som geometriske Opgaver.

- VI. Cl. Behandlingen af algebraiske Ligninger af første og anden Grad er indøvet ved Exempler, navnlig efter Bergs Samling af matematiske Opgaver. Mundts Geometri Pag. 67-91. 4 Extemporaludarbejdelser.
- V. Cl. Steens Elementær Algebra Pag. 1-53. Flere herhen hørende Opgaver, tildeels efter Bergs Samling, ere udførte enten paa Classen eller hjemme (istedenfor Lectie). Mundts Geometri Pag. 67-83.
- IV. Cl. Steens Elementær Arithmetik: Proportioner, Røddrugging og Ligninger med flere Ubekjendte. Mundts Geometri Pag. 1-67.
- III. Cl. Steens Elementær Arithmetik § 1—54 og § 65 til 73. De tilsvarende Afsnit af Bergs methodisk ordnede Opgaver.

Regning.

- II. Cl. Reguladetri i hele Tal og Brøk. Til Hovedregning er benyttet Jacobis Hovedregningslister.
- I. Cl. De fire Regningsarter i Brøk.

Naturlære.

VII. Cl. Dimittenderne: Ørsted Naturlærens mekaniske Deel til Pag. 215 og de vigtigste Sætninger af Bølgebevægelsen. Naturlærens chemiske Deel efter Johan Müllers Physik. Jørgensens Astronomi. Nogle Timer ere anvendte til særlig at gennemgaae og indove Astrognosien.

VII B. Efter samme Lærebøger Læren om Ligevægt, Magnetisme, Gnidningselektricitet og Varme.

II. og I. Cl. I en ugentlig Time (for hver Classe) er der stræbt efter, uden at benytte nogen Bog, at anskueliggjøre nogle af de almindeligste Naturlove ved simple Forsøg og en letfattelig Forklaring. Saavidt det lod sig gjøre, ere de daglige meteorologiske Phænomener forklarede for Disciplene af 2den Classe.

Naturhistorie.

VI. Cl. Lützens Dyreriget (2den Udgave). Vaupells Planterigets Naturhistorie (2det Oplag) med Forbigaaelse af Læren om Plantens Sammensætning og Liv.

V. Cl. Af Lützens Dyreriget: Fuglene og de koldblodige Hvirveldyr. — Af Vaupells Planteriget: Pag. 142-183.

IV. Cl. Af Lützens Dyreriget: Menneskene og Pattedyrene. — Af Vaupells Planteriget: Pag. 142-161.

III. Cl. Af Lützens Begyndelsesgrunde: fra Edderkopperne indtil Enden. — Af Vaupells Planteriget:

Formlæren med Forbigaaelse af det Meste af det Smaatrykte.

- II. Cl. Af Lützens Begyndelsesgrunde: fra Krybdyrene indtil Edderkopperne. Mennesket, Pattedyrene og Fuglene ere repeterede.
- I. Cl. Samme Bog: Mennesket, Pattedyrene og Fuglene med Forbigaaelse af de physiologiske Forhold.

Stipendierne.

A. Stiftelsens Gratistpladser (fuldstændig Fritagelse for Contingent) have i Skoleaaret 1863—64 været tildeelte:

1. V. F. S. Hennings, 2. H. B. Th. Münter,
3. C. V. Rasmussen, 4. J. H. Aagaard, 5. J. S. A. Bagger,
6. H. C. W. Hertel, 7. C. J. G. Smith,
8. J. J. A. Birch.

B. De Resenske Gratistpladser (fuldstændig Fritagelse for Contingent):

1. V. A. Weldingh, 2. J. J. F. Meyer.

C. Den Rønnenkampske Gratistplads (fuldstændig Fritagelse for Contingent):

- C. S. Hanssen.

D. Stiftelsens halve Gratistpladser (Contingentet udredes med 120 Rdl. aarlig):

1. C. J. B. Dumreicher, 2. C. C. G. Baastrup,
3. J. P. Errboe, 4. C. V. Kraft.

De to **Meyerske Præmier** (hver paa 30 Rdl.) tilkjendtes for Aaret 1863 Disciplene S. P. Rasmussen og F. O. N. Bülow.

Det grevelig Moltkeske Skolestipendium for kongl. Embedsmænds Sønner (4 Portioner paa 25 Rdl. halvaarlig) uddeelt for Decembertermin 1863 ligesom for indeværende Junitermin til F. V. Bentzien, J. H. Aagaard, C. J. P. Stricker og M. Th. N. Hertel.

Det grevelig Moltkeske Universitetsstipendium for kgl. Embedsmænds Sønner (100 Rdl. halvaarlig, deelt i 2 eller 3 Portioner) blev for Decembertermin 1863 som og for Junitermin d. A. oppebaaret af Stud. theol. O. F. Bache, Stud. P. E. C. Kaalund og Stud. O. R. Lanng.

Reisestipendiets Fond, opsamlet af vacante Portioner af ovennævnte Universitetsstipendium og frugtbargjort i Ringsted Sparekasse, beløb sig den 11te November 1863 til 158 Rdl. 75 Sk.

De videnskabelige Samlinger.

Til Skolens Samling af Oldsager og Kunstgjenstande er af Apotheker Hansen i Nestved foræret en chinesisisk Opiumspibe af Metal og et smukt chinesisisk Spiseetui med Kniv og Beenpinde, af Skovrider V. Bang paa Hofdingsgaard to Landespidsere og en Krumkniv af Flint, fundne ved Rørlægning paa Steenlængegaardens Jorder.

Til den fysiske Samling er i Skoleaaret 1863—64 anskaffet: Et Sæt fint justerede Vægtlodder fra 1 Pund til $\frac{1}{10}$ Ort i Kasse med Tang (fra Justeerammeret i Kbhavn), en isoleret Conductor, en Glaskugle, belagt med

Stanniolstrimler, til Forsøg med den elektriske Gnist, samt en elektrisk Gyng.

Den naturhistoriske Samling har til forskjellige Tider modtaget følgende Gaver: Af Bataillonschirurg Frost i Præstø to Piniekogler og en Green af Misteltenen, af Adjunct Mossin en Samling Conchylier, Koraller og Svampe fra Vestindien, af Overlærer Leth en brasiliansk Abe til Udstopning, af Discipel H. Gad en Fod af en Syrrhaptēs, af Discipel J. Rosenkrantz en Taa af Tiuren. — Til Brug ved Underviisningen i Naturhistorie er i dette Skoleaar anskaffet et fransk Mikroskop (af Lehrbours Fabrik) med tilhørende Præparater.

Bibliotheket er siden Juni Maaned f. A. forøget med følgende Bøger og literære Hjælpemidler; de med † mærkede ere tilsendte Skolen fra Ministeriet; * betegner Gaver, der skyldes Privates Velvillie.

Aarestrup, E., Efterladte Digte. Udg. af Chr. Winther og F. L. Liebenberg. 1863.

† Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. III 3. 1863. 4to.

* Abrahamson, W. H. F., Versuch einer vollständigen dänischen Sprachlehre für Deutsche. 1812.

Almqvist, C. J. L., Om Svenska uppfostringsväsenet. Stockholm 1840.

Ankjær, S., Geografisk-statistisk Haandbog. Slutningsh. 1863.

Archiv, Historisk-geographisk. Udg. af J. Riise. 75 Bd. I. 2.

Atterbom, P. D. A., Svenska siare og skaldar. II-V; VI, 1-2. 1862-63

— Grunddragen af forn-skandinaviska og svenska vitterhetens historia. Carl den tolfte i sitt förhållande till vitterhet. 1864.

* Bang, O., Koldt Vand. To Forelæsninger. 1863.

* B—o, Dr., Sange. 1862.

- Beck, Ch., Olaf Ryes Tilbagetog gennem Nørrejylland 1849.
2det Oplag. 1863.
- Becker, W. A., Handbuch der röm. Alterthümer. Fortges. von
J. Marquardt. V, 1. Privatalterth. 1.
- Beda den Ærværdige, Angler-Folkets Kirkehistorie. Paa Dansk
ved C. M. Kragballe. 1864.
- Bekker, Imm., Homerische Blätter. 1863.
- Berg, C., Græsk-dansk Ordbog. 9.
- Birkedal, V., Samvittighed og Retfærdighed. 1856.
— Et Gjensvar til Biskop Laub. 1857.
— Forsvar imod Biskop Martensens: „Jeg veed ikke
hvad“. 1864.
— En Livs-Førelse. I. 1863. II 1864.
- Blicher, St. St., Digte. Udg. af P. L. Møller. 1-2.
- Bornemann, F. C., Foredrag over den almindelige Rets- og
Statslære. 1863.
— Forelæsninger over den danske Arveret. 1-7.
— Forelæsninger over den danske Criminalret.
1-3.
- Bournonville, A., Mit Theaterliv. 1848.
- Brasch, C. H., Vemmetoftes Historie som Herregaard, Slot og
Kloster. Et Kildeskrift. 3die Deel. 1863. m. K.
- Af Geheimeraad Joh. v. Bülow's Papirer. Udg. af L. Daac.
1864.
- Christiani, Professor H. N. Clausen og det levende Ord. 1863.
- Clausen, H. N., Skriftordet og „det levende Ord“. 1863.
- Conversations-Lexicon, Nordisk. 63-64.
- Danske Magazin. Fjerde Række. I, 4. 4to.
- Edda Snorra Sturlasonar. 1-2. Hafnæ. Sumptibus legati Arn-
magnæani. 1848-52.
- Erslew, Th. H., Supplem. til „Almindeligt Forfatter-Lexikon“. 11.
- Eschricht, D. F., Om den konstige Østersavl i Frankrig og
om Anlæg af Østersbanker i Liimfjorden. 1860.
- Fibiger, J., Jephtas Datter. Et Sørgespil med Klagesange. 1849.
† Forelæsninger og Øvelser ved Universitetet og den polyt. Lære-
anstalt. 1863. 1-2.

- † Fortegnelse over de 203 Studerende, der 1863 have tilendebragt
Afgangsexamen ved Skolerne eller Adgangsexamen ved Uni-
versitetet. 2 Expl.
- Fritzner, J., Ordbog over det gamle norske Sprog. 4-5.
- *Fædrelandet. Udg. af J. F. Giødwad og P. C. Ploug. Aarg.
1863 (Aargangene 1853-62 tidligere modtagne) og det Ud-
komne af 1864. fol.
- Gladstone, W. E., Homerische Studien. Bearb. v. A. Schu-
ster. 1863.
- Goethe, W. v., Reineke Fuchs mit Zeichn. von W. v. Kaul-
bach. 1857.
- Grimm, J. und W., Deutsches Wörterbuch. IV 1.
- Grundtvig, N. F. S., Lidt mere om Alterbogs-Daaben og saa
videre. 1856.
- Skal den Lutherske Reformation virke-
lig fortsættes? Anden Udg. 1863.
- † Gædeken, C. G., Blodøresvulsten nærmest behandlet med Hen-
syn til sin Ætiologi. 1862.
- ter Haar, B., Skildringer af Reformationens Historie. Paa Dansk
ved L. C. Hansen. 1864. 1-2.
- Hammerich, Fr., Om vort apostolske Symbols Oprindelighed.
1864.
- Hannover, A., Om Mikroskopets Bygning og dets Brug. En
Lærebog. 1847.
- Harring, P. Harro, Mit Levnet. Erfaringer og Erindringer.
Som Indledning dertil: Biographisk Skitse. 1863.
- † Heiberg, P. A. C., Kritisk Oversigt over de danske Diatomeer.
1. 1863.
- Heise, V., Sangenes Sang, alm. kaldet Salomos Høisang. 1863.
- *Herlufsholms Kirkes Indvielse efter dens Restauration. Indviel-
sestale af J. A. Brasen. Prædiken af P. C. Tillisch.
1863.
- Holmboe, C. A., Sanskrit og Oldnorsk. En sprogsammenlig-
nende Afhandling. Christiania 1846. 4to.
- Holten, Nic., Den saakaldte grundtvigske Betragtning af „Troens
Ord“. 1863.

- Homeri Ilias. Emend. et illustr. Doederlein. I.
 Homers Odyssee. Erkl. von Ameis. 2te Aufl. II, 2. 1863.
 Q. Horatius Flaccus Oder og Jubeldigt. Oversatte og oplyste af L. O. Kjær. 1863.
 †Indbydelsesskrifter til de offentlige Examina i de danske Skoler 1863, i Reykjavik 1862, i de holsteenske 1863, i de norske og svenske 1862.
 Ingemann, B. S., Digte fra 1845 til Udgangen af 1861. Udg. af J. Galskjøt. 1864.
 Ingerslev, C. F., Materialier til latinske Stile. 3die Udg. 1863.
 — Om de lærde Skolers Underviisningsplan. 1864.
 Ingier, Fr., Om Ordet af Herrens Mund. Christiania 1864.
 Iversen, C., Kortfattet islandsk Formlære til Skolebrug. 1864. 10 Expl.
 Jahrbücher, Neue, für Philologie und Pädagogik. 1863, 5-12. 1864, 1-4.
 †Jørgensen, C., Fortegnelse over Horsens lærde Skoles Bogsamling. 1863.
 Kern, C., og Krebs, C. P. J., Latinsk Læsebog for Begyndere. 1864.
 Kirketidende, Dansk. 1863 27-54. 1864 1-25.
 Kjær, L. O., Om Sprogunderviisningen i den lærde Skole. 1863.
 — Studier af Oldtidslivet og Oldtidshistorien. 1864.
 Klosterlæsning, Dansk, fra Middelald. Udg. af C. J. Brandt. III.
 Koristka, C., Die Hohe-Tatra in den Central-Karpathen. 1864. 4to.
 Kønigsfeldt, J. P. F., Kong Frederik den 7des Regjerings Aarbog. 1862.
 †Langhoff, E., Historisk Beretning om det kongelige Skolelærerseminarium i Lyngby. 1863.
 Laub, O., Til V. Birkedal i Aul. af „Samvittighed og Retfærdighed“. 1857.
 †Lehmann, J. Chr., Nogle Bidrag til Oplysning om Perinephritis. 1862.
 †Linde, A. C. P., Meddelelser angaaende Kjøbenhavns Univer-

sitet o. s. v. for Aarene 1849-56. 7de Hefte: Det lærde Skolevæsen. 1863.

† Liste over de Studerende, som i 1863 have taget den philosophiske Examen.

Listov, J., Tydsk Elementarbog. 1864.

T. Livii Historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione Madvigii. Edd. J. N. Madvig et J. L. Ussing. III, 1. 1863.

Lorenz, L., Elementær Arithmetik. 1864.

Lübke, W., Geschichte der Plastik. Mit Illustr. 2te Hälfte. 1863.

Lydi, Jo. Laurentii, Liber de ostentis et Calendaria Græca. Ed. Wachsmuth. 1863.

† Lyngby, K. J., Udsagnsordenes bøjning i jyske lov og i den jyske sprogart. 1863.

Löffler, E., Lærebog i den physiske Geographie. 1864.

Maanedsskrift, Dansk. 1863 I, 6; II 1-6. 1864 I 1-5.

Manicus, Den dansk-tydske Strid. 1864.

Martensen, H., Til Forsvar mod den saakaldte Grundtvigianisme. 1863.

*Maurer, G. L. v., Das Griechische Volk vor und nach dem Freiheitskampfe bis 1834. 1-2. 1835.

Mawry, M. F., Havets physiske Geographi og Meteorologi. Bearb. af H. J. Møller. Christiania 1.

† Mehren, A. F. v., Syrien og Palæstina, Studie efter en Arabisk Geographi. Med en Indledning. (Indbydskr. til Universitetsfest.) 1862. 4to.

Meinert, Fr., Anatomia forficularum. Anatomisk Undersøgelse af de danske Ørentviste. I. 1863.

Munch, P. A., Om den saakaldte nyere historiske Skole i Norge. 1853.

— Det norske Folks Historie. Anden Afd. II 4. 1863.

Mørk Hansen, M., og Nielsen, C. L., Kirkelig Statistik over Slesvig Stift. I 2. 1863. II Speciel Deel. 1864.

Nielsen, R., Forelæsninger over „Philosophisk Propædeutik“ fra 1861-62.

† Nutzhorn, F., De homeriske Digtes Tilblivelsesmaade. 1863.

- Oehlenschläger, A., Aladdin oder die Wunderlampe. Amsterdam. 1808.
- Oversigt over det kgl. danske Vidensk. Selskabs Forhandlinger. 1851-61. 1862 1-7.
- Overskou, Th., Den danske Skueplads i dens Historie. V.
- Pavels, Cl., Biografi og Dagbøger. Udg. af Cl. Pavels Riis. 1864.
- Petermann, A., Geographische Mittheilungen. 1863 6-12. 1864 1-5. 4to.
- und Hassenstein, B., Inner-Afrika. Blatt 8. 10. 4to.
- Plenge, J. C. L., Anviisning til methodisk ordnede Øvelser til Brug ved Udarbejdelser i Modersmaalet. 1863.
- Pram, Chr., Udvalgte digteriske Arbejder, samlede og udg. af K. L. Rahbek. 1-6. 1824-29.
- Ramsing, V., Lærebog i den kemiske Fysik efter Jamin Cours de la physique. 1864.
- Revue des deux mondes. 1863 Juli-Decbr. 1864 Januar-Juni.
- Richardt, F., og Secher, C. E., Prospector af danske Herregaarde. XV 2-4. Tverfol.
- Rimbert, Ansgars Levnetsbeskrivelse. Overs. af P. A. Fenger. 1863.
- Rørdam, H. F., Københavns Kirker og Klostre i Middelald. 3. Samling af endnu gjældende Love og Anordninger m.v. Udg. ved C. S. Klein. 1814-33 og 1785-1813. Kbhavn 1864.
- Samlinger til Fyens Historie og Topographie. III, 1. Odense 1864.
- Samsøe, O. J., Efterladte digteriske Skrifter udg. af K. L. Rahbek. 1-2. 1796.
- Sander, L. C., Niels Ebbesen af Nørreriis. 3die Udg. 1816.
- Schleiermacher, F., Vorlesungen über die Aesthetik. Herausg. v. C. Lommatsch. 1842.
- † Schmidt, F. Th., Det follikulære Kjertelvæv i Mundhulens og Svælgets Slimhinde. 1862.
- Schmidt, V., Reise i Grækenland, Ægypten og det hellige Land. 3-10.
- Secher, C. E., Glossarium til A. S. Vedels Oversættelse af Saxos Danske Krønike

- Selmer, C., Den elektriske Telegraf, populært fremstillet. 1864.
- * Slesvigske Provindsialefterretninger. Ny Række. Udg. af C. Juel og F. Knudsen. III 1-5. 1862. IV 1-6. 1863.
- Steen, A., Grundtræk af Sandsynlighedsregningen. 1864.
- Steenstrup, J. J. S., Geognostisk-geologisk Undersøgelse af Skovmoserne Vidnesdam og Lillemose. 1841. 4to.
- † — — — — — Et Blik paa Natur- og Oldforskningens Forstudier til Besvarelsen af Spørgsmaalet om Menneskeslægten's tidligste Optraeden i Europa. (Indbydelsesskr. til Universitetsfest.) 1862. 4to.
- Storm, Edv., Digte. Udg. af A. E. Boye. 1832.
- † Studsgaard, C., Om osteomyelitis diffusa Chassaignac. 1863.
- Sturzen-Becker, Over Sundet. 2-3.
- † Tabelværk, Statistisk. Ny Række 1-25 Bd. 1850-63. Tredie Række 1-2 Bd. 1863. 4to.
- Tegnér, E., Samlade skrifter. Stockholm 1860. 1-3.
- Thaarup, Th., Efterladte poetiske Skrifter. Udgivne af K. L. Rahbek. 1822.
- Thiele, J. M., Den danske Almues overtroiske Meninger. (Danmarks Folkesagn 3die Deel). 1860.
- Thomsen, A., Naturkræfterne i Menneskets Tjeneste. 1-5.
- Thorsen, P. G., De danske Runemindesmærker. I (Slesvig). 1863.
- Thrige, S. B., Lærebog i den gamle Historie. 2den Udg. 1864.
- Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. V 1-3.
- for Physik og Chemi. Udg. af J. Thomsen. II 5-12. III 1-4.
- for populære Fremstill. af Naturvidenskaben. Anden Række V 3-6. Tredie Række I 1.
- Historisk. Tredie Række. II 2.
- Mathematisk. 1863 5-12. 1864 1-5.
- Naturhistorisk. Udg. af J. Schjødt. II 3.
- Nordisk Universitets-. VIII 4. Upsala.
- Nyt, for udenlandsk theologisk Literatur. Udg. af H. N. Clausen. 1863. 2-4. 1864. 1.

Tidsskrift, Theologisk, for den evang. luth. Kirke i Norge. VI 1-4.
 Trap, J. P., Statistisk-topographisk Beskrivelse af Hertugdømmet
 Slesvig. 4-8.

— Grundtegninger, Kort, Afbildn. m. m. til Beskriv. af
 Hertugd. Slesvig. 2-7.

Udvalg af den nyere tyske Literatur. Ved J. Toepfer. I. 1863.

Udvalgte Digte af Brødr. Peter Magnus og Peter Kofod Trøjel.

Udg. af K. H. Seidelin. 1-2. 1801.

Ugeskrift, Evangelisk. 1863 27-52. 1864 1-26.

Unger, C. R., Oldnorsk Læsebog med tilhørende Glossarium.

Christiania 1863. 9 Expl.

† Ussing, L., Prøve paa en Fremstilling af Grækernes og Ro-
 mernes private Liv. (Indbydskr. til Universitetsfest.) 1863. 4to

Vaupell, O., Kampen for Sønderjylland 1848-50. I. Krigen 1848.

Wedel, F., Den sønderjydske Kirkes Historie. 1ste Afd. 1863.

Wegener, C. F., Historiske Efterretninger om A. S. Vedel. 1847.

Weisser, L., Merz, H., Kurz, H., Bilder-Atlas. 28-29. (Text
 I, II 3).

Welhaven, J. S., Ewald og de norske Digtere. Fire literair-
 historiske Fremstillinger. Christiania 1863.

Viser fra Reformationstiden. Udg. af Chr. Bruun. 1864.

Xenophons Griechische Geschichte. Erkl. v. Büchschütz.
 2. 1860.

* Zahle, P. C., Etatsraadinde Bruhn. Af Quartus paries. 1853.

Disciplenes Morskabsbibliothek, som besty-
 res af Adjunct Lund, er i Skoleaaret 1863—64 forøget
 eller deelviis fornyet med omtrent 30 Bind.

Skolens Examina

afholdes iaar i følgende Orden.

I. Den skriftlige Deel.

Afgangsprøven.

Onsdag den 8de Juni.

Kl.

9—1 DIM. Oversættelse
fra Latin.

Kl.

4—8 DIM. Geometrisk Ud-
arbeidelse.

Torsdag den 9de Juni.

9—1 DIM. Dansk Ud-
beidelse.

4—8 DIM. Latinsk Stil.

Fredag den 10de Juni.

9—1 DIM. Arithmetisk
Udarbeidelse.

4—8 VI Tydsk Stil.

Aarsprøven.

Onsdag den 8de Juni.

9—1 VIIB Oversættelse fra Latin.

Torsdag den 9de Juni.

9—1 VIIB Dansk Ud-
arb.

4—8 VIIB Latinsk Stil.

Lørdag den 2den Juli.

8—12 VI, V, IV, III, II
og I Dansk Ud-
beidelse.

3—7 VIIB Arithm. Ud-
arb.

3—6 V, IV Lat. Stil.

III Tydsk Stil.

I Regning.

Mandag den 4de Juli.

Kl.		Kl.	
8—12	VI Mathem. Udarb.	3—6	VI Oversættelse fra
8—11	IV Tydsk Stiil.		Latin.
	III Mathem. Udarb.		V Mathem. Udarb.
	II Regning.		II, I Tydsk Stiil.

Tirsdag den 5te Juli.

8—12	VII B Geom. Udarb.	3—6	V Oversættelse fra
8—11	VI, III Latinsk St.		Latin.
	V Tydsk Stiil.		IV Mathem. Udarb.
	II Fransk Stiil.	3—7	III, II, I Tegning.

II. Den mundtlige Deel af Afgangs- og Aarsprøven.

Fredag den 8de Juli.

Kl. 4	VII B Religion Db.
4	VI Historie D.
4	IV Græsk H.

Løverdage den 9de Juli.

Kl.		Kl.	
9	V Religion Db.	4	VII B Naturlære M.
9	III Matematik L.	4	VI Græsk He. Lst.
10	I Historie H.	5	IV Historie D.
		5	II Religion Ld.

Mandag den 11te Juli.

9	VII B Historie D.	4	VI Latin K.
9	V Naturhistorie Ngd.	4	III Tydsk H.
10	IV Religion Db.	5	II Fransk Ld.

Tirsdag den 12te Juli.

9	V Græsk He. Lst.	4	VII B Geometri M.
9	IV Matematik L.	5	I Geographi Ngd.
10	III Dansk Db.		

Onsdag den 13de Juli.

Kl.		Kl.	
9	DIMa*) Geometri M.	4	DIMb*) Geometri M.
9	V Fransk Ld.	4	IV Naturhistorie Ngd.
10	II Dansk S.	4	III Geographi D.

Torsdag den 14de Juli.

8	VI Naturhistorie Ngd.	4	DIMb Arithmetik M.
9	DIMa Arithmetik M.	4	III Latin He
9	V Latin K.	5	I Religion Ld.

Fredag den 15de Juli.

9	VII B Arithmetik M.	4	IV Geographi D.
9	V Tydsk H.	4	III Religion Db.
10	II Geographi Ngd.	6	VII B Hebraisk Ngd.

Løverdags den 16de Juli.

9	DIMa Latin Lst.	4	DIMa Historie D.
9	DIMb Historie D.	4	DIMb Latin Lst.
9	V Matematik M.	4	VI Fransk Ld.

Mandag den 18de Juli.

8	DIMb Naturlære M.	4	DIMa Naturlære M.
8	VI Geographi D.	4	DIMb Græsk K.
9	DIMa Græsk K.	4	II Tydsk H.
9	IV Latin He.	5	I Tydsk S.

Tirsdag den 19de Juli.

Kl. 8	DIM. Religion Db.
8	VI Tydsk H.
9	V Geographi D.
9	III Naturhistorie Ngd.
Kl. 6	Offentlig Sangprøve.

---

*) a de ulige, b de lige Classenummere.

Onsdag den 20de Juli.

Kl.		Kl.	
9	VII B Latin Lst.	4	IV Fransk Db.
9	VI Mathematik M.	4	III Historie D.
10	V Nord. Mythol. Ld.	5	I Dansk S.
10	II Naturhistorie Ngd.		

Torsdag den 21de Juli.

9	VII B Græsk K.	4	IV Tydsk H.
9	VI Bibelhistorie Db.	4	III Fransk Db.
9	V Historie D.	4	II Historie Ld.
12	DIM. Hebraisk Ngd.	4	I Naturhistorie Ngd.

Fredag den 22de Juli Kl. 4 Eftermiddag bekendtgjøres Udfaldet af Censuren for samtlige Classer, hvorpaa **Sommerferien** tager sin Begyndelse.

Mandag den 22. August Kl. 8 Aften maae Disciplene atter være samlede paa Herlufsholm. Tirsdag den 23de til sædvanlig Tid begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes herved ærbødigt Disciplenes Forældre og Værger saavel som Enhver, der interesserer sig for Skolen og dens Virksomhed.

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Afgangs- og Aarsprøver

i

Herlufsholms lærde Skole

i Juli 1865.

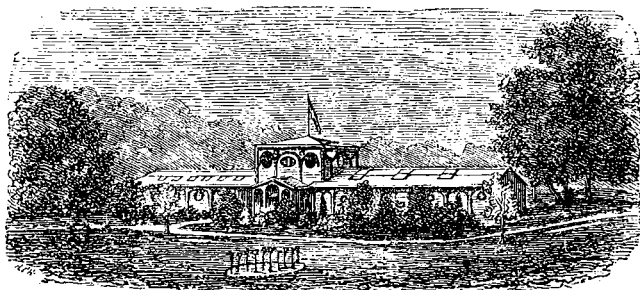
- I. Beretning om Jubelfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865.
Af Overlærer Th. Dahl.
- II. Liste over Deeltagerne i ovennævnte Fest.
- III. Efterretninger om Skolen og Opdragelsesanstalten i Skoleaaret
1864-65. Af Prof. Rector C. Listov.

Nestved.

Trykt hos A. P. Bang.

BERETNING
om
JUBELFESTEN
paa

HERLUFSHOLM

den 23de Mai 1865.

Af
Th. Dahl.

Herlufsholms trehundredaarige Jubelfest havde hyppigt været paa Bane i vore Samtaler i de nærmest foregaaende Aar, og blandt de Forhaabninger og Ønsker, der vare blevne udtalte, var det ofte blevet sagt, hvor kjært det vilde være, om den af Grev Knuth paabegyndte Forandring og Restauration af Skolens Bygninger da kunde være fuldført, saa at Herlufs og Birgittes Borg kunde straale i en ny og herlig Skikkelse ved den forestaaende Fest. Dette Haab var imidlertid blevet opgivet; de Vanskeligheder og Omkostninger, der ere forbundne med et saa storartet Foretagende, bleve snart indlysende for Alle, og Forventningerne i denne Henseende vare derfor ogsaa tilfredsstillende ved Skolebygningens Fuldendelse, ved den smagfulde og kostbare Istandsættelse af den gamle Klosterkirke og Forskjønelserne i dennes nærmeste Omgivelser. Til de forelobige Forberedelser til en værdig Høitideligholdelse af Festen maa ogsaa regnes, at Overlærer Leth havde paataget sig at foranstalte en ny tildeels omarbejdet Udgave og Fortsættelse af Prof. Melchior's historiske Efterretninger om Herlufsholms Skole, og at Prof. T. A. Becker paa Herloviaersamfundets Anmodning havde lovet at forfatte en Levnetsbeskrivelse

af Herluf Trolle og Birgitte Gøye. Begge disse Skrifter udkom kort før Festen.

Men jo mere Dagen nærmede sig, desto mere blev det nødvendigt at tage Bestemmelse om, hvorledes den burde festligholdes og hvilke Foranstaltninger der i denne Henseende vare at træffe. Det blev da fastsat at fejre Dagen ved en Kirkehoitidelighed for at love og takke Gud for Herluf og Birgitte, og dernæst at hædre de ædle Fosterforældres Minde ved et Festmaaltid*). Til at varetage de nødvendige Foranstaltninger dannedes en Festcomitee, der bestod af Skolens Rector, Overlærer Leth, Adjuncterne Hoff og Nielsen samt Meddeleren af denne Beretning.

Hs. Excell. Forstanderen lod nu udgaae en Indbydelse til alle Herlufsholms rundt omkring i Landet spredte Fostersonner til paa denne Dag at samles paa det Sted, hvor de havde tilbragt saa stor en Deel af deres Barn- dom og Ungdom; ligesom ogsaa de af Skolens forhenværende Lærere, der nu befandt sig i andre Stillinger, bleve indbudne til at komme til Herlufsholm. Som Festprogram udsendtes en af Rector Prof. Listov forfattet Udsigt over Skolens Historie fra dens Stiftelse til vore Dage, og Indbydelser til at overvære Festen tilstilledes samtlige Medlemmer af Statsraadet, Sjællands Biskop, Universitetets Rector, Underviisningsinspecteuren, Stiftamtmanden, Amtmændene i Sorø og Præstø Amter, Greverne Danneskjold og Moltke fra Gisselfeld og Bregentved, Grev Knuth til Knuthenborg, Kammerherre Ronnenkamp, Baron Reedtz-

---

*) Det blev tillige bestemt at glæde Sognets Fattige med et rigeligt Middagsmaaltid og en Pengegave.

Thott til Gaunø, Cabinetssecretairen, Statssecretairen, vedkommende Departementschef og Contoirchef i Cultusministeriet, Rectoren og en af Overlærerne ved Sorø Skole og Opdragelsesanstalt, Digteren Cand. Richardt, de af Omegnens Videnskabsmænd, der som Censorer pleie at staae os bi ved Afgangsprøven, de militaire og civile Autoriteter i Nestved, en Mængde af Byens og Omegnens andre Honoratiores, Godsets samtlige Præster og øvrige Embedsmænd, Sogneforstanderskabet, Sognefogden, samt en Deputation af Bønderne fra hele Godset.

Man nærede endog en Tid det Haab, at Hs. Majestæt Kongen og Hs. kgl. Høihed Kronprindsen vilde hædre Festen med deres Nærværelse, et Haab, som dog ikke gik i Opfyldelse.

I de Dage, der gik nærmest forud for den 23de Mai, herskede der en travl Virksomhed herude, for at træffe de nødvendige Forberedelser. Vi følte en ikke ringe Tilfredsstillelse ved, at Festens Hovedmoment kunde finde Sted i den nys istandsatte og smukke Kirke. Stifternes Hvilested blev smykket med friske Bøgegrene og Krands af Forglemmigeier, og smukke Bouquetter, en for Herluf og en for Birgitte, bleve henlagte paa deres Sarkophag. I Gravlunden bleve hensovede Læreres og Disciples Hvilesteder prydede med Krands. *) — Tæt op til Nyhave paa en Plaine, der skraaner svagt ned mod Suusaaen, opførtes en Festhalle efter Tegning af Adjunct Hoff og under hans Ledelse. Det var et 88 Alen langt og 18 Alen bredt Trætelt, udvendig smykket med Krands,

---

*) Tvende paa Nestved Kirkegaard hvilende Læreres Gravsteder og en forhenværende Discipels Gravsted paa Fodby Kirkegaard bleve ligeledes bekrandsede.

Guirlander og Danebrogsflag. Gjennem en Forhal traadte man ind i en Pavillon, der udgjorde Bygningens Midte; den gjennemgaaende Decoration var Søiler og Buer af Gran mod røde Vægge. Lige for Indgangen var Hovedvæggen, der ved Lisener af Gran, der naaede heelt op omkring tre store Vinduer foroven, var deelt i tre Felter, i det midterste hang de to bekendte Billeder af Herluf og Birgitte, omslyngede af en mægtig 8 Alen lang Krands af Forglemmigeier, der var bunden af Disciple; i Felterne tilhoire og tilvenstre vare Stifternes Vaabenskjolde anbragte; op mod de fire Lisener stode plantede fire unge Bøgetræer, der med deres Kroner naaede heelt op til Pavillonens Loft; ligeoverfor, over Indgangsportalen, var anbragt en Balcon, for at give Stiftelsens Damer Leilighed til at overvære Festmaaltidet; den var smykket med gjennemløbende Gransøiler og Guirlander paa rød Grund; den bar tilhoire og tilvenstre de to Datoer: den 23de Mai 1565 og den 23de Mai 1865, forenede ved det i Midten anbragte Vers af Chr. Richardts Cantate:

„Aarhundreders Storme har ei kunnet kvæle

Det Frø, som de saaede med troende Hu.“

Paa hver sin Side af Indgangen vare at læse Herlufs og Birgittes Valgsprog; om hvert af de runde Gavlvinduer vare 6 store Flag, sammenholdte ved Bouquetter af Gran og Grankogler, ligesom Capitæler af Grankogler vare anbragte paa Søilerne; over alt dette bølgede atter en Mængde Danebrogsflag. Fra dette Midtparti, hvor der var anbragt et Gallabord, rigt smykket med Blomster af Stiftelsens Damer, udgik de lavere treskibede Sidefløie, hvis granklædte Søiler og Buer dannede et smukt Perspectiv ned imod Enderne, og hvis mange Fel-

ter optoges af Portraiter af tidligere Forstandere og symbolske Billeder, malede i Bronze paa blaa Grund; den østlige Gavl var ladet aaben og afgav en udmærket smuk Udsigt over Aaen til Raadmandshaven, i den vestlige var Orchestret anbragt. I disse tvende Sidesfloie var der dækket 6 lange Borde. — Den nye Kilde i Nyhave, som Forstanderen ifjor lod bore, blev i Anledning af Festen omgivet med en Steensætning; den smagfulde Udførelse heraf skyldes Skolens Tegnelærer Hr. Bertelsen. — Selv Naturen kom os tilhjælp; det deilige Veirlig i de Dage, der gik forud for Festen, iførte Bøgeskovene deres skønneste Dragt, og Ziirbuskene i Anlægene prangede paa Fstedagen med deres smukke Blomster.

Endelig oprandt Dagen. Lidt før Kl. 7 om Morgenen samlede vi med de Gjæster, der allerede vare ankomne i Løbet af den foregaaende Dag, paa Grønneplads; enhver af Deeltagerne modtog her som Festtegn et Baand af Birgitte Gøyes Farver, blaat og hvidt, mærket med hendes og Herluf Trolles Navnetræk. Ved Slaget 7 begave vi os til Kirken, fra hvis Taarn et mægtigt Danebrogsflag vaiede. Her i Kirken blev en af Cand. G. Rode forfattet Lovsang afsungen.

Almægtige, hvad vil
 Vor svage Tunge,
 At den sig vover til
 Din Lov at sjunge?
 Vi høre vel, at vore Toners Vrimmel
 Din Kirkehvelving slaaer,
 Men mon den ogsaa naaer
 Din hvalte Himmel?

Ja, trøstig vi med Sang
 Dig, Herre, dyrke;
 Meer er Dig Hjertets Trang
 End Stemmens Styrke.
 Gaaer frem af Sjælens Dyb vor Lovsangs Tone,
 Du Øret bøie vil
 Og løfte Sangen til
 Din høie Throne.

Saa vorde Dig da Priis
 Og Ære givet
 For hvad Du god og viis
 Os gav i Livet!
 Ihvad der skeer, paa Dig vi os forlader,
 Alt er jo i Din Haand;
 Trygt i Dit Ledebaand
 Vi vandre, Fader!

Enkelte Stemmer.

Her bøie vi os stille ned
 Ved Herluf Trolles Hvilested;
 Her har, o Gud, Du hørt hans Bønner,
 Her bede den Henfarnes Sønner:

Alle.

Lær os at vorde Mænd, som han,
 Til Hæder for vort Fædreland!

Derpaa fremtraadte Pastor Tillisch og holdt følgende
 Bøn:

„Alting kommer fra Dig, o Gud! Livet og Døden,
 Armod og Rigdom; derfor søge vi ved Frembrudet af
 denne Festdag Dig her i din Helligdom, hvor Alt, hvad

omringer os, minder os om, at Du i Kjærlighed er os nær. See Dig, der boer i et Lys, til hvilket intet dødeligt Øie mægter at skue op, kunne vi ikke; men hvor din Kjærlighed har bragt Kjærlighedens Lys og Varme ind i et Menneskes Hjerte, fornemmes og erkjendes det: der kommer Du og din eenbaarne Søn, Jesus Christus, for at tage Bolig. Veiledede af denne din Kjærlighed toge her paa dette Sted, paa denne Dag for 300 Aar siden, Herluf Trolle og Birgitte Gøye deres Beslutning, at hengive og hellige alt det af Dig dem betroede Gods til her at oprette en Skole, Danmarks Riges Sønner til Lærdom og gode Sæder. Vel vide vi: ogsaa Disse vare kun skrøbelige Mennesker, men hvor mange og store Mærketegn fra de henrundne Aarhundreder fremstige paa denne Dag for os og stille os for Øie, hvilken rig Velsignelse Du, o Gud! veed at lægge i det skrøbelige Menneskes skrøbelige Kjærligheds Gjerning, den Du har givet Naade og Kraft til. Kjærlighedens ædleste og bedste Frugt kunne vi ikke øine; her har dens velsignelsesrige Fred og Glæde sin Plads i Menneskets skjulte Indre, i Sjælens Dyb, og, naar engang Støvet henfalder til Jorden, hvoraf det er taget, følger den ad Veie usporlige for vort endelige Øie Aanden heroventil og fremstiller sig histoppe, i hine for os nu ukjendte Egne, som dens bedste Talsmand for den Herre og Dommer, der vil sige til Sine: hvad I have gjort imod en af mine mindste Brødre, have I gjort mod mig. Men Kjærlighedens Gjerning see vi, og den følger et Menneske ei alene hist op til Himlen, men den følger ham og her paa Jorden. Du, o Gud! som ordnede det saa: et Menneskes Dage her ere som Græs, som et Blomster paa Marken skal han blomstres, naar Veir farer

over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere, Du lader os og see det, at Du veed, naar Du tager et Menneske bort fra hans Plads her paa Jorden, at bevare hans Kjærligheds Gjerning, lade den følge ham paa Jorden og bringe Velsignelse til de kommende Slægter. Og just fordi denne Dag minder os saa stærkt om, hvorledes Du, o Gud! har bevaret, har velsignet Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Kjærligheds Gjerning, just derfor ere vi her forsamlede til Lovsang. Hist ude trindt omkring os samler det frembrydende Foraar i den paany smykkede Skov Fuglene til din Lovsang, vor Fest samler os her i Skovkloster til at frembære Lovsang for Dig, der gav Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Skole saa mangt et herligt Foraar. Medens Støvet af Herluf Trolle og Birgitte Gøye hvilede her i Gravens Fred og Ro, vaagede Du, o Gud! med og over deres Skole og samlede her om dem talrige Fostersonner. Mange af disse have fulgt deres Fosterforældre og ere nu, hvor de ere, men mange af disse, Du engang samlede paa dette Sted, men som nu ere spredte trindt omkring i Rige og Land, hver til sin Gjerning, ville idag atter samle sig paa dette for dem saa kjære og minderige Sted. Her ville de forenede med os opsende deres Lov og Priis, Tak og Bøn til Dig, o Gud! Her ville de takke Dig for, hvad de ved Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Gave have modtaget paa dette Sted, her ville de forene deres Bøn med vor Bøn: vær Du, o Gud! fremdeles med denne Gave, bevar den fremdeles, velsign den fremdeles; velsign den for dem, som nu ere forsamlede paa dette Sted, for dem, som her i Tidernes Løb skulle forsamles! Her er Herlufs Borg, her er Herlufs Gods, Alt indviet, Alt helliget, o Gud! i dit Navn til

det samme Øiemed, saa give da og Du, at de, som skulle raade og virke i Herlufs Borg, og de, som skulle boe paa Herlufs Gods, maae i dit Navn komme ihu, til hvilken Gjerning de alle ere kaldte, og tag Du da ingensinde din Velsignelse fra Arbeidet eller Arbeiderne, giv Du Arbeidet den gode Fremgang og Arbeiderne den Kjærlighedens Frugt, der og engang vil følge dem, følge dem hist op til Dig, følge dem her paa disse Steder og bringe Velsignelse over deres Minde til de kommende Slægter! Velsign Du, o Gud! i mange Aar, i mange Aarhundreder Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Gave, velsign den for dem, for hvem den bragtes, velsign den for dem, i hvis Hænder den betroedes, velsign den for Konge og Fædreland; som Fosterfader og Fostermoder blive og her Fostersønner: en Støtte for Konge, en Pryd for Fædreland! og lad det saa ved din Naade i Livet kjendes: de, der udgik fra Herluf Trolles og Birgitte Gøyes Skole, hørte her ei alene men de lærte her at bevare det Ord: Forlad Dig ikke paa Mennesker, men frygt Gud og gjør Ret!

Amen!“

Lovsangen sluttedes med efterstaaende af Adjunct Hoff forfattede Psalme.

Vaaren slaaer sit lyse Tjald
 Under solglad Himmel,
 Gjennem Bøgens grønne Hal
 Fløiter Fugles Vrimmel.

Bedre Vaar oprandt engang
 Dog for Jorderige,
 Hilst af Engles Jubelsang,
 Vaaren uden Lige!

Da den Podekvist sprang ud,
 Livet af det Dode,
 Som har med sin Krone prud
 Skjult Alverdens Brode.

Folkeskarer finde Ly
 Under Kronens Grene,
 Barnehjertet did kan tye,
 Med sin Gud alene.

Lad os alle, Fader kjær,
 Under Kronen bygge!
 Skjerm Din unge Plantning her
 Med Din Naades Skygge!

Giv Du Væxt den Kjærlighed,
 Som os sammen binder!
 Skjænk Du os den milde Fred,
 Som fra Dig udrinder!

Naar engang da springer ud
 Vaaren i Din Himmel,
 Grønnes evig Mai, o Gud,
 For Din Bornevrimmel!

Efterat Lovsangen var afholdt, tilbragtes Tiden indtil den egentlige Kirkehoitidelighed med Udflugter i de nærmeste Omgivelser dels tilfods dels tilvogns. Adskillige af Nestved Bys Indbyggere havde nemlig været saa forekommende at stille deres Eqvipager til vore Gjæsters Disposition. Disciplene bleve tracterede med Chokolade, og et Frokostbord for Gjæsterne stod dækket i Skolens Spisesal. Efterhaanden ankom flere og flere Gjæster; Skolecamerader, som længe ikke havde seet

hinanden, mødtes nu igjen og fornyede alle de kjære Minder, der knyttede sig til deres fordums Samliv paa Herlufsholm.

Henimod Klokken 1 $\frac{1}{2}$ samledes vi efterhaanden alle i og udenfor Skolebygningen og droge derfra i Procession til Kirken, hvortil der var aabnet Adgang for de Damer, der staae Stiftelsen og Skolen nær. Først i Processionen gik Disciplene, de mindste forrest; derpaa fulgte Forstanderen med de fornemste Gjæster, saa Rector og Lærere, hver med en af de indbudne Herrer, derefter de øvrige Deeltagere.

Kirkehøitideligheden aabnedes med første Deel af den af Chr. Richardt forfattede Cantate.

I.

Chor.

Velsignede Dag, som i Lundenes Skygge,
 De lyse, de grønne, med springende Løv,
 I Kirken, den stille, den gamle, den trygge,
 Har ringet os sammen om Gravenes Støv!
 Thi Alt, hvad de planted, de henfarne Sjæle,
 Det grønnes med Lunden, det kneiser endnu;
 Aarhundreders Storme har ei kunnet kvæle
 Det Frø, som de saaede med troende Hu.

Recitativ.

Ja, Tro har Frøet lagt i aaben Fure,
 Og Tro har bygget disse stærke Mure,
 Og ærlig Fromhed, reen og sund,
 Viet al Værkets Grund.
 Fuldt rustet Herluf gik i Kampen,
 Hans Brynje blinked i Kartovedampen, —

Men i saa mangen lønlig Dyst
 Var Troen Pantser om hans Bryst;
 Og, saaes Birgitte huuslig skride
 Med Nøgleknippet ved sin Side, —
 Hun vidste, Nøglerne til Naadens Borg,
 Som lukke i for Synd og Sorg,
 De maae af Korsets Nagler smedes,
 Og der maa troes og der maa bedes.
 Det var en Tid af Aand og Staal:
 De gamle Helgensyner blegned,
 De tomme Klosterceller segned
 For Luen af et Wittenberger-Baal.
 Frem stormer Slægten over Kirkens Fjæle,
 Og Fortids fromme Værk de splitte;
 Men trindt der fødes vaagne Sjæle,
 Og mellem dem var Herluf og Birgitte.

Quartet og Chor.

„Her, hvor Aaen stille bruser,
 Her, hvor Bøgen sagte suser,
 Bygger jeg mit Lærdomsly;
 Her skal Morgensangen klinge,
 Her de unge Aander svinge
 Sig med Lærkerøst mod Sky!

„Kommer hid, til Herrens Ære!
 Hver, som blot har Lyst at lære,
 Rækker jeg et hegnet Skjul!
 Travlt som Aaen skal I virke,
 Og engang i Stat og Kirke
 Løfte med paa Tidens Hjul!“

Saa han talte, Herluf Trolle.
 Brat i Døden sank den bolde,
 Hjertevarme, fromme Helt.
 Sandheds Ven og Mørkets Fjende,
 Selv Du reiste Dig dit Minde
 Under Danmarks grønne Telt.

Derpaa traadte Skolens Rector frem og indledede Festeu med følgende Ord:

„Paa Kirkens Grund, hvor Buerne hvælte sig mod det Høie for at minde om, at Hjerte og Tanke skal ikke bindes ved den Plet af Jord, hvor den daglige Idræt øves, men lofte sig i Bon og Tak til Ham, fra hvem Lys og Liv og Naade udgaaer, paa Kirkens Grund byder Herlufsholm paa denne sin Høitidsdag et varmt og inderligt Velkommen til Dem alle, til Dem, der i trofast Erindring om Sysler og Stemminger fra fordums Dage og hvad De oplevede i dette Deres Barndoms- og Ungdomshjem med Glæde kalde sig Herlufs Fostersonner, til Dem, der tidligere have arbejdet her med Troskab og Nidkjerhed for at berede Videnskabelighed og Lærdom, Kjærlighed til Gud, til Menneskelivet og Fædrelandet en sund og kraftig Væxt i de unge Sjæle, og til Dem, der med Velvillie og Deeltagelse betragte Herlufs og Birgittes Kjærlighedsværk og den Gjærning, hvorigjennem Stifternes ædle Tanke søges virkeliggjort herude. Paa Kirkens Grund —, thi som den Grundvold, hvorpaa Herluf Trolle og hans Hustru havde reist deres eget Huus, var „Tro, Kjærlighed og Tillid til Gud og hans aabenbarede Ord“, saaledes vilde de ogsaa, at Kirke og Skole skulde boe Side om Side;

de vidste, at skulde det have nogen Art med Viisdommen, maatte Herrens Frygt være dens Begyndelse. Og derfor fører vor livsalige Mindedag os saa naturligt til Guds Huus; her er Morgenstunden bleven indviet med Bøn og Lovsang, her skal Tak og Priis hæve sig til Gud for at hans Velsignelse har hvilet over det Frøkorn, der blev udsaaet med troende Hu, saa at det spirede og trivedes og voxede sig til en stærk Stamme, saa fast i Rod og fyldig i sin Krone, at den havde et godt og kjærligt Ly at byde dem, der vilde tye hen derunder. Vel sandt, stærke Veir bruste ogsaa hen over hvad her var plantet og bragte stundom Livskraften til at sygne; ikke altid var Menneskers Haand omhyggelig tilrede for at pleie og skjærme, men Gud skee Tak, efter Mørket bredte Lysstraalerne sig atter styrkende og varmende, og naar der havde været golde Tider, begyndte Livets friske Kilder igjen at rinde, Velsignelsen fra oven svigter ikke, naar blot Aanden er vaagen og Villien oprigtig. Men er saaledes vor store, minderige Mærkedag helliget til Tak og Lovpriisning, saa er den ogsaa en Formaningens Dag, hvorfra en alvorlig Røst udgaaer til Enhver, der fik sin Plads paa dette Sted. Er Du det, der kræves af Dig? Det er Formaningens Alvorsord til Selvprøvelse for os Ældre, hvis Hverv det blev at være Ungdommens Veiledere. Er Du hvad der kræves af Dig, efter de Evner og Gaver, der bleve Dig forundt? er Du den aarvaagne, utrættelige Lærer og Opdrager, altid rede med Sagtmødighedens og Barneglædens, men ogsaa med Alvorens, med Livlighedens, men ogsaa med Villieskraftens og Udholdenhedens Aand? Og føle vi vor Svaghed i denne eller hiin Retning, o saa være Festens livsalige Time

os en Bestyrkelse i den Beslutning, der kan gjøre vor Virksomhed end mere befrugtende for de unge Sjæle, som betroedes til vor Varetægt! Og til enhver af Eder, vore kjære unge Disciple, vender Dagen sit alvorlige Spørgsmaal: Er Du hvad der kan kræves af Dig? Aabner dit Øre og dit Hjerte sig villigt og tillidsfuldt for det varme og vækkende, det belærende og formanende Ord? Føler Du altid levende den Forpligtelse, som følger med at bære Navn efter hãm, der stræbte hvad han formaaede for — som han selv siger saa smukt — at de, der i Landet boe, maae vide at ære Gud af Hu og Hjerte, i al deres Væsen og Gjerning? Er Du Herlufs andre Sonner en god Broder, deeltagende i deres Vel og Vee, er Du dine Forældre en trofast og kjærlig Søn, der veed, at Faders og Moders bedste Glæde er at see deres Barn arte vel og forfremmes i hvad der er smukt og priseligt? Og fornemmer Du din Skrobelighed i denne eller hiin Retning, o saa lad vor Høitidsstund tjene til Befæstelse for dine gode Forsætter! Festens Krands ville visne, Ordenes og Tønernes Klang forstumme, gjor da Dit til, at ikke det doer hen, som Festen satte i Bevægelse i dit Indre, og husk paa, at det ogsaa blev din Gjerning at bygge med paa det ædle Værk, som vi bede Gud fremdeles tage i sin naadige Varetægt gjennem de kommende Aarrækker fra Slægt til Slægt!⁶

Efter at derpaa følgende Vers af Cantaten var afsunget,

II.

Choral.

Lær os, Herre! tro at virke
I den gjæfte Ridders Spor,

Sammenbygge Hjem og Kirke,
 Lægge Grunden med dit Ord,
 Taaren tørre, hvor vi kunne,
 Dele Alt til Danmarks Gavn,
 Troe som han paa Jesu Vunde,
 Døe som han i Jesu Navn!

fremstod Provst Brasen, en af Herlufsholms ældre Fostersonner, og holdt følgende Tale.

„Denne Dag skal være Eder til en Ihukommelse!“ saaledes blev der talet i længst hensvundne Tider. Og vel er det fremfor Alt Guds store Gierninger, som skulle ihukommes af os; men Gud lader ogsaa Folkene fostre Mænd til at være Sandhedens Vidner og Hans Tienere iblandt deres Brødre. Han aabenbarer sin Herlighed for Mennesker, Han fuldfører sine Raad med Slægterne, og gennem Tiderne, ved Mennesker. Derfor kan der ogsaa være en Ihukommelse paa Jorden af Menneskers Liv og Gierninger. Derfor kan der gives Værker, fuldførte af Mennesker, som bære de Bortgangnes Minde over Forglemmelsens Strømme, saa at det ikke blegner for Efterslægten. Derfor kan der vindes et Navn i Verden af Mennesker, som bliver gennem de svindende Tider, og vedbliver at staae for Slægternes Erindring, omgivet af Hæder og Tak og Beundring. Derfor skal der ogsaa iblandt os være en Ihukommelse af det Store, det Ædle, det Op høiede, som Menneskelivet viser os, en Ihukommelse af Det, som trodser Forgængelighedens Magt, af Det, som fremhæver sig lysende gennem Forglemmelsens dunkle Skygger, hvori Døgnets Skikkelser forsvinde.

Men naar vi tale om, at der skal være en Ihukommelse iblandt os af Fortidens Storhed, saa ville vi gjøre vel i at betænke, hvor store og betydningsfulde de Forudsætninger ere, hvorpaa denne Fordring hviler, og af hvilket Omfang denne Fordring er. Thi om vi end pleie paa dette Sted at knytte den hele fyldige Tanke til Ihukommelsen af det Navn, hvori Christne her forsamles, saa glider det flygtigt udtalte Ord dog altfor let over vore Læber, til at det ikke skulde være os fornødent at dvæle ved det, for at vi kunne fastholde dets hele Indhold.

Vi ville gjøre vel i at betænke, hvor store og betydningsfulde de Forudsætninger ere, hvorpaa den Fordring hviler: at der skal være Ihukommelse iblandt os af Fortidens Storhed. Den forudsætter nemlig Udviklingen af det hele Aandens høiere Liv hos de Enkelte, hvorfra ikke alene de store Tanker, de herlige Bedrifter, de ædle og skionne Handlinger ere udgaede, men hvori tillige Sandsen til at fatte og paaskionne dem er tilstede. Og ikke alene kan det enkelte Menneskeliv være i en uudviklet Tilstand i denne Henseende; men der gives jo endog Slægter paa Jorden, saa fortabte i Øieblikket, saa indhyllede i Svobet af umiddelbar Sandselighed, af Trangen til det umiddelbart og sandseligt fornødne, at der ingen Ihukommelse er hos dem af Det, som forhen var, ingen Sands for Det, der giver Menneskelivet et blivende Indhold. Den forudsætter tillige, at det ordnede Samfunds- og Folkeliv er blevet giennemtrængt af den samme Aandens høiere Bevidsthed. Thi deels vilde Ihukommelsen ikke kunne bæres igiennem Tiderne, blot forplantet ved de Enkelte. Først naar

Samfundslivet har optaget i den fælleds Bevidsthed, som sin Eiendom, hvad der lyste herligt ud fra de Enkeltes Liv, og lyste herligt for de Enkelte, først da kan Ihukommelsen deraf blive bevaret og forplantet igiennem Slægterne. Og deels vil Samfundsmagten altid have det i sin Haand at korsfæste og at lade løs. Dersom da Samfundets Ordninger ikke bæres af det i Folket bevarede høiere Bevidsthedsindhold, men alene af udvortes Formers mekaniske Sammenhæng, saa ville Fortidens store Værker ikke kunne giøre Regning paa at blive beskyærmede eller bevarede fra Glemsel og Undergang. Og efterdi de store Menneskeværker, selv om de ere fuldforte i Tro og Kiærlighed, ikke ere rene Guds Gierninger, men ere iforte denne Verdens forgængelige Skikkelser, saa kunne Vi ikke, som det fordem skete, indskyde os umiddelbart under Magten heroventil; men vi maae, for at værne om dem, tage vor Deel af Verdens Strid, og vide os givne i Verdenslivets Vold. Den forudsætter endelig, at der i Slægten, som skal bære Ihukommelsen af det Forbigangne, gaaer en Dom over Det, som fuldbragtes, og over de Veie, ad hvilke det lededes, en Dom: om det Ord, som blev talet, skal blive bevaret og leve, eller om det skal falde dødt til Jorden; om de Værker, som opførtes, skulle skærmes og opholdes, eller om de skulle hensmuldre, og blive givne til Priis for Opløsning og Død; om der skal bygges paa dem fremdeles, eller de skulle være saadanne, hvortil ingen Haand vil løfte en Steen for at sikre dem mod Tidens fortærende og ødelæggende Magt.

Og vi ville giøre vel i at betænke, af hvilket Omfang hiin Fordring er: at der skal være Ihukommelse

iblandt os af Fortidens Storhed. Den indbefatter ikke alene, at vi bevare det Forbigangne i Erindringen, men at vi optage det i vort eget Liv, saa at Det, som var, dog bliver, saa at Det, som svandt, dog lever, og vedbliver at bevise sin Kraft og at bære sin Frugt. Den indbefatter, at vi tilegne os Det, som forhen var, saa at det bliver en Deel af vort eget Livsindhold, og saa at det Forbigangne lever formedelst Ihukommelsen i os. Ligesom Lyset ikke var i Verden, dersom der ikke var et seende Øie, som formaaede at fatte dets Glands, at optage det i sig, selv beslægtet dermed, efterdi Synet er Lyset i Mennesket: saaledes vilde Fortidens Herlighed ikke kunne ihukommes, men kun være et goldt Sædekorn, udsaaet i Dødens og Forglemmelsens Ager, dersom der ikke var en levende Tanke, som formaaede at fatte Herlighedens Lys, dersom der ikke var et bankende Hierte, som formaaede at bevæges ved Herlighedens Rigdom og Skionhed. Ved Ihukommelsen fornemme vi Pulsslaget af den samme Livets Strøm at gaae igjennem de skiftende Tider.

„Denne Dag skal være Eder til en Ihukommelse!“ saaledes blev der talet i længst hensvundne Tider paa fjerne Steder, til et fremmed Folk. Men paa denne vor Festdag, da vi skue tilbage over tre Aarhundreder, som ere henrundne, siden Herlufsholms Stiftelse grundlagdes, den, vi endnu see at staae for os i livskraftig og blomstrende Skikkelse, — paa denne vor Festdag skal Ordet lyde til Eder Alle, som her ere blevne forsamlede, som ere komne fra Øster og Vester for at sidde tilbords ved denne Dags Glædeshøitid; til Eder, denne Stiftelses høie Forstandere og Beskyttere; til Eder,

som have arbeidet, eller endnu arbeide i den Gierning, som her udføres; til Eder, I Ældre, som ere udgaede herfra, og aldrig have ophørt med Glæde at nævne Eder som Herlufsholms Fostersønner; og til Eder, I Yngre, hvis Ungdomsliv blev her henplantet, for at I her kunde modtage den Udvikling, som Hiemmet ikke formaaede at byde Eder, men dog tillige for at I her kunde finde et nyt Hiem, omgivne af den kiærlige Omsorg og Veiledning, som giver Stiftelsen Ret til at nævnes med Moderhavnet af sine Børn; til Eder Alle lyder Ordet nu: Denne Dag skal være Eder til en Ihukommelse! Den skal være Eder til en Ihukommelse af det Værk, som her er grundlagt, af det Liv, hvorfra det udgik, og af den Frugt, som det bar giennem de svundne Tider til ny Sæd for Fremtiden.

Det Værk, som engang her blev grundlagt, skue vi da nu tilbage over. I trende Aarhundreder stod denne Stiftelse, og fortsatte sin Virksomhed, fuldførte sin Tjeneste for de svundne Slægter. Dens enkelte Skæbner, dens Idrætter og dens Veie i dette lange Tidsrum tilkommer det ikke mig her at forklare. Dette Arbeide er for en tidligere Tid udført ved Hænder, som for længe siden hvile i Døden; og det er fortsat til vor Tid ved en Mand, hvis Liv har været helliget Omsorgen for Stiftelsens høie Formaal, helliget Omsorgen for de Unge, som den modtager, og udsender fra sig i Verden. Kun om de almindelige Vilkaar, under hvilke Stiftelsen i sin Tilværelse og i sin Virksomhed er stillet, om de Farer, som omgive den, og om den Grund, hvorpaa den skal bygge sit Haab, være det mig tilladt i disse Øieblikke at tale Lidet til Ihukommelse. Og de Hovedstykker, som

da tildrage sig vor Opmærksomhed, ere deels: Det, der angaaer Stiftelsens ydre Vilkaar og Betingelserne for dens vedvarende, selvstændige og uafhængige Tilværelse; og deels Det, der angaaer dens indre Liv, dens Virksomhed som Underviisnings- og Opdragelsesanstalt.

Med Hensyn til Stiftelsens ydre Vilkaar, da glæde vi os, alle Vi, som tage saa levende Deel i dens Vee og Vel, over de udvortes gunstige Omstændigheder, under hvilke den er sat, over at dens selvstændige og uafhængige Tilværelse er bygget paa saa fast en Grund, som Mennesker formaae at lægge. Vi glæde os ved at kunne skionne, at der i det Hele har gaaet en god og glædelig Fremgang giennem alle de Forhold, hvorved Stiftelsens Tilværelse skulde være betrygget, idet vi see dens Gods og Formue ved en viis og forstandig Styrelse at være bragte i ordnede Tilstande, dens Fundatser og Retsadkomster at være hævdede og holdte i Ære, og dens uafhængige Bestyrelse at være den bevaret. Men vi vilde feile meget, dersom vi stolede trygt for al Fremtiden paa, at dette skulde være urokkeligt. Lad os ikke skuffe os selv. Alt dette er ikke sikkrere eller bestandigere end hvad der ellers er i Verden. Alt hvad der lever, skal ogsaa kæmpe for Livet. Vi ere ikke vore egne; og af Alt, hvad der er iblandt os, kræves det, at det ikke alene skal være noget for sig selv, men at det ogsaa skal opfylde Livets almindelige Fordringer, om det skal blive taalt og fredet, om det ikke skal blive forladt og falde. Verden har seet saamegen Herlighed at nedsynke i Fornedrelse, seet saa mange stærke Mure at blive omstyrtede, saa mange faste Baand at blive løste og at briste, at vi ikke tør sige, naar vi see ud i Fremtiden,

at denne Stiftelse, den høie Høvdings fribaarne Datter, ikke nogentid skulde blive fattig og forladt, nogen og ene, og given som en Tienestekvinde under fremmed Vold. Vel veed jeg, at hun fødte Sønner, som ville stride for hende i Farens Stund, og at hun fremdeles vil føde Sønner, som efter Evne ville møde den opløsende Magt; men ogsaa de stærke Arme kunne synke matte ned i Striden. Dog! vi ville ikke opgive Haabet selv under uvisse Fremtidsudsigter. Thi dersom her er mere at stride for end en udvortes Besiddelse; dersom her er store Tanker og høie Formaal at stride for, saa skal der og ikke strides for dem alene med kiødelige Vaaben, men saa skal der strides for dem i Tro og Haab, med den omskuende, aldrig slumrende Viisdom, som afvender Faren, og gaaer frelst ud af Striden, fordi den ikke selv vil mættes, men kun byde Andre Reenheds og Sandheds usyrede Brød, fordi den lægger Alt aabent for Dagen, og viser Alt at være hæderligt, fuldt af Velsignelse, og rigt paa de gode Gierninger, for hvilke Mennesker, naar de see dem, prise Gud.

Med Hensyn til Stiftelsens indre Liv, dens Virksomhed som Underviisnings- og Opdragelsesanstalt, da glæde vi os i lige Maade, alle Vi, som tage saa levende Deel i dens Vee og Vel, ved at see det gode og trofaste Arbeide, som her bliver udført, og de herlige Frugter, det bringer for de Unges Livsudvikling. Vi glæde os ved at see Skolen altid at være i første Række blandt lignende Underviisningsanstalter, ved at see den, altid opmærksom og redebøn, at tilfredsstille Tidens billige og berettigede Fordringer. Men vi erindre tillige, at der heri altid maa gives Agt paa, at Hovedmaalet ikke skal

tabes af Sigte, Kræfterne spredes, eller de rette Grændser overskrides. Thi vi maae ingenlunde troe, — og vi fristes mindst dertil, naar vi see tilbage over et Tidsrum af Aarhundreder — at der igiennem Tidens Fordringer altid skulde gaae en stadig Udvikling i lige Linie. Ofte ere de kun Svingninger, som atter ville blive ophævede; og den stadige Fremgang sikkres ikke derved, at vi stedse følge med Tiden, eller følge efter Tidens ofte uklare og halvbevidste Fordringer, men kun derved, at vi altid fastholde de store uomskiftelige Grundsætninger, og derefter dømme og bøie Tidens Fordringer.

Den virkelige Udvikling skrider kun langsomt frem, og det vil derfor være muligt at maale dens Fied efter Aarhundreder. Det vil være muligt, for „Skolens“ Vedkommende, i faa Træk at antyde de væsentlige Fremskridt, som ere giorte i de nu tilbagelagte Tider. De ville uden tvivl med Hensyn til Underviisningen erkiendes at være rigtigt betegnede i følgende Puncter: deels, at Skolen er bleven løst fra et i udvortes Væsen tidligere nedsunket Kirkelivs Former, løst fra dets overleverede og stivnede Lærestof, og fra de Baand, som derved lagdes paa Livets frie Udvikling; og deels, at „Skolen“, istedetfor at den tidligere alene lagde de saakaldte humane Videnskabers, de sproglige og historiske Videnskabers Elementer til Grund for Underviisningen, saa har den senere dertil foiet de reale eller naturvidenskabelige Underviisningsfag, efter de nyere Tidens Fordringer, men vistnok ogsaa overensstemmende med den Plads, som disse Kundskabsfag have hævdet sig i Videnskaben i det Hele. Med Hensyn til Opdragelsen vil det indrømmes, at der er een Sandhed, som giennem de henrundne Tider

har arbeidet sig frem til fast og afgjort Erkiendelse, den, at al Livsudvikling skal foregaae indvortesfra, ikke ad den udvortes Optugtelses Vei, men idet vi aabne den indre Sands og vinde Mennesket. Og i dette Punct skulle Underviisningen og Opdragelsen mødes, idet Opdragelsen, altid nærværende, rækker Underviisningen en ledende Haand, og yder den en befrugtende Hjælp.

Vi glæde os ikke alene ved at see det Arbeide, som her bliver udført, og den Udvikling, hvortil Skolen her overensstemmende med Tidens Fordringer er ført, men ogsaa ved at være forvissede om, at man ikke arbeider her blot for at opnaae almindelige og udvortes kiendelige Resultater, men eftertragter noget langt mere, Det, at udvikle Livets indvortes Sundhed og Kræfter, at udvikle Livet i Retning af den frie Stræben og det frie Arbeide, hvorved Underviisningen tillige faaer Betydning for Opdragelsen, saa at disse tvende blive Ect. Thi dersom „Skolen“ i vor Tid vil noget mere end blot at levere et udvortes Provestykke, saa maa den nødvendig kunne arbeide med Frihed, uden ængsteligt Hensyn til Angivelse af Underviisningens Frugt i udvortes Maal, hvorved der kun opnaaes et Skin af Retfærdighed, med Opgivelse af det, som er af langt høiere Værd. De Fremskridt, som „Skolen“ i vor Tid har at giøre — udvortes maalt maaskee Tilbageskridt — ville ikke kunne naaes uden ad Frigiørelsens Vei, idet der ikke paalægges den andre Baand end saadanne, som kunne forliges med det frie Arbeide og med den frie Pleie af det særskilte Siæle-anlæg, ikke paalægges den andre Baand end saadanne, som kunne tillade, at Kiærlighed, Glæde og Beundring, at fri Hengivelse og levende Stræben indtage deres Plads

som de overveiende virksomme Drivesfiedre i den hele Gierning. „Skolen“, i dens nuværende Udvikling, være udløst til Frihed; og dens Frihedsbrev være den givet deri, at den dommer sit eget Arbeide med en fri Dom, og at dens Vidnesbyrd om de Unges Modenhed og moralske Vandel maatte, ved Fuldendelsen af Underviisningen, holdes i Ære og kunne aabne dem Veien, ad hvilken de ville vandre videre frem i Videnskabens Dyrkelse!

Og Du, vor Fostermoder, om hvis Fødder vi her ere samlede! Du, som er nævnet med den frie Skoles Navn, og som vi Alle ønske at maatte kunne være den frie Moder for dine Børn! Du, som det dog kun blev givet at vandre din Vei, efter dette Livs Vilkaar, giennem Strid og Farer! Du fuldføre med Trofasthed din Gierning under de Forhold, som blive dig givne, og som du er i Stand til at opnaae! Men du stride tillige altid Frihedsstriden, i Tro og Haab, med Forvisningen om, at det trofaste Arbeide ikke skal savne sin Frugt! Og at Du ikke skal trættes eller mistrostes paa Veien, saa kom altid ihu det Liv, som fødte dig, de Arme, som bare dig fra Begyndelsen! Hæv altid dit Hoved til Beskuelsen af de store Livsbilleder, som foresvævede din Stifter, til Beskuelsen af det Sande, det Gode, det Ædle; og tilfredsstil dig ikke selv blot ved Ideen eller ved Tanken derom, men for det altsammen ind i Virkeligheden, at din Gierning kan hvile paa christelig Grund, og have Livet og Sandheden i sig, ligesom Han var Veien, Sandheden og Livet, Han, som du tjente fra Begyndelsen! Dette være dit Vidnesbyrd i Verden, saa skal du leve og være vel-signet.

„Kom ihu det Liv, som fødte dig!“ siger jeg. Ja! det var et stort og ædelt Christenliv, hvori Tanken om Herlufsholm Skoles Oprettelse engang undfangedes. Dette Livs Beskrivelse vil af En af de dertil Kyndige være leveret i Anledning af denne vor Festdag. Her skal jeg kun tillade mig, til en Ihukommelse, at hentyde til faa Træk af Herluf Trolles Livsindhold, som kunne svare til vor Forestilling om ham som En af vort Fædrelands store Mænd. Tro da ikke, at han, da han bortbyttede sin Hustrucs Fædrearv, Hillerødsholm, for Skovkloster, at han da enten kun fandt sig i Omstændighederne, eller alene kiøbslog efter Beregning om Fordeel og Vinding. Det var vistnok andre Hensyn end saadanne, der ledede ham, og Guds Veie, paa hvilke han agtede. Men et Menneskeliv, som har vundet Betydning for Eftertiden, sees ofte ikke af os i den rette Belysning, saalænge vi kun betragte det i Forhold til dets nærmeste Forhold og Omgivelser. Ofte sees det først af os i den rette Belysning, naar vi betragte det i Forhold til de store Verdensbegivenheder, som opfyldte Tiden, hvori det faldt, og som kunne have saa stor Indflydelse paa det enkelte Livs Udvikling og Indhold. Og Herluf Trolle havde oplevet sin Tids store Folkebevægelser og de Kampe, som de medførte. Han havde seet Romerkirkens Fald i vort Fædreland, og glædet sig ved at see en Udgang aabnet for Folket fra Vankundighed og aandelig Ufrihed, glædet sig ved at see Styrelsen af alle Folkets fælleds og offentlige Anliggender, de kirkelige derunder indbefattede, at være henlagt til et ordnende Middelpunct indenfor Landets egne Grændser. Men han vilde dog ikke, at Livet dermed skulde være løsrevet fra sine tidligere Grundvolde. Han

saae, hvad der var vundet. Men han saa ogsaa, hvilke Offere det havde kostet, hvor meget der var bleven nedbrudt, hvor mangt et Skovens Træ der var omstyrtet af Stormene. Og da vilde han holde sin Haand over dette Sted, som i Aarhundreder havde været et Sæde for boglig Konst og Gudfrygtigheds Øvelse. Midt i Forvirringen saa han, hvad der burde og skulde bevares: Lærdom, Gudsfrygt, Christendom; og hans Kiærlighed til dette Sted, til dets Minder, til dets Arbeide, modnedes senere i Beslutningen, hvorved denne Skole hævede sig paa Klosterlivets Grund. Herluf Trolle vilde fremfor Alt Eet: han vilde give Gud Æren, af ganske Hu og Hierte, som han selv siger. Sit timelige Gods hengav han for høiere Øiemed, og Livet hengav han for Fædrelandets Sag. Jeg veed intet Større og intet Bedre at kunne sige om ham end det, som er udtalt i disse faa Ord. Og i stille Ydmyghed fulgte ham hans Hustru paa denne hans Vei. Birgitte Giøes Navn er bleven uadskillelig knyttet til Herluf Trolles.

Men Sædekornet, som var udsaaet, voxede og bar Frugt, mangefold Frugt, i kiærlig Opoffrelse for Herluf Trolles Værk, og i den Hengivelse for Guds og Fædrelandets Skyld, hvortil han har viist os Veien. Dette være sagt til hæderlig Ihukommelse af alle de Mænd, som offrede Omsorg og Livets Kræfter for denne Stiftelse og dens Gierning. Det være sagt til Ihukommelse af alle dem, der gik herind som Børn, og her vandt Ungdomskraft og Modenhed, og senere fuldendte Livets Gierning til Berømmelse blandt deres Slægt. Endnu see vi det Træ, som Herluf Trolle plantede her i Lunden, at staae frisk og grønt for os, med sin prude Stamme, med Løv

og Blomster og Frugter som i en evig Sommer. Frugten affalder; men Sæd og Høst aflade ikke. Og naar vi Ældre, som medbringe Erindringen fra Aarhundredets Begyndelse, ikke ere her mere, saa skal den yngre Slægt, som nu opvoxer og modnes, og som vi see at omgive os her i Ungdomsfriskhed og med Ungdomsfreidighed, føre Erindringen ud over Aarhundredets Slutning; og hvad der forhen var, og hvad der blev værdigt til Ihukommelse, skal Eftertiden domme.

Men den rige Fortid, som vi paa denne Dag skue tilbage over, giver os Forjættelsen om, at det skal skee efter det, som vi nu bede Gud om tilsammen: at Hans Velsignelse maa hvile over dette Sted, over denne Stiftelse, over denne Skole, over Herluf Trolles hele Værk, saa det kan blive og blomstre og bære Frugt fremdeles for Aarhundreder. Vi bede Gud, at han vil lade sin beskærmende Haand hvile over vort Fædreland, saa der stedse maa være Fred og Tryghed i Landet for hver god og hæderlig Gierning, og saa at det, som Fædrene stiftede og grundede, maa blive fredet og skærmet af Efterkommerne. Vi bede Gud, at der paa den Plet af Jorden, som vi nævne med Fædrelandets Navn, altid maa boe et Folk, som vil bevare sine store Minder i hædret og velsignet Ihukommelse, et Folk, som vil værne om de gamle, faste Grundvolde, og bygge paa dem, et Folk, som vil agte sig selv ved at agte sin Fortid. Vi bede Gud, at alle de Baand, som knytte det hele Samfundsliv, maae blive holdte i Ære, at Folket altid maae være samlet i Eendragtighed indbyrdes efter alle Forbindelsens Led, samlet i Kiærlighed og Tillid om Kongen som Samfundets Ypperste, i hvem dets Eenhed

og fuldendte Ordning er fremstillet. Vi bede Gud, at der af denne Stiftelse altid maa udgaae Skarer af Mænd, som i Herluf Trolles Aand vide at vælge det Gode og forkaste det Onde, vide, hvad der skal bevares, og hvad der skal hengives. Vi bede Gud, at denne Stiftelse under aarvaagne Forstandere og Foresatte, under trofaste og nidkiære Lærere, maa vedblive til de sildigste Slægter at være et Arnested for Lærdom og Guds-frygt, for Trofasthed, Kiærlighed og Fred, og at den maa blive ved med Bestandighed deri, giennem alle Farer og Omskiftelser, til et Vidnesbyrd for den selv, og til Ihu-kommelse af det, som forhen var.

Og hermed være det Ord sluttet, som her, i denne Forsamling, skulde tales af En af Herlufsholms Foster-sønner, for at denne Dag kunde være os Alle en Ihu-kommelsens Dag!“

Efter Talen blev den sidste Deel af Cantaten afsungen :

III.

Chor.

Hellige Haller
 Alt gjemme de herlige To,
 Men over Gravenes Bo
 Til Arbeid det kalder:
 Naar i gryende Vaar
 Spurven er med i Sædemands Fure,
 Pløies der travlt bag Skolens Mure,
 Saaes for de kommende Aar;
 Og naar Leernes Røst
 Bæres ud over Land af de høstlige Vinde,

Fuldmødnes Sjælenes Ax derinde
Til dansk, til nærende Høst.

Romance.

Lig Bølgen om Herlufs Snekke
Rulle Tiderne brat;
Om Danmark skiftende lægge
Sig Solskin og sneetyk Nat.
Alt Enevælden skygged
Over det ganske Land, —
Borgen, hvor Helten bygged,
Staaer sig mod Tidens Tand.

Og kom der rolige Dage
Med stiv og stille Færd,
Snart hørte man det brage
Med Jordskjælv fjernt og nær.
Saamangen Skude kantred,
Slynget mod Klippens Væg; —
Holmen, hvor Herluf vandred,
Bar sine Svane-Æg.

Et tredie Sekel sjunger
Fra Hav sin Morgensang,
Og Frihedshymnen runger:
Folkenes Lænker sprang.
Af Sagas fulde Tavle
Der slettes mangt et Ry; —
Herlufs takkede Gavle
Løfte sig end mod Sky.

Solo.

Saa trofast er Han, den almægtige Gud,
Mod dem, som ham elske, som holde hans Bud!

I tusinde Led deres Værk han bevarer
 Og bærer det frem gennem tusinde Farer.
 Den Aand, som lued i hine Tvende,
 Gid den maa i danske Hjerter brænde!
 En Eg man styrker ved blanke Baand,
 Men Gudsfrygt frelser en Folkeaand.

Choral

(synges af Alle).

Velsign, o Gud, vort Ungdomshjem,
 En vaagen Slægt til Baade!
 Velsign og kald af Skyggen frem
 Vort Land i al dets Vaade!
 Og maa der Tugt og Tvang
 Til Støvets Skolegang:
 Naar kun med Dig vi gaae,
 Da vil vi Palmen naae
 Ved Naade over Naade.

Den smukke Udførelse af Cantaten, som meget forøgede det opløftende Præg, hele Høitideligheden havde, vil sikkert længe mindes med Tak for den Bistand, Egnens musikalske Kræfter ydede os.

Kort efter Kirkehoitidelighedens Slutning, omtrent Klokkeren 4, samledes man i Festhallen. Man tog nu Plads ved Bordene, hvor der var anbragt omtrent 400 Couverts; yderst i begge Floiene af Hallen sad Lærere og Disciple; i Midten ved Gallabordet sad Forstanderen med de tilstedeværende Ministre og andre særlig Indbudne, iligemaade Rector, Provst Brasen, Bestyrelsen for Herlovianersamfundet og Flere; imellem Gallabordet og Disciplene sad de øvrige Gjæster.

Da den sædvanlige Søndagsbøn var fremsagt, begyndte Maaltidet. Festtalerne indledtes af Hs. Exc. Forstanderen. De fire følgende Vers af en af Cand. G. Rode i denne Anledning forfattet Sang bleve først afsungne.

Den rige Ridder sad med sin Hustru i Hal,
 Alt var dem Lykken god fra Morgenstunden;
 De kunde smykket Hallen med Filsbeen og Koral
 Og gyldne Floie reist af Klostergrunden,
 Og ladet Hornet lyde, hvor der spilled Hjort og Hind,
 Og ladet Vinen springe, naar der strømmed Gjæster ind,
 Mens Dandsen gik saa let igjennem Lunden.

Dog ei de vilde bryde den gamle Kloster-Ro,
 Thi helligst var dem Aandens stille Flammer;
 Og Hvem de havde skjænket deres brændende Tro,
 Det hørte lønlig Borgens Bedekammer;
 Og daled Sol i Vester under Aftenklokkens Klang,
 Da mødtes Psalmetonen med Nattergalens Sang
 Og signed Freden under Bøgens Stammer.

Da steg saa from en Tanke op i de Tvendes Bryst:
 Et Fredens Hjem skal disse Skove være,
 Og her skal sene Tider fornemme Herrens Røst
 Og boie deres Knæ til hans Ære! —
 Og Aanden gav dem Syner, saa frydefuldt de saae
 De vextende Slægter til Klosterskolen gaae
 Og mod det Hoie Lovsangstonen bære.

Længst Riddersmanden blegned af sin Vunde saa rød,
 Han hviles under Marmor hiint hvide;

Længst har hans blege Rose sovet Søvnens saa sod
 Og ventet Dagens Komme ved hans Side;
 Men Klosterskolen reiser sig i Fredskovens Ly,
 Og hvergang Bogen grønnes, er deres Ære ny,
 Alt medens Hundredaarene de skride.

Derpaa reiste Hs. Excellence sig og sagde:

„Denne Dag var for 300 Aar siden paa dette Sted Vidne til en fædrelandsk Idræt, som endnu efter Aarhundreders Forløb lyser med ufordunklet Glands. — Og det med Rette; thi ingensinde har en storartet Kjærlighedsgjerning været skjønnere og renere i dens Bevæggrunde, eller mere hoihjertet og selvopoffrende i dens Udførelse. Og ligesom den havde sit Udspring fra et rigt Væld af Kjærlighed, saaledes har den ogsaa havt en rig Host af Kjærlighed. — For 300 Aar siden paa denne Dag stode Herluf Trolle og Birgitte Giøe som et barnløst Ægtepar; og allerede en Maaned efter havde Helten fundet sin Død i Kampen mod Fædrelandets Fjender. — Og dog — hvilken uoverskuelig Skare af Sonner har ikke dette Ægtepar efterladt sig! Sonner, som Aar efter Aar, Slægt efter Slægt alt i deres tidlige Barndom have lært at kalde hine To med Fader- og Modernavn, og senere gjennem deres hele Liv have æret og elsket disse Navne. — Derfor ville vi nu i denne store Kreds af deres Fostersonner, — den største, som nogensinde har været forsamlet i deres gamle Hjem — tomme dette første Glas i kjærlig Ihukommelse af Herluf Trolle og Birgitte Giøe, i taknemmelig Paa-skjønnelse af deres velsignelsesrige Kjærlighedsværk!“ ♦

Da Glassene vare tomte, istemtes Slutningsverset af Sangen:

O Fædreland! Du nynner dine sørgende Kvad
 Indunder Løvet som en Turteldue,
 O, sænk din trætte Vinge i dine Minders Bad
 Og stig som Lærke under Himlens Bue;
 Saa Sangen atter klinger om en Slægt ved Nørrehav
 Med Tro som disse Tvende, med Daad som sprang deraf
 Og tændte i din Nat en Morgenlue!

Den første Skaal var for Hs. Majestæt Kongen; den udbragtes af Forstanderen med disse Ord:

„Jeg har den Ære at udbringe H. M. Kongens Skaal. — Destoværrer er det, paa Grund af Kongehusets dybe Familiesorg ikke blevet os forundt at bringe Hs. Majestæt personlig vor Hilsen. Men Hs. Majestæt har allernaadigst ladet mig tilkjendegive, at han under andre Omstændigheder med sand Glæde vilde have deeltaget i vor Fest, for derved at vise sin levende Interesse for Herluf Trolles og Birgittes skjonne Stiftelse. — Hvilket bedre Ønske kunne vi paa denne Dag bringe Landets Konge end dette, at den Aand, som besjælede Herluf Trolle og Birgitte, som bragte dem til villigen at hengive Liv og Gods for Fædrelandets Ære og for dets Fremvæxt i alt Godt og Skjont, at denne Aand maa leve kraftigt og bære rige Frugter i vort Fædreland; da vil det med Guds Hjælp trodse alle Trængsler, gaae luttret ud af alle Farer og vedblive at hævde sin hæderlige Plads i Folkenes Række. — Og Hs. Majestæt personligen ville vi ønske, at han i sin nærmeste, huuslige Kreds maa vedblive at nyde den Lykke og Velsignelse, som i et saa rigt Maal har været udbredt over den, uformørket indtil den i de seneste Dage er bleven ramt af en saa uventet og smertelig Til-

skikkelse. Gid Hs. Majestæt stedse i Hjemmets Kreds maa finde den bedste Trost og Opmuntring i de tunge Dage, og den fyldigste Glæde, naar Iyse og lykkelige Dage atter oprinde over Konge og Folk! Leve H. M. Kong Christian den Niende!“

hvorpaa ni Hurraer, ledsagede af Fanfarer, rungede igjennem Hallen.

Derpaa reiste Rector sig og udbragte Hs. Excell. Forstanderens Skaal.

„For henved trehundrede Aar siden — Herluf laa forlængst under Mulde, men Birgitte vaagede endnu over sin kjære Skole — da horte man Stemmer lofte sig med bitter Klage over den Uret, der var begaaet ved „at faae Peblinge saadant Gods at løbe med“. Det var en hadsk Tale, og ufornuftig tillige, thi af Peblingene blive Mænd, og jo bedre man har sørget for dem i Peblingealderen, des større Haab tør man sætte til, at de som Mænd ville vide at indtage den Plads, der tilkommer Videnskabens Dyrkere og Landets trofaste Sønner. Men det Gods, de skulle have at løbe med, er rigtignok ikke blot det, som kan beregnes i Pengestykker; over Timelighedens Goder skal ikke glemmes Aandens Skatte og Hjertets Rigdom, Sindets Freidighed og Livsmod og Lyst til at lægge Skulder til, naar der er Byrder at bære. Saa godt vi formaae, stræbe vi at sanke saadant Gods sammen for Peblingene, og lykkelig er vor Stiftelse, at den har en Forstander, der med levende Interesse følger Peblingenes hele Færd og glæder sig, naar de ret rigelig udstyres med alt det, der kan støtte deres Gang gjennem Livet, bevare Herlovanernavnets gode Klang og gjøre det til en

Ære at bære det ud i Verden. — Der blev inderlig Bedrøvelse herude i vor Kreds, blandt Store og Smaa, da vi for tre Maaneder siden modtogte Budskabet om hans alvorlige Sygdom; daglig spurgte og hørte vi, hvordan Efterretningen lød fra Bakkegaard, men Gud skee Lov, vi see ham igjen med tilbagevendende Kræfter iblandt os paa Høitidsdagen idag og haabe, at Vorherre endnu i mange Aar vil forunde vor Skole den Glæde at see Geheimeraad Hall paa Forstanderens ophøiede Plads. Et Leve for Herlufsholms høie Forstander!“

Forstanderen svarede med en Skaal for Skolens Rector og Lærere.

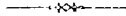
Ordet blev nu givet frit, og en Mængde Skaaler fulgte i livlig Afvexling paa hverandre. Af disse ville vi tillade os i den omtrentlige Følgeorden at nævne: for de afdøde Lærere Brorson, Melchior, Waage og Fogtman, Etatsraad Raffenberg; for en med disse samtidig Lærer, Provst Zahle, der var tilstede ved Festen, Etatsraad Lunn; for Bevarelsen af Traditionerne paa Herlufsholm, Districtslæge Krebs; Conferentsraad Madvig udbragte i varme, bevægede Ord en Skaal for Danmark; for Herlovianersamfundet talte Kammerherre, Amtmand Wegener; for at Herlufs og Birgittes Aand altid maatte hvile over Herlufsholms Lærere og Disciple, Hs. Exc. Indenrigsminister Tillisch; for Overlærer, Inspecteur Leth, der formedelst Sygdom var forhindret i at være nærværende ved Festen, Justitsraad Gad; for de fraværende Herlovianere og særlig Skolens høitagede Fostersønner Geheimeraad Bluhme og Conferentsraad Sibbern, Professor

Listov; Hs. Exc. Finantsministeren udbragte, idet han fremhævede, at „Kundskab er Magt“, en Skaal for, at den frie Presse maatte blive sig sin Magt og Betingelserne for samme bevidst; Professor Listov tog „Tro og Haab er Magt“ til Udgangspunkt og knyttede dertil en Skaal for Nordslesvig; hvorpaa Kammerherre Jessen, idet han gjorde gjældende, at „Kjærlighed er Magt“, udbragte en Skaal for den danske Kvinde; for Cancelliraad Bonnez, der i Dagens Anledning gav Lofte om at skjænke Skolen sin rige ornithologiske Samling, Overlærer Neergaard; for de brave „Peblinge“, Skolens nuværende Disciple, Conferentsraad Madvig; for den rette og sande Studenteraand talte Hs. Exc. Forstanderen, idet han takkede for den Hilsen, Studenterforeningen ved Telegraphen havde sendt „til den gamle Skole paa Herlufsholm, hvorfra saa mange udmærkede Mænd og gode Kamerader vare udgaaede“; for Intelligentens 3: Selvførstaaelsen og Forstaaelsen af Livet talte Universitetets Rector, Professor Clausen; for det Skjønne og dem, som ved deres Skjønhedssands havde forstaaet at forhøje Festens Glands, Kammerherre Jessen.

Under Maaltidet herskede den livligste Stemning. Tolv Disciple af de to øverste Classer fungerede som Marskaller og sørgede med Takt og Omhyggelighed for Gæsterne saavel ved denne Leilighed som ved Dagens øvrige Festligheder.

Festmaaltidet sluttedes ligesom det var begyndt: den paa Festdagene sædvanlige Takkebon fremsagdes af en af Disciplene. Man begav sig derpaa ud i Nyhave, hvor

Kaffen serveredes; de ældre Deeltagere spredte sig nu omkring i de smukke Anlæg, medens Ungdommen improviserede en liden Dands, og Festen sluttedes Klokken 10 med et særdeles smukt Fyrværkeri, som G. Amici afbrændte ovre paa Plainen i Raadmandshaven, der ligefor Klosterbygningen skraaner ned mod Suusaaen.

Liste

over

Deeltagerne i Trehundredaarsfesten

paa Herlufsholm

den 23de Mai 1865.

(Ved enhver af Herlovianerne er det Aar angivet, i hvilket han dimitteredes eller forlod Skolen; Herlufsholms nuværende Lærere og Disciple ere ikke opførte her. Mulige Feiltagelser, som maatte være indløbne i denne Liste, bedes anmeldte for Skolens Rector.)

- A**lbrechtsen, L., Gaardmand i Vredsløse, Sogneforstander.
Appeldorn, C. E., Cand. phil., Forpagter paa Sparresholm, udg. 1852.
Arendrup, C. R., Justitsraad, Stiftsphysicus i Fyen, dim. 1822.
- B**ache, H. A., Cand. phil., Lieutenant ved 22. Bataillon, dim. 1859.
Bache, O. F., Stud. theol., dim. 1862.
Balle, J. P. O., Sognepræst for Aversie, dim. 1829.
Bang, A. P., Bogtrykker i Nestved.
Barner, H. C. F., Proprietair, udg. 1851.
Barner, L. Th., Jægermester, Godseier til Eskildstrup, udg. 1827.
Barner, K., Cand. polit., Fideicommissbesidder, dim. 1856.
Barner, S. Th., Premierlieutenant ved 4de Dragonregiment.
Baumann, F., Sognepræst for Tanderup, dim. 1826.
Bech, J. P., Student, Forvalter paa Brorupgaard, udg. 1859.
Bech, S. F. A. A., Stud. polit., udg. 1859.
Behrndorph, J. H., Skolelærer i Lille Nestved.
Bentzien, F. V., Stud. med., dim. 1864.
Beyer, A., Sognepræst for Herlufmagle.

- Beyer, C. E., Stud. jur., dim. 1863.
- Beyer, A. F. C., Discipel i Kbhavn, udg. 1861.
- Bilsted, E. F. A., Stud. med., udg. 1861.
- Bischoff, H., Malermester, Formand for Borgerrepræsentationen i Nestved.
- Bloch, H., Cand. phil., Boghandler i Nestved.
- Bloch, J., Stud. mag., vicarierende Lærer paa Hlfsh. 1863.
- Blædel, L., Provst, Sognepræst for Nustrup, dim. 1827.
- Bonnez, E., Cancelliraad, By- og Herredsfoged i Ebeltoft, dim. 1824.
- Borch, C. C. F., By- og Herredsfoged i Saxkjøbing, udg. 1837.
- Borch, O. C., Cand. phil., fransk Sproglærer i Kbhavn, dim. 1818.
- Borchsenius, V., Kjøbmand i Nestved.
- Brabrand, N., Cand. phil., Godsforvalter paa Gl. Kirstineberg, udg. 1840.
- Brandt, C. J., Sognepræst for Rønnebek.
- Branth, C. P. E., Cand. jur., juridisk Manufacteur, dim. 1854.
- Brasen, J. A., Provst, Sognepræst i Skjelskør, dim. 1820.
- Brasen, C. E., Stud. jur., dim. 1860.
- Brorson, G. M., Toldforvalter i Stege, dim. 1832.
- Brun, P. F. C., Kammerjunker, Amtmand i Præstø Amt.
- Bruun, F., Justitsraad, Fængselsinspecteur, dim. 1837.
- Bræstrup, C. J. C., Geheimeconferentsraad, Justits- og Cultusminister.
- Buchholtz, C. G., Sognepræst for Vallensved.
- Bülow, A. E. C., Stud. jur., dim. 1863.
- Bolling, D. G. M., Læge i Ringsted.
- C**arstens, F. C., til 1864 Sognepræst for Tyrstrup, dim. 1819.
- Castenschiold, H., Ritmester ved 6. Dragonregiment, udg. 1831.
- Castenschiold, Th. C., Justitsraad, Overpostmester, dim. 1832.
- Castenschiold, L. V., Regimentschirurg, Districtslæge i Nestved.
- Castenschiold, G. H. H. H., Stud. jur., dim. 1861.
- Christensen, L., Gaardmand i Grimstrup.
- Clausen, C. J., Læge i Kbhavn, udg. 1845.
- Clausen, H. N., Professor, Dr. theol. og phil., Universitetets Rector.

Clausen, Th. S. H., Grosserer i Kbhavn, udg. 1844.

Crone, F. L., Forpagter paa Engelholm, udg. 1834.

Crone, V. C., Etatsraad, Politidirecteur, dim. 1830.

Daase, H. H. R. A., Handelsfuldmægtig, udg. 1850.

Danneskjold-Samsøe, F. C., Leensgreve til Grevskalet Samsøe, Overdirecteur for Gisselfeld adelige Kloster.

David, C. G. N., Dr. phil., Finantsminister.

Dibbern, A. V. N., Avlsforvalter, udg. 1858.

Dons, C. A., Sognepræst for Rasted, dim. 1832, Adjunct paa Hlfsh. 1837—43.

Eigler, C. E., Cand. phil., Redacteur og Musiklærer, dim. 1856.

Eller, E. M. R., Stud. theol., dim. 1859.

Engelhart, C., Kammerraad, Contoirchef i Nationalbanken, udg. 1829.

Engell, C., Stud. philolog., dim. 1860.

Fabricius, G. F., Assistent ved Jernbanens Hovedcontoir, udg. 1857.

Fabricius, L. P. C., Forpagter paa Basnæs, udg. 1854.

Feilberg, V. F., Districtslæge paa Amager, dim. 1827.

Fibiger, C. C. E., Civilingenieur, Lieutenant i Krigsreserven, dim. 1857.

Fich, A. V. B., Skolelærer i Holsted.

Fischer, E. C., Sognepræst for Viby, dim. 1824.

Friehling, J. H. B., Cand. phil., Handelsbestyrer, udg. 1837.

Friis, C., Brønderieier i Nestved.

Friis, J. J. H. F., Cand. pharm. i Nestved.

Friis, M. F., Kjøbmand i Nestved, udg. 1849.

Fugl, U. N., Etatsraad, Directeur for Privatbanken, dim. 1824.

Gad, H. C., Justitsraad, By- og Herredsfoged i Søby, dim. 1824.

Gad, P. A. R. B., Stud. jur., dim. 1864.

Gad, S. A. L., Forvalter paa Lundbygaard, udg. 1855.

- Garde, C. L. M., *Cand. theol.*, dim. 1858.
 Garde, J. N. B., *Stud. med.*, dim. 1862.
 Gedde, E., Bestyrer af Viborggaard.
 Giellerup, S. M., *Cand. theol.*, dim. 1857.
 Gottlieb, J. F., Kjøbmand i Nestved.
 Guldberg, O. C. Høegh-, *Justitsraad, Dr. med., Landphysicus.*
 Guldberg, W. J., Discipel i Kbhavn, udg. 1861.
 Götzsche, G. E., Sognepræst for Fensmark.

- H**all, C. C., Geheimeconferentsraad, *Lic. jur.*, Forstander for
 Herlufsholms Skole og Gods.
- Hall, P. O. B., *Stud. polit.*
 Hall, A. B., *Stud. jur.*, dim. 1863.
 Hallager, N. N., Cancellisecretair.
 Hansen, C. A., Ritmester og Skoleforstander ved 4. Dragon-
 regiment.
- Hansen, F. E., *Stud. jur.*, dim. 1861.
 Hansen, G., Apotheker i Nestved.
 Hansen, H., Kjøbmand i Nestved.
 Hansen, J., Gaardmand i Lille Nestved, Sogneforstander.
 Hansen, P. C. F., Læge i Saxkjøbing, dim. 1840.
 Hansen, P., Gaardmand i Lille Nestved, Sogneforstander.
 Hansen, S. P., Oeconom paa Hlfsh. 1816—19 og 1829—53.
 Hansen, S. P., Fabrikant og Farver i Nestved.
 Hedemann, C. A. F., Overlæge ved Dragonregimentet i Nestved.
 Hegermann-Lindencrone, J. H., *Cand. polit.*, Cancellist i
 Udenrigsministeriet, dim. 1856.
- Hemmingsen, J., Gaardmand af Appenæs.
 Hennings, V. F. S. M. B., *Stud. jur.*, dim. 1864.
 Heramb, Th. G., *Stud. med.*, dim. 1863.
 Hermansen, J. A., Jernstøber i Nestved.
 Hestbech, M. S., *Cand. theol.*, Huuslærer paa Herlufsholm.
 Hinrichsen, H. O., *Cand. jur.*, dim. 1857.
 Hoffman, C. C., Organist og Lærer i Nestved.
 Hofman (Bang), N. E., *Etatsraad, Besidder af Hofmansgave.*
 dim. 1822.

- Hoffmeyer, J. E., Ritmester, ved 4de Dragonregiment.
 Holtén, E. C. L., Krigsraad, forhen Fuldmægtig i Krigsministeriet,
 dim. 1829.
 Holtén, J. J., Kammerjunker, Cancellist i Udenrigsministeriet.
 Holtén, N., Skovridér.
 Hoppe, T. A., Kammerherre, Amtmand i Sorø Amt.
 Horup, C. A., Avlsforvalter paa Bekkeskov, udg. 1854.
 Horup, Th. V., Stud. theol., udg. 1858.
 Hoskiær, P., Stud. jur., dim. 1863.
 Høhling, C. C., Lieutenant ved 18. Bataillon, udg. 1859.

Ingerslev, J. V. C., Læge i Præstø, dim. 1852.

Jacobsen, A., Contoirist i Kbhavn, udg. 1852.

Jacobsen, H. E., Cand. jur., Fuldmægtig paa Horsens Byfoged-
 contoír, dim. 1857.

Jensen, A., Gaardmand i Holsted, Sogneforstander.

Jensen, C. C., Sognepræst for Veiby, Adj. paa Hlfh. 1841—43.

Jensen, P., Gaardmand i Guderup, Sogneforstander.

Jessen, J. C. v., Kammerherre, Borgemester og Byfoged i Hor-
 sens, dim. 1834.

Johansen, H., Sognefoged i Herlufsholms Sogn.

Juhl, P. J., Cand. phil., Huuslærer, udg. 1840.

Jørgensen, F. H., Cancelliraad, Byfoged og Birkedommer i
 Sorø, dim. 1831.

Kaalund, P. E. C., Stud. mag., dim. 1863.

Kaarsberg, H. B., Sognepræst for Skjelby.

Kabell, P., Sognepræst for Nestelsø.

Kabell, S. C., Stud. med., dim. 1863.

Kampmann, H. P., Forligelsescommissair i Nestved.

Kemp, A. G., Stud. theol., dim. 1863.

Kemp, O. N., Skibsbygger, udg. 1860.

Kierrumgaard, H. A., Stud. polit., dim. 1863.

Kjer, T., Cancelliraad, Godsforvalter paa Herlufsholm.

Kjer, C. L., Cand. jur., under Krigen Intendant, dim. 1857.

Knudsen, A., Cand. theol., Cantor paa Vallø, Viceinspecteur paa Hlfsh. 1860—61.

Knudsen, H., Gaardmand i Øverup, Sogneforstander.

Knudtzon, S. C., Stud. polit., Lieutenant i Krigsreserven, dim. 1862.

Knæckenborg, S., Agent i Nestved.

Kraft, F. V., Cand. phil., Lieutenant ved 9. Bataillon, dim. 1859.

Kragerop, F. R. D., ordineret Catechet i Nestved.

Krebs, F. C., Districtslæge i Skjelskør, dim. 1834.

Krieger, V. A., forhen Toldassistent, udg. 1837.

Kryggell, A., Organist ved Herlufsholms Kirke.

Langsted, F. J., Cand. pharm., Justitsraad, udg. 1824.

Lannng, O. R., Stud. med., dim. 1863.

Lemvigh, J. C. H., Læge i Kbhavn, dim. 1857.

Leuning, C. P. G., Etatsraad, Departementschef i Justitsministeriet, Formand for Herloviandersamf. Bestyrelse, dim. 1837.

Levinsen, C. L., Auditeur ved Dragonregimentet i Nestved.

Liebe, C. F. J. H., Etatsraad, Statssecretair.

Linde, A. C. P., Etatsraad, Departementschef i Cultusministeriet.

Listov, A. L. C., Sognepræst i Nestved.

Lorenzen, C. C., til 1864 Sognepræst for Siversted i Slesvig.

Lund, H. H., pensioneret Regimentsdyrlæge, i Nestved.

Lund, F. C., Legationsraad, Bureauchef i Udenrigsministeriet, dim. 1843.

Lund, J. C. R., Sognepræst for Udby, dim. 1822.

Lunn, C. D., Etatsraad, Bestyrer for Overformynderiet, dim. 1822.

Lunn, C. F. A., Krigsassessor, Proprietair, udg. 1824.

Lunn, P. I. J., Justitsraad, til 1864 Borgemester og Byfoged i Aabenraa, dim. 1832.

Lunn, V. K., Proprietair, udg. 1836.

Løvenskjold, C. E. G., Baron, Toldforvalter i Nestved, Privatist paa Hlfsh. 1822—24.

Madvig, J. N., Conferentsraad, Professor, Dr. phil., Undervisningsinspecteur.

Mansa, F. V., Etatsraad, Dr. med., Læge i Kbhavn, dim. 1812.

- Meincke, J. B., Stud. med., dim. 1863.
 Melchior, H. E., Cand. phil., Skolebestyrer i Kbhavn, dim. 1827.
 Mielche, J. C., Cand. phil., Capitain ved 14. Bataillon, dim. 1845.
 Moltke, F. G. J., Kammerherre, Leensgreve til Grevskaftet
 Bregentved.
 Müller, P. A. F., Stud. polit., dim. 1861.
 Müller, Th., Cand. phil., Adjunct paa Hlfsh. 1833—41.
 Münter, F., Sognepræst for Karebek, Adjunct paa Hlfsh. 1833—37.
 Münter, H. L., Forstcandidat, udg. 1859.
 Münter, H. B. Th., Stud. med., dim. 1864.
 Møller, M. S. L., Overretsprocurator, udg. 1840.
 Mølmark, C. A., Sognepræst for Ørslev, Adjunct paa Hlfsh.
 1831—35.

- N**eergaard, H. C. F., Adjunct i Nykjøbing, Adj. paa Hlfsh.
 1856—59.
 Neergaard, J. T. O. de, Cand. polyt., Godseier til Gunderslevholm.
 Neergaard, P. J. de, Etatsraad, Godseier til Førslev og Fugle-
 bjerggaard, udg. 1819.
 Nees, C. F. V., Telegraphist i Nestved, udg. 1851.
 Nielsen, C., Provst, Sognepræst for Kallehave.
 Nielsen, F. Th., Overlærer i Nykjøbing, Adjunct paa Hlfsh.
 1849—51.
 Nielsen, Th., Kjøbmand i Nestved.
 Nielsen, T., Kroeier og Gjestgiver i Skjærbek.

- O**lrik, H. L., Cand. jur., Assistent ved Kbhavns Politicontoir,
 dim. 1856.
 Olrik, P. O. R., Lieutenant i Krigsreserven, udg. 1852.
 Ovesen, H. E., Stud. jur., dim. 1863.
 Oxholm, O. o'Neil, Kammerherre og Oberst, Godseier til
 Rosenfeldt, udg. 1822.

- P**aludan-Müller, J., Provst, Sognepræst for Marvede.
 Perret-Gentil, F. V. H., udg. 1864.
 Petersen, B. B., Gaardmand i Ladby, Sogneforstander.

Petersen, F. J. K., Justitsraad, Herredsfoged i Fyen, dim. 1827.
 Petersen, P. B. C., Cand. jur., Assistent i Kongens Fogeds
 Contoir, dim. 1854.

Petræus, M. V., Cancelliraad, By- og Herredsfoged i Nestved.
 Plenge, V. P., Forpagter paa Hardenberg, udg. 1834.

Posselt, H., Provst, Sognepræst for Østoft, dim. 1824.

Post, P. F., Cand. jur., Hofjægermester, Godscier til Broxøe,
 udg. 1820.

Qwist, C., Forpagter paa Skaderedegaard.

Qwist, J. M., Justitsraad, Udskrivningschef i Aalborg.

Raffenberg, M. K., Etatsraad, Committeret i Finantsmini-
 steriet, dim. 1822.

Ravnkilde, C. C., Cand. jur., Fuldmægtig paa Byfogedcontoiret
 i Saxkjøbing, dim. 1854.

Rasmussen, J., Gaardmand i Naaby.

Reiersen, C., Etatsraad, dim. 1810.

Reiersen, P. Th., Justitsraad, Contoirchef under Skoledirectio-
 nen, dim. 1810.

Reinau, C. A., pers. Capellan for Aagerup, dim. 1853.

Richardt, Chr., Cand. theol.

Rink, J., Discipel paa Apotheket i Nestved, udg. 1863.

Rode, L. F. J., Stud. med., udg. 1857.

Roos, J. C., Sognepræst for Lidemark, dim. 1822.

Rosenkrantz, G. E. G. F., Kammerherre, Baron, Amtmand i
 Thisted Amt, dim. 1822.

Rosenørn, E. E., Kammerherre, Directeur for Landbohøjskolen,
 dim. 1830.

Rosenørn, P. E., Cand. phil., dim. 1832, Inspecteur paa Hlfsh.
 1841—55.

Rossing, C. V., Kjøbmand i Nestved.

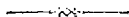
Rüppell, C. P. C., Avlsforvalter paa Lindersvold, udg. 1852.

Saurbrey, C. L., Avlsforvalter paa Fedgaard, udg. 1838.

Seavenius, P. B., Stud. jur., dim. 1864.

- Schaarup, N. G. M., Postfuldmægtig, Reservelieutenant under Krigen, udg. 1857.
- Schaack, F. R. J., Capitain, Postmester i Nestved.
- Schade, R. C. J., Sognepræst for Nebbelunde, dim. 1826.
- Scheel, J. G., Godsforvalter paa Meerløsegaard, udg. 1834.
- Schmidt, Th. P., Skolelærer i Ladby.
- Schwartzkopf, C. F., Justitsraad, Departementssecretair i Cultusministeriet.
- Sehested, H., Stud. jur., dim. 1860.
- Siek, O. D., Læge i Veile, dim. 1826.
- Sinding, S. G., Stud. jur., dim. 1862.
- Sommer, C., Malermester i Nestved.
- Stockfleth, W. W., Kammerherre, til 1864 Amtmand i Haderslev Amt, dim. 1822.
- Strøm, R. N., Stud. jur., under Krigen Fuldmægtig ved Intendanturen, dim. 1860.
- T**estman, P. O., Capitain, til 1864 Postmester i Lütjenburg, udg. 1826.
- Thomsen, H. F. V., Stud. jur., Lieutenant i Krigsreserven, dim. 1861.
- Thorsøe, G. A., Cand. mag., udg. 1859.
- Tillisch, F. F., Geheimeconferentsraad, Directeur for det Classenske Fideicommiss, Indenrigsminister, dim. 1820.
- Tillisch, P. C., Sognepræst for Herlufsholm, Adjunct paa Hlfsh. 1831—32.
- Tillisch, G. F., Cand. jur., Assistent i Indenrigsministeriet, udg. 1851.
- Toepfer, J. G. Th., Cand. philol., Adjunct i Viborg, dim. 1850.
- Trap, J. P., Geheime-Etatsraad, Cabinetssecretair hos H. M. Kongen.
- Tregder, P. H., Professor, Dr. phil., Rector i Sorø.
- Trepka, H. F., Ritmester ved 4. Dragonregiment i Nestved.
- Treschow, O. G., Cand. phil., til 1864 Overlærer ved Garnisonsskolen i Slesvig, dim. 1844.
- Tryde, A. E. C., Cand. theol., dim. 1858.

- W**egener, J. H., Kammerherre, Amtmand paa Bornholm, dim. 1825.
- W**eldingh, V. A., Stud. med., dim. 1864.
- W**engel, J. J., Cand. pharm., Provisor paa Apotheket i Ringsted, udg. 1832.
- W**engel, P. E., Cand. phil., Oeconom og Forpagter paa Hlfsh., dim. 1833.
- W**engel, H. S., udg. 1863.
- W**ilhjelm, M. J. A., Læge i Maribo, udg. 1840.
- W**ilhjelm, H. Th. K., Proprietair til Pandebjerggaard, udg. 1840.
- W**ind, A., Skovrider paa Herlufsholm.
- W**ind, O. C. H. B., Forstecandidat, udg. 1856.
- W**inther, L. F., Stud. jur., dim. 1861.
- W**ismann, P. E., Avlsforvalter paa Herlufsholm.
- W**ulff, A. F., Kjøbmand i Nestved.
- Z**ahle, J. C. J., Provst, Sognepræst for Stillinge, dim. 1814.
Adjunct paa Hlfsh. 1818(19)—31.
- Z**ahle, F. C. C. F., Cand. jur., Sagførerfuldmægtig, dim. 1859.
- Z**ahle, P. C., Cand. theol., Assistent i Indenrigsministeriet, dim. 1844.
- Z**inek, O. C., Cand. phil., kongelig Skuespiller, udg. 1840.
- Z**offmann, A., Cand. pharm., Kjøbmand i Nestved.

Efterretninger

om

Herlufsholms lærde Skole og Opdragelsesanstalt

fra Juli 1864 til Juni 1865,

meddeelte af

Chr. Listov.

Examina.

Afgangsexamen i 1864. De skriftlige Arbejder udførtes, som forordnet, den 8de, 9de og 10de Juni efter de af Ministeriet udsendte Opgaver. Den mundtlige Deel afholdtes fra 13de til 19de Juli; i Bedømmelsen deeltogs med Skolens Lærere Underviisningsinspecteuren, Conferentsraad Dr. Madvig i dansk Udarbeidelse, skriftlig Latin, Græsk og Fransk, og efter Indbydelse Cand. polyt. Godseier J. de Neergaard i Mathematik og Naturlære, Provst J. Paludan-Müller i Historie og Religion, Pastor C. Lorenzen i Latin, Pastor C. J. Brandt i Geographi, Pastor P. Balle i Tydsk. Ingen af Dimittenderne ønskede sig denne Gang overhørt i Hebraisk.

Til Iste Deel indstillede sig 11 Disciple af VI Classe, som alle opflyttedes i VII.

Til 2den Deel af Prøven stillede sig 10 Disciple, som havde tilbragt to Aar i øverste Classe; 5 erholdt første Charakter, 5 anden. Deres Navne og Fagcharakterer sees af omstaaende Liste.

Afgangsexamens 1ste Deel 1862.

2den Deel 1864.

De Dimitteredes Navne.	Tydk.	Fransk.	Geographi.	Naturhist.	Dansk Udarb.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Græsk.	Religion.	Historie.	Arithmetik.	Geom. Disc.	Naturlære.	Hoved- charakter.	Hebraisk.
Carl Conrad Jacob Boethe Dumreicher	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Mg.	Første Char.	—
Vilh. Fred. Sophus Magn. Bjørnsen Hennings	G.	G.	Ug.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	G.	G.	Første Char.	—
Peder Brønnum Scavenius .	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	G.	Ug.	Første Char.	—
Carl Christian Gjøe Baastrup .	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	Tg.	G.	G.	Ug.	Ug.	Mg.	Anden Char.	—
Herm. Balthasar Theod. Münter Peter Adolph Rostgaard Bruun Gad	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Første Char.	—
Hans Albert Hansen	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Første Char.	—
Vilhelm August Weldingh . .	G.	G.	Mg.	G.	G.	Mg.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Anden Char.	—
Nicolai Charles Bartholdy . .	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	Tg.	G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Tg.	G.	Anden Char.	—
Frederik Vilhelm Bentzien .	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mg.	G.	G.	G.	Tg.	Tg.	Anden Char.	—

Til de skriftlige Arbejder modtog Skolen følgende Opgaver.

Afgangsexamens 1ste Deel.

Tydsk Stil.

Theodorich, Østgothernes berømte Konge, forenede i sit Ydre og sit Legeme de Fortrin, paa hvilke det dannede Menneske sætter Priis, med den overordentlige Styrke, som Barbaren beundrer. Medens hans Person var omgivet med næsten orientalsk Pragt, bevarede han dog i mange Henseender de germaniske Sæders Jevnhed ¹⁾. Dyd og udmærket Daadkraft ²⁾ ydede ³⁾ han sin Aerkjendelse, hvor han fandt dem. Saaledes belønnede han dem, der havde beviist den ulykkelige Odoaker urokkelig Troskab, og aldrig følte han sig selv mere ophøiet, end naar han i Rom vandrede imellem den gamle Romerstorheds ⁴⁾ Mindesmærker. Da han i hans Regjerings syvende Aar nærmede sig Staden, drog Raad og Folk ham høitidelig imøde og kaldte ham en anden Trajan. Han talte offentlig med Værdighed til dem, og tillod, at de Tilsagn ⁵⁾, som han havde gjort dem, bleve indgravede i en Kobbertavle; men snart undrog han sig den offentlige Beundring for at betragte Oldtidens Værker. Intet af dem tiltrak hans Sjel saameget som Trajans Søile. Han fattede den faste Beslutning at opbyde Alt for at opbevare de følgende Tidsaldre disse kostbare Levninger ⁶⁾.

¹⁾ Einfalt. ²⁾ Thatkraft. ³⁾ gewähren. ⁴⁾ Römergrösse.
⁵⁾ Verheissung. ⁶⁾ Ueberrest.

Afgangsexamens 2den Deel.

Udarbeidelse i Modersmaalet.

Hollkenderne skildrede som Handelsfolk tidligere og nu.

Latinsk Stil.

Xenophons græske Historie — thi saaledes oversætte vi Nav-

net Hellenika ¹⁾ — indeholder i syv Bøger Grækernes Foretagender og Hændelser ²⁾ fra Aar 410 før Christus, ved hvilket Thucydid hører op, indtil Slaget ved Mantinea, som indtraf Aar 362. Dette Værk, som de fleste andre, for ikke at sige alle, skrev Xenophon ikke i Athen, men i Peloponnes; thi der levede han mange Aar under Lacedæmoniernes Beskyttelse landflygtig fra Athen, hvad enten han dømtes til denne Landflygtighed ³⁾ strax efter Cyrus den Yngres Tog, hvori han deeltog, eller først senere, da han havde sluttet sig til den lacedæmoniske Konge Agesilaus og havde ledsaget ham paa Tilbagemarschen ⁴⁾ fra Asien til Grækenland; thi herom ere de Lærde uenige. Det er altsaa ikke forunderligt, at Xenophon i de senere Bøger af Værket fortæller Lacedæmoniernes og overhovedet Peloponnesiernes Planer og Foretagender udførligere ⁵⁾ og tydeligere end de andre Grækere; thi hine kjendte han bedst. Men hans Sind synes ogsaa at have heldet til Lacedæmoniernes Side, og især viser det sig paa mange Steder, af hvor stor Beundring for Agesilaus han har været betagen og hvor gjerne han ophøier hans Roes. Derimod har han været noget ugunstig stemt ⁶⁾ imod Thebanerne, der havde svækket Spartas Magt, og Epaminondas, der havde fordunklet Agesilaus's Ære. Dette sees iblandt Andet let deraf, at han der, hvor han fortæller Slaget ved Leuktra og Thebanernes første Tog til Peloponnes, ikke engang nævner Epaminondas. I Fortællingen af Slaget ved Mantinea kan han dog ikke forbigaae den store Mands Navn og her tilstaaer han og udvikler, at han baade havde ledet ⁷⁾ Krigen meget klogt og meget kyndigen opstillet Slagordenen og kæmpet meget tappert. I dette Slag faldt Xenophons Søn Gryllus, idet han fægtede tappert i det atheniensiske Rytteri, og de gamle Skribenter omtale, med hvor stor Sjælsstyrke Xenophon modtog Budskabet herom. Nogle have berettet, at Epaminondas faldt for Gryllus's Haand.

¹⁾ Neutr. pl. ²⁾ eventus. ³⁾ damnari exilio. ⁴⁾ gives ved redeo eller revertor. ⁵⁾ plene. ⁶⁾ subiniquus. ⁷⁾ administro.

Anm. Tallene skrives heelt ud som Ord, ikke med Taltegn.

Øversættelse fra Latin.

Titus, Vespasiani filius, in aula Claudii et Neronis cum Britannico, Claudii filio, educatus est ac paribus disciplinis et apud eosdem magistros institutus. In puero statim corporis animique dotes exsplenduerunt, magisque ac magis deinceps per ætatis gradus. Quum militarem ætatem attigisset, tribunus militum in Germania et in Britannia meruit, summa industriæ nec minore modestiæ fama. Deinde ex quæstura legioni præpositus in exercitu patris, qui bellum contra Judæos gerebat, egregia bellicæ virtutis documenta edidit. Sed patre imperium adeptus, quum in potestatis societatem adscitus videretur et multa patris nomine ipse administrare putaretur, celeritate et severitate poenæ, qua quosdam suspectos sibi oppressit, plurimum invidiæ contraxerat et in luxuriæ etiam suspicionem venerat, quod ad mediam noctem commissationes ¹⁾ cum profusissimo quoque familiarium extendere dicebatur. Sed hæc aliaque, quæ ei objiciebantur, quum ipse imperium suscepisset, ita aut falso credita esse ostendit aut in melius mutavit, ut non ob lenitatem magis clementianque quam ob curam rei publicæ sollicitudinemque omnium saluti prospiciendi diligeretur. Itaque inter rara exempla principum, qui post imperium susceptum meliores ea fama expectationeque reperti sunt, quam successores destinati habuerant, præcipuo loco ponendus est. In omni eius laude nihil præstantius est, quam quod Domitiani fratris vitia pravamque naturam tam patienter tulit. Nam eum insidiari sibi non desinentem, sed pæne ex professo ²⁾ sollicitantem exercitus et meditantem fugam, neque occidere neque seponere ³⁾ ac ne in minore quidem honore habere sustinuit, sed, ut a primo imperii die, consortem successoremque imperii testari ⁴⁾ perseveravit, nonnumquam secreto precibus et lacrimis orans, ut tandem mutuo erga se animo vellet esse.

¹⁾ Drikkelag. ²⁾ aabenlyst. ³⁾ forvise (til et afsides Sted, som den Forviste ikke maa forlade). ⁴⁾ her: erklære for.

Arithmetik.

A har udlaant den første Januar 1848 24000 Rd. og faaer

Laanet med Renter og Renters Rente tilbagebetalt den første Januar 1864 med 97520 Rd.

B har udlaant den første Januar 1848 $\frac{2}{3}$ af sin daværende Formue, og den første Januar 1856 et Beløb saa stort som $\frac{1}{3}$ af samme Formue; begge Laanene med Renter og Renters Rente tilbagebetales den første Januar 1864 med det tredobbelte af hvad hans Formue udgjorde i 1848. Hvor mange pro Cento pro Anno har A, hvormange B faaet?

Geometri.

En Cirkelsektor med Radius r og Centrivinkel α er givet. Man skal

- 1) finde Radius i den Cirkel, som kan indskrives i Sektoren, det vil sige den, som berører alle Sektorens begrænsende Linier,
- 2) finde Forholdet imellem denne Cirkels og Sektorens Areal,
- 3) bestemme Sektorens Centrivinkel saaledes, at den indskrevne Cirkels Areal forholder sig til Sektorens Areal som Vinklen β til Centrivinklen α ,
- 4) angive, inden hvilke Grændser Vinklen β maa ligge, og
- 5) søge α for følgende Værdier af β :
 a) $\beta = 10^\circ$, b) $\beta = 40^\circ$, c) $\beta = 90^\circ$, d) $\beta = 120^\circ$.

Aarsprøven 1864 afholdtes i Overeensstemmelse med det Schema, som er aftrykt i Indbydelsesskriftet for ifjor. Efter endt Censur opflyttedes fra 6te Classe 11 af 16 Disciple (5 havde ikke stillet sig til Afgangsprøven), fra 5te Classe 12 af 15, fra 4de 8 af 13, fra 3die 13 af 16 (een var udmeldt i Juni), fra 2den alle 11, fra 1ste Cl. 10 af 12 Disciple.

I Februar Maaned blev **Halvaarsprøven** afholdt. Dens skriftlige Deel (den 17de, 18de og 20de) bestod af Stile og Udarbeidelser i samme Fag som de foregaaende Aar,

kun at den tydske Stil bortfaldt i VI og V Classe; **mundtlig** (den 22de til 25de) overhøretes VIIA i Græsk, Historie og Naturlære, VIIB i Latin, Græsk og Historie, VI Classe i Græsk, Fransk og Naturhistorie, V i Græsk og Geographi, IV i Græsk og Naturhistorie, III i Latin, Religion og Bibelhistorie, II i Fransk og Geographi, I i Dansk, Tydsk og Historie.

Lærerpersonalet.

I October f. A. modtog den constituerede Lærer Cand. philol. Heise Beskikkelse som Adjunct her ved Skolen.

I Maanederne September og October var Overlærer, Inspecteur Leth fritagen for endeel af sine Functioner for at kunne vinde nogen sammenhængende Arbejdstid til at afslutte sin Herlufsholms Historie. Af hans 12 ugentlige Underviisningstimer besørgedes de 4 ved Cand. theol. M. Hestbech, 4 ved Skolens Lærerpersonale, der tillige overtog forskjellige af Inspecteurforretningerne. Under Hr. Leths Permission paa Grund af Sygdom ere alle hans Underviisningstimer for Juni og Juli overdragne til Cand. jur. C. Kjer.

Ved Nytaar erholdt Cand. theol., Lieutenant i Krigsreserven, C. Nielsen fast Ansættelse som Adjunct her ved Skolen og overtog paany sine Classetimer og ovrigte Forretninger, som i forrige Aar havde været besørgede af Cand. theol. J. Schousboe.

Disciplene.

Efter den offentlige Prøve i 1864 afgik ved Dimission til Universitetet: C. C. J. B. Dumreicher, V. F. S. M. B. Hennings, P. B. Scavenius, C. C. G. Baastrup, H. B. Th. Münter, P. A. R. B. Gad, H. A. Hansen, V. A. Weldingh, N. C. Bartholdy, F. V. Bentzien.

Fremdeles udgik i Juni og Juli 1864:

V. O. R. Nielsen (opgav Studeringerne), C. C. Seemann (ligeledes), G. S. Wolff (til en Skole i Kbhavn), Brødrene H. og M. Brøndsted (til Kbhavn, hvor deres Forældre havde taget Bolig), F. V. H. Perret-Gentil (opgav Studeringerne), F. W. Engholm (ligel.)

Ved Begyndelsen af Skoleaaret 1864—65 havde Herlufsholm sit fulde Elevantal 105 og desuden 5 skole-søgende Disciple (een, Søn af Stiftelsens Godsførvalter, i sine Forældres Huus, een i Huset hos Overlærer Dahl, tre hos Overl. Neergaard). I September udmeldtes C. F. V. Frost og G. F. Gottlieb, i December A. Holst, som alle forlode Studeringerne. Den 8de Marts mistede vi en elskværdig lille Discipel, Christian Sophus Theodor Faaborg, Søn af den i Krigen faldne Oberst Faaborg, sin Moders eneste Barn. Under et Besøg i Fastelavnsferien hos sin Moder i Nestved blev han heftig angreben af den ondartede Halssyge, som 12 Dage efter endte hans Liv. Endnu en vakker Discipel har Døden berøvet os iaar, den tolvaarige Mogens Theodor Schrøder Evers, Broder til Frederik Evers i 5te Classe og Andreas i 3die. Den lille Dreng havde siden Slutningen af Januar været

syg og lidende, først af Diphtheritis, siden af Gigtfeber, hvormed tilsidst forenede sig en Brystbetændelse; han døde den 16de Mai.

I de fire ledige Pladser paa Opdragelsesanstalten indtraadte efterhaanden de skolesøgende Pensionairer A. Dahl, A. Schlichtkrull, K. Gulstad og V. Rosen.

Skolen tæller for nærværende Tid, i Juni, 105 Disciple (deraf 1 skolesøgende), som her opføres efter den Plads, de indtage i Classerne ifølge Sammentællingen for Mai Maaned, VII og VI Classe efter Udfaldet af Halvaarsprøven. De ifjor optagne ere betegnede med *; Faderens Stand er anført i Parenthes.

Dimittenderne.

1. Simon P. Rasmussen (Provst R., Steenstrup i Fyen).
2. Jens H. Aagaard (afd. Pastor A. i Skive).
3. J. J. Frederik Meyer (Cancelliraad M., Amtsforvalter i Maribo).
4. Christian V. Rasmussen (afd. Skolelærer R. i Lidemark).
5. Joseph P. Errboe (Skibscapitain E. paa Ærø; Pleiefader: Consul Petersen i Ærøeskjoving).
6. Peter C. Feddersen (afd. Kammerherre F., Petersgaard).
7. Ferdinand F. C. Bauditz (Oberst B., R. og Dbmd.)
8. F. Vilhelm Bagger (Pastor B. til Brahetrolleborg i Fyen).
9. Jørgen C. Melchior (Skolebestyrer M. i Kbhavn).
10. William B. Petersen (afd. Proprietair P. til Laagegaard i Jylland).

VII Classe B.

1. J. Sophus A. Bagger (Proprietair B. til Friheden).
2. H. C. Wolfgang Hertel (Pastor H. i Haarsløv).
3. Frederik O. N. Bülow (Godsforvalter B., Einsidelsborg i Fyen).
4. Christian J. G. Smith (Pastor S., Egense i Fyen).
5. Thorvald J. Møller (afd. Grosserer M. i Kbhavn).
6. G. Jørgen H. C. Rosenkrantz (Kammerherre, Baron R., Amtmand i Thisted, R. og Dbmd.)
7. Christian B. Scheel (Kammerherre, Greve S., R. og Dbmd., Kbhavn).
8. O. Emmerik V. Brasen (Provst B. i Skjelskør, R. af Db.)
9. Christian J. P. Stricker (Major S., Commd. for 7de Inf.-Bataillon, R. og Dbmd.)
10. J. Bailli Knudtzon (afd. Grosserer K. i Kbhavn).
11. Oscar A. E. Hansen (Colonibestyrer H., Omenak i Grønland).

VI Classe.

1. Johannes J. A. Birch (Slagtermester B. i Kallundborg).
2. Carl H. J. Permin (Godsforvalter P., Bregentved).
3. M. Theodor N. Hertel, Broder til Nr. 2 i VIIB.
4. Gustav H. V. Feddersen, Broder til Nr. 6 i VIIA.
5. C. A. Ulysses Lüttichau (afd. Kammerherre, Hofjægermester v. L. til Stamhuset Thiele).
6. Cato S. Hanssen (afd. Raadmand H. i Sønderborg).
7. Axel N. J. Huus (Pastor H. i Kjøl).
8. Otto J. B. Scavenius (afd. Hofjægermester S. til Basnæs).
9. Henry C. Gad (Justitsraad G., Byfoged i Sæby, Rdr.)

10. Carl V. Kraft (afd. Procurator K. i Kbhavn).
11. Hans Steenbuch (Læge S., Holsteinborg).
12. Johannes V. R. Wissing (Pastor W., Dronninglund i Jylland).
13. Carl C. F. F. Kuhlman (Districtslæge K. i Skanderborg).
14. Matthias Andersen (Pastor A. i Nordrup).
15. J. Frederik Lagoni (Agent L. i Faaborg).
16. Holger F. M. Nagel (Kjøbmand N. i Skjelskør).

V Classe.

1. G. William O. R. van Brakle (Præsidentskabssecretair van B. paa St. Thomas).
2. Frederik L. S. Evers (Godsforvalter E. paa Wedellsborg i Fyen).
3. J. Axel V. Ipsen (Apotheker I. i Holbek).
4. Johannes Bloch (Provst Lic. th. B. i Kjerteminde).
- *5. Thomas C. Graae (Pastor G., til 1864 Sognepr. for den danske Menighed i Flensborg, R. af D.)
6. Einar Sehested (Hofjægermester S. til Stamhuset Broholm i Fyen, R. af Db.)
7. C. Christian S. Henriksen (Kasserer H. ved Kjøbenhavns Gasværk).
- [8. O. Frederik R. Kjer (Cancelliraad K., Godsforvalter paa Herlufsholm) i sine Forældres Huus].
9. Ferdinand L. Giellerup (afd. Pastor G. til Landet og Ryde paa Laaland).

IV Classe.

- *1. Jens H. Bruun (afd. Møllecier B.; Pleiefader: Boghandler Willerup i Vordingborg).

2. Joachim M. Permin, Broder til Nr. 2 i VI Cl.
3. J. P. Georg Johansen (afd. Pastor J. til Tisted og Binderup i Jylland).
4. Alfred H. Andersen (Forvalter A. paa Broxøe).
- *5. J. Charles E. A. Haste (Proprietair og Grosserer H. i Helsingør).
6. Knud Sehested, Broder til Nr. 6 i V Cl.
- *7. Valdemar Holst (Kammerraad H., Toldforvalter i Bandholm).
8. P. Frederik Bayer (Apotheker B. i Kallundborg).
9. Axel F. J. Prætorius (Kjøbmand P. paa St. Thomas).
10. Mogens C. Juel-Wind-Frijs (Kammerherre, Greve J-W-F. til Grevskaftet Frijsenborg, C. af Db.)
11. Laurits P. V. Engelbreth (Forpagter E., Nørregaard paa Laaland).
12. Johannes P. Staun (Propr. S., Englerup Mølle).
13. Otto J. Bagger, Broder til Nr. 1 i VII B.
- *14. A. T. Valdemar Andersen, Broder til Nr. 14 i VI Classe.
15. C. Frederik M. Mohr (Procurator M. i Kallundbg.)
16. Cai D. H. Brandt (afd. Pastor B. til Børglum i Jylland).
17. Andreas J. S. Evers, Broder til Nr. 2 i V Cl.
18. Frederik V. Post (Hofjægermester P. til Broxøe, R. af Db.)

III Classe.

- *1. Hans A. Nielsen (Kroeier og Gjæstgiver N., Skjærbek i Tørningleen).
2. Peter F. Buchwald (Jægermester B. til Øbjerggaard).

3. H. M. Albert Ræder (afd. Oberst R. i Infanteriet).
4. F. Rudolph Warming (Coffardicapitain W. i Helsingør).
5. Frants Halberg (Cancelliraad H., til 1864 Herredsfoged i Frøs og Kalvslund Herreder i Slesvig).
- *6. H. Henry Holm (Etatsraad H. i Kbhavn, R. af D.)
7. Flemming F. C. S. Holck-Winterfeldt (Kammerherre Greve H.-W. til Rosendal).
8. Valdemar Christensen (Pastor C. i Svallerup).
9. Albert S. C. Mylius (Kammerherre M. til Stamhuset Rønningesøgaard i Fyen).
- *10. Rolf A. Wøldike (Kammerjunker W., Medlem af Overjustitscommissionen, R. og Dbmd.)
- *11. H. Hendrik V. Dahl (Physicus D. i Aabenraa).
12. Carl A. Borries (Forpagter B. paa Soholm).
13. Frederik G. R. Steenstrup (Pastor S. i Bødstrup paa Langeland).
14. Carl V. Prætorius, Broder til Nr. 9 i IV Cl.
- *15. A. Vilhelm Krogh (Kammerjunker v. K., kongl. Skovrider i Iste kronborgske District).
16. Frederik C. S. Stensler (afd. Forpagter S. paa Gisselfeldt).
17. Einar W. V. J. E. Mylius, Broder til Nr. 9.
18. Vilhelm A. C. Kranold (Etatsraad K., Chef for det kongl. Theater og Capel, R. og Dbm.)

III Classe.

1. Albert L. Nielsen (Pastor N. i Glumsø).
2. Otto G. R. Steenstrup, Broder til Nr. 13 i III Cl.
3. Th. J. Paul F. Plum (Pastor P. i Taarnby).
- *4. Carl Albert Weihe (Læge W. i Kallundborg).

- *5. C. Sophus Andersen, Broder til Nr. 14 i VI og Nr. 14 i IV Cl.
- *6. Francisco d'Y. Langgaard (Dr. med. L. i Brasilien, R. af Db.)
- *7. Frederik E. Kretz (afd. Architect K., Tegne- og Skrivelærer ved Herlufsholms Skole).
- 8. P. Christian F. Petræus (Cancelliraad P., By- og Herredsfoged i Nestved).
- 9. F. Theodor Mørck (Grosserer M. i Kjøbenhavn).
- *10. Carl F. C. Petersen (Overauditeur P., Overrets-assessor i Kbhavn, R. af Db.)
- *11. P. Christian Müller (Proprietair M. til Flensborggaard).
- 12. Knud T. Post, Broder til Nr. 18 i IV Cl.
- 13. Ludvig C. B.-S. Kabell (Pastor K. i Nestelso).
- 14. J. Christian Hedemann (Overlæge ved Dragonregimentet i Nestved, R. af Db. og St. Olafs Orden).
- 15. Harald H. Keutsch (afd. Oberstltn. K., Stads-hauptmand og Brandmajor paa St. Croix).
- 16. Helenio Th. F. R. Ryberg (afd. Toldassistent R. i Rathmannsdorf i Slesvig).

I Classe.

- *1. Kay O. A. Gulstad (Major i Cavalleriet G., R. af Db.)
- *2. Adolph S. Schlichtkrull (Grosserer S. i Kbhavn).
- 3. Holger J. Westergaard (Overkrigscommissair W., Fuldmægtig i Krigsministeriet, R. af Db.)
- *4. Aage Dahl, Broder til Nr. II i III Cl.
- *5. Ludvig C. Müller (afd. Universitetspedel M. i Kbhavn).

- *6. Vilhelm C. W. Rosen (afd. Major af Generalstaben v. R., Souschef ved Overcommandoen).
7. Joost J. Schneider (afd. Proprietair S. til Sophiendal; Stiffader: Landskabsmaler Richardt).
-

Det aarlige Contingent for en Discipel paa Herlufsholm er 240 Rdl. som Vederlag for Underviisning, Bolig, Kost, Vask, Belysning og Brændsel, i Sygdomstilfælde Lægehjælp og Medicin.

Nye Disciple optages ikke i Skoleaarets Løb. Anmeldelser om Aspiranter til de Pladser, der blive ledige ved Slutningen af Skoleaaret, indsendes til Stiftelsens Forstander, Hs. Excell. Geheimeraad Hall inden Udgangen af Mai Maaned; foruden Drengens fulde Navn og Fødselsdatum maa deri opgives, hvad han har læst og hvilken Classe han forberedes til.

Concurrenceprøven er for de iaar indmeldte Aspiranter berammet til førstkommende 1. og 3. Juli.

Opdragelsesanstalten.

Ved Nytaar tiltraadte Adjunct Nielsen igjen sin Post som Viceinspecteur ved Opdragelsesanstalten. Da Overlærer Leth for sin Helbreds Skyld har erholdt Permission i de sidste Maaneder af Skoleaaret, har Overl. Kielsen overtaget Regnskabsvæsenet som Udlægger for de høiere Classer, Adj. Nielsen Sygepleien og tillige

nogle andre Inspecteurforretninger, hvorimod endeel af Viceinspecteurs Functioner besørges af Cand. Kjer.

Af Hensyn til de enkelte Tilfælde af diphtheritisk Halsbetændelse, som havde viist sig paa Herlufsholm i de sidste Vintermaaneder, tillod Forstanderen, at Paaskeferien maatte forlænges, forat alle Disciplene kunde reise bort og Skolens Localer staae udluftede i nogen Tid. Ferien varede derfor iaar fra 8de April til den 22de i samme Maaned.

Spørgsmaalet om Disciplenes Deeltagelse i den offentlige Gudsdyrkelse har for flere Aar tilbage været omhyggelig drøftet paa de lærde Skolers Omraade. Af Lindes Meddelelser om Skolevæsenet for Aarene 1849—56 S. 225 ff. vil det sees, at Cultusministeriet i 1851 indhentede Erklæringer om denne Sag fra de lærde Skolers Rectorer (med Undtagelse af Sorø), og i 1856 (sst. S. 229) blev det tilkjendegivet Rectorerne, at da de indkomne Erklæringer havde viist, at dette Anliggende ikke betragtedes paa een og samme Maade ved de forskjellige Skoler, vilde Ministeriet indrømme Skolerne Frihed til heri fremdeles at følge den paa hvert Sted bestaaende Skik og Orden, enten nu Skolen under sit Tilsyn vilde føre sine Disciple til Kirke eller indskrænke sig til at opfordre dem til at søge Guds Huus og maaskee ved en særlig Henvendelse til Forældre og Værger lægge dem Sagen paa Sinde. Sorø Skole var ikke adspurgt (saalidt som Herlufsholm), rimeligviis fordi Sagen stiller sig heel anderledes ved en Opdragelsesanstalt end ved en Skole, hvis Disciple tilhøre hver sit særegne Hjem. Med Hensyn til Herlufsholm havde jeg i dette Foraar An-

ledning til at tage Spørgsmaalet paany under Overveielse og indsendte under 22de Marts følgende Betænkning desangaaende til Hs. Exc. Forstanderen.

„I Anledning af Deres Excellences Skrivelse til mig af 7de ds., hvori der efter Anmodning af Cultusministeriet begjæres Oplysning om, hvorledes Disciplenes Kirkegang er ordnet paa Herlufsholm og hvorledes Forholdet her opfattes, skal jeg have den Ære at fremsætte Følgende.

I Geheimeraad Stemanns Bestyrelsestid var det forordnet, at samtlige Disciple paa Herlufsholm hver Søn- og Helligdag skulde overvære Gudstjenesten i Kirken. Da denne Bestemmelse neppe var heldig i og for sig, og den især havde viist sig uhensigtsmæssig efterat Discipeltallet var blevet betydelig forøget, fastsatte afd. Grev Knuth i September 1851 efter Indstilling af Skolens daværende Rector, at for Fremtiden de confirmerede Disciple kun hver anden Søndag, de uconfirmerede hver 4de Søndag, og da ikke paa samme Dag som de confirmerede, skulde være tilstede i Kirken, ledsagede af den inspectionshavende Lærer; paa de kirkelige Festedage skulde det være Pligt for alle her tilstedeværende Disciple at deeltage i Gudstjenesten, med mindre to Helligdage fulgte umiddelbart paa hinanden, da Forpligtelsen i saa Fald kun galdt den ene af disse Dage.

Paa denne Maade har Forholdet været ordnet her i nu snart 14 Aar. Skolens Confirmander gaae i Kirke sammen med de Confirmerede; Langfredag, Iste Paaskedag, Almindelig Bededag, Christi Himmelfartsdag, Iste Pindsedag, ligesom ogsaa Confirmationssøndagen, deeltage alle Disciple i Gudstjenesten, forsaavidt de ere her tilstede (i Juleferien ere i Reglen alle bortreiste). Der har hidtil i Lærerkredsen ikke været ytret noget Ønske om Forandring i denne Henseende, men foranlediget ved Ds. Excellences Skrivelse forelagde jeg for nogle Dage siden Sagen til Drøftelse paa et Møde med Skolens Overlærere og Adjuncter. Her udtalte enkelte af Lærerne sig for, at Skolen skulde lade sig

nøie med at forestille sine Disciple Betydningen af at deltagere i det kirkelige Liv og søge ved Opfordringer, navnlig fra Religionslærernes Side, at drage dem til Guds Huus, men ikke hindre Friheden i dette Punkt ved Tvang eller Lovbud; det langt overveiende Fleertal af Lærerne var derimod med mig enig i, at saameget man end kunde ønske at lade Retten til at bestemme sig frit og selvstændigt være ubeskaaren i aandelige Forhold, turde man dog ikke blive staaende herved ligeoverfor de ubefæstede og endnu umodne unge Sjæle. Opdragelsesanstalten har den Pligt, ligesaavel som Familielivet, at sørge for at skaffe de gode Vaner Indpas i den Alder, hvor der endnu ikke føles særlig Trang til paa egen Haand at søge de religiøse Paavirkninger, de christelige Indtryk. Men medens i Hjemmet Forældrenes Exempel eller blot en Opfordring fra deres Side kan være tilstrækkelig, fordi Pieteten giver ethvert Ord af dem i Retning af det Religiøse en særegen Støtte og Vægt, maa Opdragelsesanstalten finde sig i at lade Pligtforholdet træde istedenfor Pieteten, idet den erkjender, at selv en kjærlig og afholdt, begavet og aandelig myndig Lærer altid vil savne Noget af den Magt over Barnehjertet, som naturligt tilhører Faderen ligeoverfor hans Søn. Pluraliteten af Skolens Lærere var derfor af samme Formening som jeg, at Opdragelsesanstalten paa ingen Maade turde paatage sig det Ansvar, der vilde være forbundet med at overlade Deeltagelsen i Kirkelivet som en frivillig Sag til Disciplene; i den nuværende Ordning af Kirkegangen burde efter vor Anskuelse ingen Forandring foretages.“

Disciplenes Fugleskydning fandt Sted ifjor den 29de August. Af Vinterfester er i dette Skoleaar kun afholdt een, Bal den 15de Januar i Anledning af Herluf Trolles Fødselsdag. Den 13de Mai gjorde vi Fodtour til Kalbyriis, den 10de Juni en smuk og interessant Kjøretour

over Faxe, hvor Kalkgruberne besaaes, til Vemmetofte Strand og Kloster, hvor vi bleve modtagne med den hjerteligste Velvillie og Gjæstfrihed.

Underviisningen.

I 1864—65 have Fagene været saaledes fordeelte:

	Ugentlig.
Rector Latinsk Forfatterlæsning i VIIAB, skriftlig Latin i VIIA, Homer (og Myth.) i VI og V	12 Timer.
Overl. Dahl Historie i VII—III, Geographi i VI—III	23 —
Overl. Leth (Cand. Kjer, i III ogsaa Cand. Hestbech) Dansk i IV, Mathematik i IV og III, Naturlære i II og I	12 —
Overl. Kielsen Græsk i VIIAB, skriftlig Latin i VIIB, Latin i VI og V	26 —
Overl. Neergaard Hebraisk i VII A og B, Naturhistorie i VI-I, Geographi i II og I	23 —
Adj. Mossin Mathematik i VII—V, Naturlære i VII A og B	23 —
Adj. Lund Dansk i VII og VI, Fransk i VI, V og II, Historie og Religion i II og I	24 —
Adj. Hoff Svensk i VIIB, Tydsk i VI—II, Dansk i V, Græsk i IV	23 —
Adj. Damborg Religion i VII—III, Fransk i IV og III, Dansk i III, Regning i II og I	25 —
Adj. Nielsen (i første Halvaar Cand. Schousboe) Dansk i II og I, Tydsk i I	15 —

Ugentlig.

Adj. Heise Oldnordisk i VII, græsk Prosa i VI og V, Latin i IV og III	26	Timer.
Tegnel. Bertelsen Skrivning i IV—I, Teg- ning i III—I	17	—
Krigsass. Meier Riffelskydning i VIIA og B, Gymnastik samt Svømning i alle Classer, deelte i 5 Hold	11	—
Musikl. V. Brandt Sang i alle Classer . . .	7	—

Fagenes ugentlige Timetal i de forskjellige Classer.

	VII.		VI.	V.	IV.	III.	II.	I.
	A.	B.						
Dansk	- 2	- 2	(3)	2	2	3	5	5
Svensk	- -	1	—	—	—	—	—	—
(Oldnordisk	1	- 1)	—	—	—	—	—	—
Tydsk	- -	- 3	3(2)	2	2	5	5	5
Fransk.	- -	- 3(2)	2	2	3	5	—	—
Latin	4 5	4 8	8	8	9	—	—	—
Græsk	1 5	- 5	5	5	—	—	—	—
(Hebraisk	1 2	1)	—	—	—	—	—	—
Religion og Bibelh.	1 1	1 2	2	2	2	2	2	3
Geographi	- -	- 2	1(2)	1	2	2	3	3
Historie	3 -	3 2	3	3	3	2	3	3
Mathematik	5 -	5 3	4	4	4	—	—	—
Regning	- -	- —	—	—	—	3	3	3
Naturlære	3 -	3 —	—	—	—	1	1	1
Naturhistorie	- -	- 3	2	2	2	3	2	2
Skrivning	- -	- —	—	1	2	3	4	4
Tegning	- -	- —	—	—	1	2	4	4
Sang.	- 2	- }	3	2	2	2	2	2
Gymnastik	1 1	1 }	3	2	2	2	2	2
Summa	34.	34.	36.	36.	36.	37.	37.	37.

I Sangunderviisningen deeltage alle de, der have Stemme, classeviis een Time om Ugen; Løverdage Eftermiddag Kl. 5—6 holdes Fællessang, hvorved samtlige Disciple ere tilstede.

I særskilte Timer (18 ugentlig) giver Stiftelsens Musyklærer, Hr. R. Brandt, Underviisning i Instrumentalmusik til de Disciple, der ytre Lyst og Anlæg i denne Retning.

Øvelser i Riffelskydning have været anstillede i Efteraaret og Foraaret med begge Afdelinger af øverste Classe; hver Discipel har gjort 80—90 Skud paa 50 til 200 Alens Afstand.

Oversigt

over hvad der er læst i Skoleaaret 1864—65
(med tilhørende skriftlige Øvelser).

Dansk (Svensk; Oldnordisk).

VII Cl. Den danske Literaturhistorie er gennemgaaet fra den ældste Tid indtil Holbergs Død. Udvalgte Stykker af den islandske Sagaliteratur i Oversættelse, en Række Kjæmpeviser, Brudstykker af Chr. Pedersens Skrifter og Vedels Overs. af Saxo, Psalmer af Kingo o. Fl. ere oplæste for Classen, særligt er Opmærksomheden bleven henledet paa Holbergs Betydning. Der er skrevet 14 Stile i Aarets Løb. Alle Disciple i VIIA og flere i VIIB have holdt Foredrag over historiske Æmner efter eget Valg.

Svensk (VIIB). Af Hammerichs „Læsestykker“: Grimstahamns nybygge og de fleste

andre Stykker af I Afsnit læste op og oversatte; læst op deels af Læreren, deels af Disciplene: næsten alle Stykker af Geijer, Fryxell og Tegner; desuden oplæst for Classen det Meste af Frithiofs Saga.

Underviisningen i Oldnordisk benyttedes indtil Januar Maaned af 4 Disciple af VIIA med 1 Time ugentlig. Uden Hjemmearbejde læstes cursorisk paa Classen af Ungers oldnorske Læsebog pag. 47—65 (Stykker af Egils og Nials Sagaer); større Brudstykker af Nials Saga oplæstes samtidigt efter N. M. Petersens: Islændernes Færd ude og hjemme. — Af VIIB have 3 Disciple deeltaget i den oldnordiske Underviisning, indtil Januar med 1, senere med 2 ugentlige Timer. Efter Unger er læst p. 1—22; 102—106 (Hamarsheimt). Disciplene have forberedt sig hjemme. Iversens islandske Formlære er benyttet.

VI Cl. Der er meddeelt Disciplene en Oversigt over den danske Literaturs Historie, samt oplæst for dem Digterværker fra forskjellige Perioder, saaledes Kjæmpeviser, Dramaer af Holberg, Wessel, Oehlenschläger, Hertz, Digte af Ewald og Hauch. Classen har iaar skrevet 20 Stile.

V Cl. Den nordiske Mythologi er læst efter Dorphs Omrids og Arentzens & Thorsteinssons Mythologi. Endeel Sange af Nordens Guder, samt Baldur hiin Gode, Hakon Jarl, Palnatoke og et Par mindre islandske Sagaer læste for Disciplene; en kort Indledning til den islandske Sagalitera-

tur er meddeelt; undertiden ere Disciplene selv øvede i Oplæsning. Classen har skrevet 16 Stile.

- IV Cl. Den ene af de to ugentlige Timer har været anvendt til Stil. Classen har skrevet 25 Stile, meest af beskrivende Indhold. Den anden Time er anvendt til prosaisk og poetisk Læsning, undertiden til Oplæsning for Classen. Reglerne for Retskrivningen og Skilletegnes Brug ere gjennemgaaede.
- III Cl. Holsts prosaiske Læsebog er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Sprogøvelse; andre Bøger ere leilighedsviis benyttede til Oplæsning. Nogle Digte af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ ere lærte udenad. Bojesens Sproglære og „Regler for dansk Retskrivning“ af Wolle ere læste. Disciplene have ugentlig skrevet een Stil, paabegyndt paa Classen, fuldendt udenfor Skoletiden; den har bestaaet i at gjengive en Fortælling, omsætte et fortællende Digt i Prosa, oversætte fra Fransk, en enkelt Gang i at beskrive en bekjendt Gjenstand. Ialt 27 Stile.
- II Cl. Funchs, Røginds og Warburgs danske Læsebog er benyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og Analyse. 6 Digte ere lærte. Bojesens Sproglære er gjennemgaaet indtil Ordstillingen. To ugentlige Timer ere anvendte til skriftlige Øvelser, meest Gjengivelse af en mundtlig Fortælling. 63 Stile.
- I Cl. Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog er be-

nyttet til Oplæsning, Gjenfortælling og andre Sprogøvelser. 8 Digte ere lærte. Der er anvendt 2 ugentlige Timer til Stil, for Størstedelen Dictat og Nedskrivning af udenadlærte Vers. I det sidste Halvaar er der afvexlet med Gjengivelse af en mundtlig Fortælling. 66 Stile.

Latin.

VII Cl. AB: Livius 9de Bog, Cicero Disputationes Tuscul. II og V (til Cap. 30), Sallusts Catilina, Horatius 4de Bog af Oederne med Carmen sæculare, 2den Bog af Brevene med Ars poet.; af Carmina selecta: Digte af Catull, Tibull, Propertis, Ovid, Juvenal og Martial, henved 900 Vers. Af Tregders lat. Literaturhistorie er læst det Meste af de to første Perioder.

Dimittenderne opgive: Cicero Cato Major, Disput. Tuscul. II og V (til Cap. 30), Talerne for S. Roscius, for det maniliske Lovforslag og de to første mod Catilina (W. Petersen Iste og 3die), Sallusts Catilina, Livius 8de og 9de Bog, Tacitus' Annaler I, 31—52 og 55—71, Svetonius' Julius Cæsar 75—89 og Caligula 1—15; Horatius' Oeder III og IV (med Carmen sæc.) og de to Bøger Breve med Ars poet., Virgils Æneide IV, af Ovids Metamorphoser 860 Vers og af Carmina selecta omtrent 900 Vers; det Vigtigste af den latinske Literaturhistorie og de romerske Antiquiteter.

Cursorisk har VIIA læst Iste Capitel af Qvintilians 10de Bog, Øvelser ere anstillede i mundt-

lig Stil og Oversættelse fra Bladet; VIIB af Fibigers latinske Chrestomathi 3die Hefte S. 41 til 102, og uden foregaaende Forberedelse en Deel af Cornelius Nepos og af Livius' 27de Bog.

VIIA har skrevet 26 Hjemmestile, 16 Extemporalstile og 9 Versioner. Af Madvigs Sproglære fra 1852 er særlig gjennemgaaat § 377 til 386, 404—462 med flere Udeladelser. VIIB har skrevet 35 Hjemmestile, 18 Extemporalstile og 11 Versioner; af Madvigs Sproglære ere enkelte Dele repeterede.

- VI Cl. Livius' 27de Bog, Ciceros Tale for Sex. Roscius til Cap. 27, 285 Vers af Blochs Udvalg af Ovids Metamorphoser, cursorisk 6te Bog af Cæsars galliske Krig. — Af Madvigs Sproglære § 27 til 173, 219—299, 331—361, 371—377. — 36 Hjemmestile, 24 Extemporalstile og 10 Versioner ere skrevne.
- V Cl. 3die Bog af Cæsars galliske Krig, Ciceros Iste catilinariske Tale, cursorisk af Cornelius Nepos: Dion, Iphicrates, Chabrias og Timotheus. — Af Madvigs Sproglære 1862 § 19—43, 109—160, 177—260, 326—331, 342—354. — 35 Hjemmestile, 28 Extemporalstile og 6 Versioner.
- IV Cl. Af Bergs og Møllers lat. Læsebog er læst endeel af de latinske og alle danske Exempler fra Side 45—55 (2den Udg.); af Cornelius Nepos: Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Thrasybulus. Cæsars galliske Krig 2den Bog Cap. 1—28. Af Madvigs Sproglære (4de Udg.) er det vigtigste af Bøiningsslæren læst; af Ordføiningslæren

det Vigtigste af Iste Afsnit indtil § 224; af 2det Afsnit §§ 326—331, 349—51, 354. — 65 Stile, alle skrevne i Classetimerne uden Hjælpe-midler.

- III Cl. Bergs og Møllers lat. Læsebog (2den Udg.) forfra til S. 34; omtrent hvert andet Exempel er forbigaaet. — Det Vigtigste af Formlæren efter Madvigs Sproglære (4de Udg.) læst og gjentagne Gange repeteret. — 71 Stile, alle skrevne paa Classen, i Reglen uden Hjælpemidler.

Græsk.

- VII Cl. Begge Afdelinger: Iliadens Iste, 9de og 19de Bog, Platons Apologi, Herodots 7de Bog og cursorisk Iliadens 16de og 18de Bog; B desuden cursorisk Odysseens 6te, 7de og 8de Bog.

Dimittenderne opgive: Iliadens Iste, 6te, 9de og 19de Bog, Tregders Anthologi til Side 65 med Forbigaaelse af adskillige Stykker, Herodots 7de Bog, Bergs Udvalg af Thukydidis Historie S. 23—45 og 61—80, Platons Euthyphron, Sokrates' Apologi og Kriton. De have læst det Vigtigste af Athens Antiquiteter efter Bojesen og af Tregders græske Literaturhistorie.

- VI Cl. Xenophons Anabasis 2den Bog fra Cap. 4; Herodots 3die Bog Cap. 61-90. Bergs Schema læst og repeteret. Homers Odyssee XVI og de første 232 Vers af XVII.

Kosmogoni og Theogoni, de 12 store Guder, Luftens, Havets og Underverdenens Guder efter Tregders Mythologi; derhen hørende Stykker

af Iliaden og Odysseen ere oversatte og forklarede paa Classen, mythologiske Billedværker ere stadig benyttede.

- V Cl. Bergs Læsebog for andet Aars Cursus: Aisopiske Fabler 1—8, af 5te Afsnit (mythiske Helte) S. 51—62. Xenophons Anabasis 4de Bog Cap. 1—4. Det Vigtigste af Bergs græske Formlære; af de uregelmæssige Verber ere kun de medtagne, som forekom ved Læsningen. Af Homers Odyssee er læst XIII, 1—92.
- IV Cl. Bergs Læsebog for første Aars Cursus (3die Udg.) forfra indtil S. 34 C med Forbigaaelse af nogle Exempler; de danske Stykker oversatte paa Græsk, dels mundtlig, dels ogsaa skriftlig (II Stile skrevne paa Classen). Det Tilsvarende i Bergs Formlære.

Tydsk.

- VI Cl. Hjorts Læsebog: Acht Gemälde aus der Geschichte der spanischen Niederl. (S. 415—459). Götz von Berlichingen. Cursorisk af Jürs & Rungs Deutsche Dichter; 35 Digte. Simonsens Syntax og det Meste af Formlæren. I Begyndelsen af Skoleaaret 7 Hjemmestile og 8 Extemporalstile, foruden mundtlige Stile — Alt efter Lorentzens Stiløvelser. Meddeelt Classen mundtlig en Udsigt over den tydske Literatur, navnlig dens Iste classiske Periode (fortalt Indholdet af Niebelungen- og Gudrun-Lied). I de fleste Maaneder opgivet Stykker af tydske Forfattere, som ere læste udenom.

- V Cl. Jürs & Rungs tyske Læsebog for Mellemclasserne: S. 99—116 og 159—192. Jürs & Rungs Deutsche Dichter: 28 Digte, hvoraf 15 lærte udenad. Simonsens Formlære indtil § 89. 16 Stile (hvoraf Halvdelen Extemporalstile) ere skrevne i Skoleaarets Begyndelse.
- IV Cl. Hjorts Læsebog: S. 291—294, 298—302, 341 til 361. Holbechs & Petersens Materialier St. 51—54. Simonsens Formlære: de uregelrette Verber, de sammensatte Verber og Præpositionerne. I Skoleaarets Begyndelse skrevet 16 Stile, hvoraf Størstedelen Hjemmestile.
- III Cl. Hjorts Læsebog: S. 56—74. Holbechs & Petersens Materialier St. 35—49. Simonsens Formlære: Adjectiver, Talord, Pronominer, uregelrette Verber, Præpositioner. Classen har skrevet 25 Stile.
- II Cl. Rungs Læsebog: S. 94—137. 12 Digte lærte udenad. Jürs & Rungs Materialier St. 35—44, 51—55 og 72. Simonsens Formlære med Undtagelse af de uregelrette og sammensatte Verber. 45 Stile, hvoraf omtrent Halvdelen er skreven paa Classen (de fleste af sidstnævnte have været Dictatstile).
- I Cl. J. Listov: Tydsk Elementarbog. Grammatiske Øvelser ere anstillede i Timen: 2 Timer om Ugen ere benyttede til forskjellige skriftlige Øvelser, dels Dictat, dels Oversættelse af lettere Sætninger, hvorved der er taget Hensyn til den gradvise Udvikling i den nævnte Elementarbog. 56 Stile.

Fransk.

- VI Cl. Bay og Borring: Samling af franske Læsestykker, 2det Afsnit, Pag. 46—73, 87—122, 156 til 165; Borrings Études littéraires: Pag. 210 til 235, 279—343, 362—389; flere af Skildringerne cursorisk. Desforuden have Disciplene opgivet Pensa af nyere Forfattere, hvori der er blevet examineret. Dog har Interessen herfor tabt sig endeel, siden den nye Ordning har indskrænket dette Fags Betydning i Skolerne. Af Ingerslevs Grammatik: Boiningslæren og en Deel af Syntaxen.
- V Cl. Borrings Études littéraires: Pag. 10—20, 98 til 126, 151—165, 279—304. Borrings Stiløvelser, 2den Afdeling 2—12 (lige Nr.); Ingerslevs Grammatik: Boiningslæren.
- IV Cl. Borrings Læsebog for Mellemclasserne, 46 Sider af „Narrations“ og „Descriptions“. Borrings Stiløvelser, forskellige Stykker af 1ste Afdeling. Ingerslevs Grammatik: Boiningslæren med Forbigaaelse af Kjønsreglerne. Nogle Sider af Voltaire: historie de Charles XII ere læste cursorisk.
- III Cl. Borrings Læsebog for Mellemclasserne, 38 Sider af „Anecdotes“. Borrings Stiløvelser, forskellige Stykker af 1ste Afdeling. Ingerslevs Grammatik: Boiningslæren til og med de uregelmæssige Verber med Forbigaaelse af Kjønsreglerne.
- II Cl. Ahns practiske Læsebog, 1ste Cursus: Pag. 1 til 52, 93—95, 112—114. Classen har skrevet 33 Stile i Underviisningstimerne.

Hebraisk.

VII Cl. Dimittenderne: Genesis. Et fuldstændigere Cursus i Grammatiken efter Whitte.

B. Genesis Cap. 1—8; det Vigtigste af Formlæren efter samme Sproglære.

Religion.

VII Cl. Begge Afdelinger: Lucas' Evangelium i Grundsproget.

VIIA. Lisco, den christelig - apostoliske Troesbekjendelse med en Deel Forbigaaelser.

VII B. Samme Bog: Den 3die Artikel med en Deel Forbigaaelser. Af Tonder-Nissens Kirkehistorie: Kirken i de fem første Aarhundreder.

VI Cl. Lisco, den christelig - apostoliske Troesbekjendelse §§ 97—190 med en Deel Forbigaaelser. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus. — Herslebs Bibelhistorie.

V Cl. Lisco, den christelig - apostoliske Troesbekjendelse §§ 1—96 med en Deel Forbigaaelser. Assens Lærebog i den bibelske Historie, det gl. Testament S. 79—114, det nye Testament S. 190 til 215.

IV Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus: de ti Bud og Naademidlerne. Assens Lærebog i den bibelske Historie: det gl. Testament, S. 48 til 95; det nye Testament, S. 163—190.

III Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus: Troen. Assens Lærebog i den bibelske Historie, det gl. Testament, S. 1—61, det nye Testament, S. 139—163. Nogle Psalmer efter Psalmebogen.

- II Cl. Balslevs Udvikling af Luthers Catechismus: de ti Bud og Synden. Balslevs Bibelhistorie: det gl. og det nye Testament.
- I Cl. De tre første Dele af Luthers lille Catechismus; af Balslevs Bibelhistorie: det nye Testament og indtil Moses i det gamle. Flere Psalmer ere lærte efter Psalmebogen.

Geographi.

- VI Cl. Munthes Geographi omarbeidet af Velschow (med Undtagelse af den danske Stat og Nordamerika).
- V Cl. Samme Bog: Asien, Afrika og Nordamerika.
- IV Cl. C. V. Rimestads Lærebog i Geographi Pag. 310 til 369.
- III Cl. Munthes Geographi omarbeidet af Velschow: forfra indtil Frankrige (med Undtagelse af den danske Stat).
- II Cl. Af Rimestads mindre Lærebog: fra det tyske Forbund indtil Enden.
- I Cl. Samme Bog: Pag. 1—19, 46—117.

Historie.

- VII Cl. Dimittenderne: Verdenshistorien efter Thriges, Blochs og Bohrs Lærebøger, Fædrelandets Historie efter Allen.
- B. Den romerske Stats Historie efter Thrige; Tidsrummet 1789—1830 efter Bohrs og Allens Lærebøger.
- VI Cl. Allens Lærebog i Danmarks Historie 1766—88. Thriges Lærebog i den gamle Historie forfra til Pag. 153.

- V Cl. Bohrs nyere Historie Pag. 22—200. Allens Danmarks Historie 1648—1788.
- IV Cl. Bohrs Middelalderens Historie Pag. 96 indtil Enden, Sammes nyere Historie Pag. 1—22. Allens Danmarks Historie fra 1103 til 1523.
- III Cl. Oldtidens Historie repeteret efter Kofods fragmentariske Historie og en i dette Øiemed udarbejdet Oversigt. Blochs Lærebog i Middelalderens Historie Pag. 1—98.
- II Cl. Kofods fragmentariske Historie fra „Norden i de ældste Tider“ til 1815.
- I Cl. Kofods fragmentariske Historie forfra til Middelalderen.

Mathematik.

- VII Cl. Dimittenderne opgive: Steens Elementær Arithmetik og Elementær Algebra, med flere Tilføielser og Forandringer i Fremstillingen, Ramus' Planimetri, Stereometri og Plantrigonometri, med Forbigaaelse af de Afsnit, som ifølge Bekjendtgj. af 8 Novbr. 1858 ikke fordres.

VII B. Ligninger og Logarithmer efter Dictat, Mundts Plangeometri og Iste Capitel af Ramus' Trigonometri.

VII A har i Aarets Løb udført 28, VII B 30 Hjemmearbejder, bestaaende i Løsningen af flere saavel arithmetiske som geometriske Opgaver.

- VI Cl. Behandlingen af algebraiske Ligninger af første og anden Grad er indøvet ved Exempler, navnlig efter Bergs Samling af matematiske Opgaver. Mundts Geometri Pag. 67—91. 5 Extemporaludarbejdelser.

- V Cl. Steens Elementær Algebra Pag. 1-53. Flere herhen hørende Opgaver, tildeels efter Bergs Samling, ere udførte enten paa Classen eller hjemme (istedenfor Lectie). Mundts Geometri Pag. 67-83.
- IV Cl. Steens Elementær Arithmetik: Proportioner, Rod-uddragning og Ligninger med flere Ubekjendte. Mundts Geometri Pag. 1-58.
- III Cl. Steens Elementær Arithmetik § 1-54 og § 65 til 73. De tilsvarende Afsnit af Bergs methodisk ordnede Opgaver.

Regning.

- II Cl. Reguladetri i hele Tal og Brøk. Til Hovedregning er benyttet Jacobis Hovedregningslister.
- I Cl. Reguladetri i hele Tal. Begyndelsen af Brøkregning. Til Hovedregning er benyttet Jacobis Hovedregningslister.

Naturlære.

- VII Cl. Dimittenderne: Ørsted Naturlærens mekaniske Deel til Pag. 215 og de vigtigste Sætninger af Bølgebevægelsen. Naturlærens chemiske Deel efter Joh. Müllers Physik. Jørgensens Astronomi. Nogle Timer ere anvendte til særlig at gjenemgaae og indøve Astrognosien.

VII B. Efter samme Lærebøger Læren om Ligevægt, Magnetisme, Gnidningselektricitet og Varme.

- II og I Cl. Hver af Classerne har havt ugentlig een Time, der er anvendt til, uden Brug af Bog, at

anskueliggjøre nogle af de almindeligste Naturlove ved simple Forsøg og en letfattelig Forklaring. De daglige Phænomenener i Veirforholdene ere saavidt muligt forklarede for Disciplene af 2den Classe.

Naturhistorie.

- VI Cl. Lützens Dyreriget (2den Udg.). Vaupells Planterigets Naturhistorie (2det Oplag) med Forbigaaelse af Læren om Plantens Sammensætning og Liv samt af de blomsterløse Planter.
- V Cl. Af Lützens Dyreriget: Fuglene og de koldblodige Hvirveldyr. Af Vaupells Planteriget S. 161-83.
- IV Cl. Af Lützens Dyreriget: Mennesket og Pattedyrene. — Af Vaupells Planteriget: S. 142-161.
- III Cl. Af Lützens Begyndelsesgrunde: fra Edderkopperne indtil Enden. Af Vaupells Planteriget: Formlæren med Forbigaaelse af det Meste af det Smaatrykte.
- II Cl. Af Lützens Begyndelsesgrunde: fra Krybdyrene indtil Edderkopperne. Mennesket, Pattedyrene og Fuglene ere repeterede.
- I Cl. Samme Bog: Mennesket, Pattedyrene og Fuglene med Forbigaaelse af de physiologiske Forhold.

Fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet er i dette Skoleaar udgaaet flere vigtige Bekjendtgjørelser og Circulærer, der indføre væsentlige Forandringer i den bestaaende Ordning af Underviisningen og Examensforholdene ved de lærde Skoler.

1) Bekjendtgjørelse af 30. November 1864, hvorved bestemmes, at Disciple herefter kunne optages med det fyldte 9de Aar; at Iste Deel af Afgangsexamen bortfalder, dog at ingen Discipel opflyttes til øverste Classe, medmindre han ved 6te Classes Aarsprøve i Religion, Geographi, Naturhistorie, Tydsk og Fransk har opnaaet Charakterer med en Talværdi af mindst 4 G. og 1 Tg.; at ingen Discipel, Sygdomstilfælde fraregnet, maa forblive mere end to Aar i 6te Classe; at den tydske Stiil bortfalder som Examensgjenstand; at Underviisningen i Religion kan ophøre med 6te Classe og Latinunderviisningen begynde i 2den Classe; at den franske Underviisning fortsættes i 7de Classe og at Underviisning i Engelsk tilbydes Disciplene af samme Classe; at der ved Afgangsexamen skrives to Udarbeidelser i Modersmaalet, over en fri og en bunden Opgave, at Dimittenderne maae benytte en dansk-latinsk Ordbog ved Udarbeidelsen af den latinske Stiil, og at Opgaverne til skriftlig Mathematik skulle gaae ud paa Gjengivelse af Beregninger eller Beviser, der ere indøvede ved Underviisningen; at der til Udmærkelse ved Afgangsexamen kræves 61 Points, til Iste Charakter 49, til 2den 26, til 3die 20.

2) Bekjendtgjørelse af 15. April 1865 om Indretningen af den Præliminærprøve for Privatister, der træder istedenfor Iste Deel af Adgangsexamen ved Universitetet.

3) Circulære af 20. Mai 1865, hvorved bestemmes, at 6te Classe ved Aarsexamen i Tydsk bliver som hidtil at prøve i et prosaisk og et poetisk Stykke af ikke læste Forfattere, i Fransk i en ikke læst prosaisk Forfatter ved Siden af et Stykke af det, der er læst paa

Classen; at den franske Underviisning i 7de Classe i Skoleaaret 1864—65 kun skal fortsættes med det yngre Hold; at den Bestemmelse, at Disciple kunne optages med Niaars-Alderen, ikke maa have nogen Indskrænkning tilfølgende i de Fordringer, der efter den gjældende Skoleplan skulle stilles ved Optagelsen i nederste eller en af de høiere Classer.

Sluttelig kan endnu bemærkes, at der under 9. Marts 1865 er udkommet en Bekjendtgjørelse om Forhøielse af Skolepengene og Forandring af Reglerne for Beneficieuddelingen ved de offentlige lærde Skoler.

Stipendierne.

A. Stiftelsens Gratistpladser (fuldstændig Fritagelse for Contingent) have i dette Skoleaar været tildeelte:

1. J. H. Aagaard, 2. C. V. Rasmussen, 3. J. S. A. Bagger, 4. H. C. W. Hertel, 5. C. J. G. Smith, 6. J. J. A. Birch, 7. A. N. J. Huus, 8. J. P. G. Johansen.

B. De Resenske Gratistpladser (fuldstændig Fritagelse for Contingent):

1. J. J. F. Meyer, 2. F. O. N. Bülow.

C. Den Ronnenkampske Gratistplads (fuldstændig Fritagelse for Contingent):

C. S. Hanssen.

D. Stiftelsens halve Gratistpladser (Contingentet udredes med 120 Rd. aarlig):

1. J. P. Errboe, 2. C. J. P. Stricker, 3. C. V. Kraft, 4. F. Halberg.

Af Hensyn til de ulykkelige Tidsforhold tilstod Forstanderen desuden ved Begyndelsen af indeværende Skoleaar, at Contingentet for de nyoptagne Disciple H. A. Nielsen (i III Classe) og R. A. Wøldike (ligeledes i III) indtil videre maatte erlægges med 120 istedenfor 240 Rd. aarlig.

De to **Meyerske Præmier** (hver paa 30 Rd.) tilkjendtes for Aaret 1864 Disciplene S. P. Rasmussen og C. S. Hanssen.

Det **grevelig Moltkeske Skolestipendium** for kongl. Embedsmænds Sønner (4 Portioner paa 25 Rd. halvaarlig) uddeeltet for Decembertermin 1864 ligesom for indeværende Junitermin til Disciplene J. H. Aagaard, O. E. Brasen, M. Th. N. Hertel og C. S. Hanssen.

Det **grevelig Moltkeske Universitetsstipendium** for kgl. Embedsmænds Sønner (100 Rd. halvaarlig, deelt i to eller tre Portioner) blev for Decembertermin 1864 som og for Junitermin d. A. oppebaaret af Stud. mag. P. E. C. Kaalund, Stud. med. O. R. Lang og Stud. jur. V. F. S. M. B. Hennings.

Reisestipendiets Fond, opsamlet af vacante Portioner af ovennævnte Universitetsstipendium og frugtbargjort i Ringsted Sparekasse, beløb sig den 11te November 1864 til 164 Rd. 87 Sk.

De videnskabelige Samlinger.

I Anledning af Trehundredaarsfesten den 23de Mai modtog Skolen som Gave af Kammerjunker Brun, Amtmand i Præstø Amt, et smukt, illumineret Kaart over den artesiske Brøndboring ved Grenelle tilligemed nogle interessante Bidrag til Mont- og Medaillesamlingen; ved samme Leilighed gav Cancelliraad Bonneze, By- og Herredsfoged i Ebeltoft, velvilligt Løfte om at skjænke vor Skole, hvorfra han selv er dimitteret, sin værdifulde Samling af udstoppede Fugle.

Den **naturhistoriske** Samling har iaar erholdt følgende Gaver: Af Apotheker Hansen i Nestved Pungen af et Moskusdyr; af Disciplene C. Permin en Skolopender, Larven af en brasiliansk Sommerfugl og en Flyvefisk, H. Gad Fod af en Rype, H. Steenbuch fire Hvidblodsorme (echinorhynchi), V. Krogh en Tanagra og K. Sehested et smukt, udstoppet Exemplar af en Rørdrumme.

Til den **physiske** Samling er i dette Skolenaar intet Væsentligt anskaffet.

Bibliotheket er siden Juni Maaned f. A. forøget med følgende Bøger og literære Hjælpemidler; de med † mærkede ere tilsendte Skolen fra Ministeriet; * betegner Gaver, der skyldes Privates Velvillie.

†Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. III 4. 1864. 4to.

*Aktstykker, Diplomatiske, vedrørende det dansk-tydske Spørgsmaal for Tidsrummet Septbr. 1863 — Mai 1864. Trykt som Manuscript for Rigsraadets Medlemmer. 1864. 4to.

Allen, C. F., De tre nordiske Rigers Historie 1497-1536. I. 1864.

- Ankjær, E., Tydsk Formlære til Skolebrug. 1865.
- Ankjær, S., Bemærkninger og Berigtigelser i Anledning af Rigsraadets Udvalgsbetænkning over de fra Krigsministeriet modtagne Oplysninger. 1864.
- Annuaire des deux mondes 1862-63. Histoire générale des divers états. 1864.
- Anthologie aus den Lyrikern der Griechen. Von E. Buchholz. I. L. Apuleii Madaurensis Apologia sive de magia liber. Ed. G. Krueger. 1864.
- Archiv, Historisk-geographisk. Udg. af I. Riise. 75 B. 3 H.
- Arentzen, K., Danske Digtere i det 19de Aarhundrede. 1864.
- Barfod, F., Kong Frederik VI's Kongegjæring. 1864.
- Barfod, I., og Rørdam, H., Kirke-Kalender for Slesvig Stift. 2den Aarg. 1864.
- *Beretning fra det af Rigsraadets Folkething i Anledning af den allerh. Resolut. af 19 Marts 1864 nedsatte Udvalg. I. Forhandl. med Preussen i Octbr. og Novbr. 1863. II. Forhandl. med Sverig-Norge om et Forsvarsforbund. August 1864. 4to.
- *Beretning fra Kontoiret for Fængselsvæsenet om Straffeanstaltternes Tilstand i Tidsrummet 1. Jan. 1858 til 31. Marts 1863. Kbhavn 1864.
- Berg, C., Græsk-dansk Ordbog. 10de Hefte.
- Berggreen, A. P., Sange til Skolebrug. 10de Hefte. 1865.
- † Bergsøe, V., Philichthys Xiphia Stp. Monographisk fremstillet. 1864.
- *Beskrivelse, Den ved Øresund beliggende anseelige Stad Helsingørs. Aalb. 1757.
- Bille, St. A., Min Reise til China 1864. Kbhavn 1865.
- Bloch, V. A., Lærebog i Middelalderens Historie til Brug for de lærde Skoler. (Lærebog i Verdenshistorien af S. B. Thrige og V. A. Bloch, 2den Deel.) 1864.
- Bornemann, F. C., Forelæsn. over den danske Criminalret. 4-9.
- Both, L., Kjøbenhavn, hist.-topographisk beskreven. m. K. 1865.
- Bournonville, A., Theaterliv og Erindringer. 1865.
- *Breid fjörd, S., Rimur af Numa kóngi Pompilssyni. Videyar Klaustri 1835.

- Chateaubriand, *Études ou discours historiques sur la chute de l'empire Romain; et Analyse raisonnée de l'histoire de France.* 1-4. Bruxelles 1831.
- Clausen, H. N., *Danmarks Krav til dets Høiskole i dets Ydmygelsesstand.* Universitetstale 1865.
- Conturer af antike Frescomalerier fra Pompeji. Enkelte Hefter. Danske Magazin. 4de Række I, 4.
- Die deutsche Expedition in Ost-Afrika 1861 u. 62. Nach von Heuglin, Kinzelbach, Munzinger u. Steudner (Petermann, A., Geograph. Mitth., Ergänzsh. 13) 1864. 4to.
- Engelhardt, C., *Nydam Mosefund 1859-63.* m. Kobb. 1865. 4to.
- Erslev, Ed., *Lærebog i den almindelige Geografi.* 1. 1865.
- Erslew, Th. H., *Supplem. til alm. Forfatter-Lexicon.* 12. 1864.
- Propheten Esaias, oversat af C. Hermansen. 1865.
- — fra Grundtexten af D. G. Monrad. 1865.
- Exerceer-Beglement for det kongel. danske Infanteri. 1863.
- Feddersen, A. F., *Veiledning til at samle og præparere Naturgenstande.* 1865.
- Flemløse, Peder Jacobsen, *Elementiske og jordiske Astrologie om Luftens Forandring.* Paany udg. af F. R. Friis 1865.
- Flemmer, E., *Folkelige Foredrag.* 1-2. 1864.
- Førchhammer, J., *Latinsk Læsebog for de første Begyndere.* 2det Oplag. 1865.
- †Forelæsninger og Øvelser ved Universitetet og den polytechn. Anstalt. 1864 Febr.-Juni, August-Decbr.
- †Fortegnelse over de 211 Studerende, der i 1864 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet. 2 Expl.
- Friedlaender, L., *Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms in der Zeit von August bis zum Ausg. der Antonine.* 2. Aufl. I. 1865.
- Friis, Steen, *Roeskilde Domkirke beskrevet.* 1-2 i eet Bind. 1851-52.
- Fritzner, J., *Ordbog over det gamle norske Sprog.* 6.
- *„Fædrelandet“. Udg. af C. Ploug og J. F. Gjørdvad. 1864 og det Udkomne af 1865.

- Geffroy, A., Stokholm og Versailles i Midten af forrige Aarhundrede. 1865.
- Sverig og Rusland i det 19de Aarh. Overs. af C. Rosenberg. 1865.
- Gervinus, G. G., Geschichte des neunzehnten Jahrhunderts. VII 1-2. 1865.
- Gjengangeren. Bidrag til Tidshistorien. Redigeret af D. G. Monrad. 1844.
- Gosch, C. C. A., De lærde Skolers Underviisningsplan. 1865.
- † Gram, F. F. J., Om Ægtepagter efter dansk Ret. Indbydelsesskrift til Universitetets Reformationensfest. 1863. 4to.
- Grammatici Latini ex recensione H. Keilii. Vol. IV. fasc. 2. (Donatus, Servius Honoratus, Sergius). 1864.
- Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. Fortges. von R. Hildebrand und K. Weigand. V. 1-2.
- Grundtvig, N. F. S., Haandbog i Middelalderens Historie. 2den Udg. 1862.
- Grøndal (Egilsson), B., Clavis poetica antiquæ lingvæ septentrionalis, e lexico poetico Sv. Egilssonii. Hafn. 1864.
- Haar, B. ter, Skildringer af Reformationens Historie. Paa Dansk ved L. C. Hansen. 3-5. 1864.
- Hammerich, F., En Scholastiker og en Bibeltheolog fra Norden. 1865.
- Hansen, C. F., Samling af Bygninger, tegnede og udførte under hans Opsyn. Enkelte Blade.
- Hansen, P. Botten, Peter Andreas Munch. 1863.
- Helveg, L. N., Den danske Kirkes Historie til Reformationen. 5. 1864.
- Heuglin, Th. v., Die Tinne'sche Expedition im westlichen Nilquellegebiet 1863-4. (Petermann Geograph. Mitth., Ergänz. 15.) 1865. 4to.
- Hiecke, R. H., Gesammelte Aufsätze zur deutschen Literatur. Herausgeg. von G. Wendt. 1864.
- Holberg, L., Helte-Historier. Udg. af F. L. Liebenberg. I 1864. II 1865.
- Holm, E., Geistlighedens Optræden ligeoverfor Staten fra Slut-

ningen af Constantin den Stores Regjering indtil det vestromerske Riges Fald. 1864.

†Indbydelsesskrifter til de offentlige Examina i de danske Skoler 1864, i Reykjavik 1863, i de norske Skoler 1863, i de svenske Skoler 1863 og 64.

Ingenmann, B. S., Samlede Skrifter III, 13. Efterladte Eventyr og Fortællinger. 1864.

— — — IV, 10. Digte med religiøs Tendents. 1864.

Islandske Folkesagn og Æventyr. Paa Dansk ved C. Andersen. Ny Samling. 1864.

Jahrbücher für classische Philologie. Supplementbd. IV, 4. V, 1. Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 1864 5-12. 1865 1-3.

*Jonsson, N., Rimur af Frans Dönnér. Videyar Klaustri. 1836. Kirketidende, Dansk. 1864 26-51. 1865 1-26.

Kort over Hertugdømmet Slesvig.

Larsen, A., Svensk Ordbog for Norske og Danske. 1865.

†Liste over de Studerende, som i 1864 have taget den philosophiske Examen. 1864. 2 Expl.

T. Livii Historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione Madvigii. Edd. J. N. Madvig et J. L. Ussing. IV, 1. 1864.

Lorenz, L., Elementær Arithmetik. 1864.

— — Algebra. 1864.

— Kortfattet Naturlære. 1865.

Lukas' Evangelium med Forklaringer af P. E. Lind. 1842.

Maanedsskrift, Dansk. 1864 II 1-6. 1865 I, 1-5.

†Madvig, J. N., Befalingsmændene og Forfremmelsesvilkaarene i den rom. Hær, betragtede i deres Sammenhæng med Standsforholdene hos Romerne i det Hele. (Program). 1864. 4to.

Madvig, J. N., Den nationale Politik og det danske Monarchi. 1864.

Martensen, H., Den lærde Skole. Tale ved Rectorindsættelse i Frederiksborg lærde Skole. 1864.

— Grundrids til Moralphilosophiens System. 2det Oplag. 1864.

- Mau, E., Johannes Ferdinand Fenger. Et Mindeskrift. 1865.
- Maury, M. F., Havets physiske Geographie og Meteorologie. Bearb. af H. J. Müller. 2-3.
- *Meddelelser om Begivenhederne i Slesvig siden den preussisk-østerrigske Invasion. (Den 1. Nov. 1864). 1864. (Januar 1865.) 1865.
- Meddelelser, Statistiske. Udg. af det statistiske Bureau. I. 1862.
† — — — — — — — — — — — — — — — II. 1864.
- *Melchior, H. B., og Leth, A., Historiske Efterretninger om Herlufsholms Stiftelse. Næstved 1865.
- Molbech, C., Dansk Glossarium. 5.
- Müller, L. C., Saml. Smaa skrifter. (Udg. af F. Hammerich.) 1864.
- Mørk Hansen, M., og Nielsen, C. L., Kirkelig Statistik over Slesvig Stift. 3. Bd. 1. Afd.
- Mørk Hansen, M., Den danske Bonde Laurids Skau. Et Foredrag. 1865.
- Den tyske Besættelse 1864. En Dagbog. 1865.
- Nielsen, P., Sjæle- og Tænkere i almeenfattelig Fremstilling. 2den Udg. 1865.
- Oldkvad, Udvalgte norske. Oversatte og forklarede af J. Aars. Kristiania 1864.
- Paludan-Müller, J., Gullands Forhold til Danmark og Sverig i det 14de — 16de Aarh. Udg. af C. Paludan-Müller. 1865.
- Petermann, A., Geographische Mittheilungen. 1864 6-12. 1865 1-5. 4to.
- Petersen, N. M., Bidrag til den danske Literaturs Historie. Slutning. (Register af C. E. Secher.)
- Petersen, Siegwart, Fortællinger af Fædrelandets Historie. Kristiania 1865.
- † Pingel, J. V., De gigantibus fabularum Græcarum disputatio. 1864.
- *Protocoller over Londoner-Conferencens Møder fra d. 20de April til den 25de Juni 1864. Trykt som Manuscript for Rigsraadets Medlemmer. 1864.

- Pufendorf, S., De rebus gestis Frederici Wilhelmi Magni. 1733. fol.
- Reiser, C. F., Den fyrgterlige store Ildebrand 1728. 2den Udg. ved Øst. 1827.
- Revne des deux mondes. 1864 Juli-Dechr. 1865 Januar-Juni.
- Richardt, F., og Secher, C. E., Prospector af danske Herregaarde XVI, 1-4; XVII 1.
- Richtshofen, F., Die Metall-Production Californiens und der angrenzenden Länder. (Petermann Geograph. Mittheilungen Ergänz. 14.) 1864. 4to.
- Rindom, A. F. L., Christelig Katechismus. 1865.
- Røgind, J., Brylluppet i Kana. Et Forsøg i Skriftfortolkning. 1864.
- *Syvende Samling af Actstykker angaaende Hertugd. Holsteen og Lauenborgs Forfatningsforhold. Trykt som Manuscript for Rigsraadets Medlemmer. Juni 1864. 4to.
- Samling af endnu gjældende Love og Anordninger m. v. Ved C. S. Klein. 1683-1784. 1864.
- Samling af Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse. 1860-64. 4de Hefte. 1865.
- Samlinger, Kirkehistoriske. Udgivne af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie ved L. Helveg. 1-2. 1849-56.
- Ny kirkehistoriske. Udg. af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie ved T. S. Rørdam. III 1.
- til Fyens Historie og Topographie. III 2. 1865.
- Schæck, S., Physiognomiske Studier. 2den Udg. 1864.
- Schjødt, C. A., Lærebog i Projectionstegning. (Efter Schlemilch.) 1864.
- Skizzer af Ornamenter og Arabesker fra Pompeji. Enkelte Heft. Slesvigske Folkesagn. Udg. af F. Fischer. 2den Udg. 1861.
- Smith, H., Trigonometri til Skolebrug. 1865.
- †Tabelværk, Statistisk. Tredie Række 3. Bd. 1864. 4to.
- Corn. Taciti Agricola. Med Anmærkninger udg. af P. Voss. Christiania 1864.
- — Historiarum libri. Schulausg. von C. Heraeus. I. 1864.

*Det gamle Testament paa Islandsk.

Thiele, J. M., Danmarks Folkesagn. 1-2. 1843.

Thomsen, A., Naturkræfterne i Menneskets Tjeneste. 6-9.

— J., Skolekaart over Europa. 1863.

Tidsskrift for Philologie og Pædagogik. V, 4; VI, 1-2.

— for Physik og Chemi. III, 5-12; IV 1-3.

— for populære Fremstill. af Naturvidenskaberne. Tredie Række I, 2-4; II 1-2.

— Historisk. Tredie Række. III, 2.

— Mathematisk. 1864, 6-12; for Mathematik 1865, 2den Række, udgivet af Cam. Tyehsen. 1-7.

— Naturhistorisk. Udg. af J. C. Schjødt. III 1, 1864.

— Nordisk Universitets-, IX 2 Lund. 3 Christ. X 1 Kbh.

— Nyt, for udenlandsk theol. Literatur. 1864 2-4. 1865 1.

— Theologisk, for den evangelisk-lutherske Kirke i Norge. VII, 1-4.

Trap, J. P., Statistisk-topographisk Beskrivelse af Hertugdømmet Slesvig. 9.

Ugeblad for den danske Folkekirke. 1865 1-26.

Ugeskrift, Dansk, udgivet af J. F. Schouw. 2den Række I-IV 1842-44.

— Evangelisk. 1864 27-53.

Underviisning i Oldnordisk for Begyndere ved Blågård. 1865.

Urval ur franske litteraturen. Af F. N. Staaf. II. (Femte Kur- sen). 1864.

Ussing, J. L., De lærde Skolers Underviisningsplan og de levende Sprogs Stilling i samme. 1864.

Ørsted, A. S., Frilands-Trævæxten i Danmark. I. 1864.

Disciplenes Morskabsbibliothek, der bestyres af Ad- junct Lund, er i Skoleaaret 1864-65 forøget eller deel- viis fornyet med omtrent 50 Bind.

Skolens Examina

afholdes iaar i følgende Orden.

I. Den skriftlige Deel.

AFGANGSPRØVEN. *)

AARSPRØVEN.

Torsdag den 22de Juni.

Kl.		Kl.	
9—1	Dansk Udarbeidelse I (bunden Opgave).		
4—8	Arithmetisk Udarbeidelse.	4—8	VII B Arithmetisk Udarbeidelse.

Fredag den 23de Juni.

9—1	Latinsk Stil.	9—1	VII B Latinsk Stil.
		8—12	VI—I Dansk Udarb.
4—8	Geometrisk Udarbeidelse.	3—6	VI Latinsk Stil.
			V Overs. fra Latin.
			II Regning.

Lørdag den 24de Juni.

8—11	VI Overs. fra Latin.
	III Latinsk Stil.
	II Tydsk Stil.
	I Regning.
3—7	VII B Geom. Udarb.
3—6	V, IV Lat. Stil.
3—7	III, II, I Tegning.

*) Foruden Skolens Dimittender stiller sig her iaar efter derom indgiven Begjæring

Charles G. Brøndsted (Søn af Justitsraad Brøndsted i Kbhavn), der i 1863 underkastede sig Prøvens 1ste Deel her i Skolen og siden har været privat underviist.

Mandag den 26de Juni.

Kl.	Kl.
9 – I Dansk Udarbeidelse	9 – I VII B Dansk Udarb.
II (fri Opgave).	8 – II VI, IV Math. Udarb.
	III Tydsk Stiiil.
4 – 8 Oversættelse fra	4 – 8 VII B Overs. fra Lat.
Latin.	3 – 6 V, III Math. Udarb.
	II Fransk Stiiil.
	I Tydsk Stiiil.

II. Den mundtlige Deel af Afgang- og Aarsprøven.

Løvedag den 8de Juli.

Kl.	Kl.
9 V Mathematik M.	3 VI Latin K.
9 IV Græsk H.	4 VII B Religion Db.
9 III Geographi D.	4 II Historie Ld.

Mandag den 10de Juli.

9 VII B Naturlære M.	3 VI Græsk He. Lst.
9 V Latin K.	4 III Religion Db.
9 IV Historie D.	5 I Geographi Ngd.
10 II Religion Ld.	

Tirsdag den 11te Juli.

9 VII B Historie D.	4 II Fransk Ld.
9 IV Religion Db.	5 I Dansk N.
10 V Naturhistorie Ngd.	

Onsdag den 12te Juli.

9 V Religion Db.	3 VII B Arithmetik M.
9 IV Naturhistorie Ngd.	5 I Religion Ld.
9 III Historie D.	

Torsdag den 13de Juli.

Kl.		Kl.	
8	VI Religion Db.	4	VIIB Latin Lst.
9	V Fransk Ld.	4	IV Tydsk H.
9	III Latin He.	4	II Dansk N.

Fredag den 14de Juli.

8	VI Geographi D.	4	DIMa Geometri M.
9	DIMa *) Græsk K.	4	DIMb Græsk K.
9	DIMb *) Geometri M.	4	III Tydsk H.

Lørdag den 15de Juli.

8	VI Naturhistorie Ngd.	4	DIMa Historie D.
9	DIMa Arithmetik M.	4	DIMb Arithmetik M.
9	DIMb Historie D.	5	I Tydsk N.
9	IV Latin He.		

Mandag den 17de Juli.

8	VI Fransk Ld.	4	DIMa Naturlære M.
9	DIMa Latin Lst.	4	DIMb Latin Lst.
9	DIMb Naturlære M.	4	II Geographi Ngd.
10	V Historie D.		

Tirsdag den 18de Juli.

Kl. 8	DIM. Religion Db.
8	VI Tydsk H.
9	V Geographi D.
9	III Naturhistorie Ngd.

Kl. 5 $\frac{1}{2}$ Offentlig Sangprove.

*) a de ulige, b de lige Nr. i Classen.

Onsdag den 19de Juli.

Kl.		Kl.	
9	VII B Græsk K.	4	III Fransk Db.
9	IV Matematik Kj.	5	I Historie Ld.
10	V Tydsk H.	7	VII B Hebraisk Ngd.

Torsdag den 20de Juli.

8	VI Matematik M.	4	IV Geographi D.
9	II Naturhistorie Ngd.	4	III Dansk Db.
10	V Nord. Mythol. H.	6	DIM. Hebraisk Ngd.

Fredag den 21de Juli.

9	VII B Geometri M.	4	IV Fransk Db.
9	VI Historie D.	4	III Matematik Kj.
9	V Græsk He. Lst.	4	II Tydsk H.
		4	I Naturhistorie Ngd.

Lørdag den 22de Juli Kl. 4 Eftermiddag bekjendtgjøres Udfaldet af Censuren for samtlige Classer, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Tirsdag den 22. August Kl. 8 Aften maae Disciplene atter være samlede paa Herlufsholm. Onsdag den 23de til sædvanlig Tid begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver indbydes herved Disciplenes Forældre og Værger saavel som Enhver, der interesserer sig for Skolen og dens Virksomhed.
